

PATVIRTINTA

VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros

direktoriaus 2014 m. gruodžio 31 d.

įsakymu Nr. 2014/8-337

VIEŠOJO IR PRIVATAUS SEKTORIŲ PARTNERYSTĖS KLAUSIMYNO RENGIMO METODINĖS REKOMENDACIJOS

Rekomendacijos parengtos įgyvendinant projektą „Viešojo ir privataus sektorių partnerystės skatinimas“, projekto Nr. VPI-4.1-VRM-06-V-01-001, kuriam finansavimas skirtas iš Europos socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos bendrojo finansavimo lėšų.

*Rekomendacijų versija 1.0.1. (Rekomendacijų el. versija yra pasiekama internete adresu:
www.ppplietuva.lt)*

Turinys

Turinys.....	3
Priedai	4
Partnerystės klausimynas	4
Lentelių sąrašas	4
Paveikslų sąrašas	4
VARTOJAMI SUTRUMPINIMAI IR SĄVOKOS	5
ĮVADAS	7
1. Viešojo ir privataus sektorių partnerystės (VPSP) klausimynas	9
A. Bendrieji partnerystės projekto duomenys.....	10
1. klausimas „Partnerystės projektą įgyvendinanti institucija“	10
2. klausimas „Partnerystės projektą įgyvendinančios institucijos pavadinimas“.	10
3. klausimas „Partnerystės projekto pavadinimas“	11
4. klausimas „Sritis, kurioje siekiama įgyvendinti partnerystės projektą (kompleksiniam projektui gali būti pažymėta daugiau nei viena sritis).....	11
5. klausimas „Partnerystės projekto įgyvendinimo būdas“	12
6. klausimas „Ar partnerystės projekte numatytos investicijos (reinvesticijos)?“	15
7. klausimas „Duomenys apie investicijų projektą (6 dalyje pasirinkus atsakymą „taip“).....	15
8. klausimas „Ar partnerystės projektas yra numatytas galiojančiose valstybės ir (ar) savivaldybių strateginio planavimo dokumentuose?“	17
8. klausimas „Planuojama VPSP sutarties trukmė (metais)“	18
B. Partnerystės projekto turtiniai klausimai	20
1. Duomenys apie turtą, tiesiogiai susijusį su partnerystės projekto įgyvendinimu.	20
2. Duomenys apie naują turtą, kurį siekiama sukurti įgyvendinant partnerystės projektą.	24
C. Partnerystės projekto viešųjų paslaugų klausimai.....	28
D. Rizikų matrica	31
E. Turtiniai įsipareigojimai ir partnerystės projekto vertė.	69
F. Duomenys apie rinkos tyrimą bei privačių subjektų atrankos būdus.	73
G.Duomenys apie asmenis, atsakingus už partnerystės projekto įgyvendinimą.....	82
H. Partnerystės projektą įgyvendinančios institucijos deklaracija	86

Priedas.

1. Partnerystės klausimynas

Lentelių sąrašas

1 lentelė VPSP projektą įgyvendinančioji institucija	10
2 lentelė. Sutartinės ir institucinės partnerystės pranašumai ir trūkumai	13
3 lentelė Viešojo ir privataus subjektų įsipareigojimai VžPP atveju	14
4 lentelė Viešojo ir privataus subjektų įsipareigojimai koncesijos atveju	15
5 lentelė Turto dabartiniai naudotojai	22
6 lentelė Rizikos veiksniai	31
7 lentelė Viešojo pirkimo būdų lyginamasis teisinis vertinimas	74
8 lentelė Viešojo pirkimo būdų tinkamumo privataus subjekto atrankai teisinis vertinimas	76
9 lentelė Skelbiamų derybų ir konkurencinio dialogo lyginamojo teisinio vertinimo apibendrinimas	80
10 lentelė PP įgyvendinančios institucijos paskirtų asmenų vertinimo balais lentelė	84

Paveikslų sąrašas

1 paveikslas. VPSP formos	13
---------------------------	----

VARTOJAMI SUTRUMPINIMAI IR SĄVOKOS

CPVA – viešojo įstaiga Centrinė projektų valdymo agentūra

CPVA nuomonė – nuomonė, teikiama centrinės valdžios arba vietos valdžios partnerystės projektą įgyvendinančiajai institucijai dėl dokumentų atitikties metodiniams dokumentams

Investicijos (angl. investment costs) – visoms projekto veikloms įgyvendinti reikalingų investicijų (įskaitant reinvesticijas) suma. Įskaičiuojamos visos investicijos, kurias planuojama patirti sukuriant apibrėžtus projekto rezultatus (ES struktūrinės paramos projektuose – tinkamumo finansuoti reikalavimus atitinkančių ir netinkamų išlaidų suma)

Investicijų įstatymas – Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas (Žin., 1999, Nr. [66-2127](#))

IP – investicijų projektas (angl. Investment project)

IP metodika – Investicijų projektų, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodika, kurią parengė CPVA (<http://www.cpva.lt>)

Koncesijų įstatymas – Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymas (Žin., 1996, Nr. 92-2141; 2003-70-3163)

LR – Lietuvos Respublika

Pirkimas – Viešųjų pirkimų įstatymo arba Koncesijos įstatymo nustatyti tiekėjo/koncesininko atrankos organizavimas bei procedūros iki VPSP sutarties sudarymo

PP – partnerystės projektas (angl. Partnership Project (PP))

PK - viešojo ir privataus sektorių partnerystės klausimynas

Privatus subjektas (privatūs subjektai) – juridiniai asmenys, suinteresuoti dalyvauti įgyvendinant PP, dalyvaujantys Pirkime ir/ar pasirašę su viešuoju subjektu VPSP sutartį

Rekomendacijos – Viešojo ir privataus sektorių partnerystės klausimyno rengimo metodinės rekomendacijos

Reinvesticijos – išlaidos, kurios patiriamos visiškai pakeičiant ilgalaikį turtą, į kurį buvo investuotos projekto lėšos (pavyzdžiui, projekto ataskaitinis laikotarpis yra 15 metų, kompiuterinę techniką numatyta keisti kas 5 metus, todėl šios išlaidos laikomos reinvesticijomis). Kadangi reinvesticijomis visiškai pakeičiamas ilgalaikis turtas, skaičiavimuose padidinama investicijų likutinė vertė bei perskaičiuojama metinė materialiojo turto nusidėvėjimo (nematerialiojo turto amortizacijos) suma

Taisyklės - Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. lapkričio 11 d. nutarimu Nr. 1480 (Žin., 2009 11 19, Nr. 137, 5998)

Turto įstatymas – Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas (Žin., 1998, Nr. 54-1492; 2002, Nr. 60-2412)

Viešasis subjektas - centrinės valdžios arba vietos valdžios institucija, kuri pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus gali būti PP įgyvendinanti institucija

Viešųjų pirkimų įstatymas arba VPI – Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas (Žin., 1996, 84-2000; 2006, Nr. 4-102)

VPSP – viešojo ir privataus sektorių partnerystė (angl. Public private partnership (PPP))

VPSP sutartis – sutartis, sudaryta įgyvendinti IP viešojo ir privataus sektorių partnerystės būdu. Ši sąvoka vartojama apibendrintai visoms VPSP sutarčių rūšims

VŽPP – valdžios ir privataus subjektų partnerystė (angl. Public Finance Initiative (PFI))

Viešojoji paslauga – valstybės arba savivaldybės institucijai teisės aktuose nustatytoms funkcijoms priskirtos veiklos

IVADAS

Viena svarbiausių projekto „Viešojo ir privataus sektorių partnerystės skatinimas“ veiklų – metodinių dokumentų viešojo ir privataus sektorių PP planuoti ir įgyvendinti parengimas.

VPSP PK rengimo Rekomendacijos yra vienas iš metodinių dokumentų, naudotinų rengiant VPSP projektus, rinkinio. Rekomendacijos nustato PP apimtį bei klausimus, į kuriuos viešasis subjektas turėtų atsakyti prieš priimdamas sprendimą įgyvendinti IP kartu su privačiais subjektais – t. y. VPSP būdu. Kartu su Rekomendacijomis pateikiamas vartotinių VPSP sąvokų žodynas lietuvių kalba, kuriame pateikiami sąvokų atitikmenys anglų kalba bei išsamus sąvokų paaiškinimas.

Rekomendacijų taikymo sritis – sprendimų vykdyti VPSP projektus priėmimas. Vadovaujantis Taisyklėmis, centrinės ir vietos valdžios PP įgyvendinančios institucijos, vadovaudamosios metodiniais dokumentais, parengia IP ir įvertina, ar jis gali būti įgyvendinamas taikant partnerystę. Nustačius, kad IP gali būti įgyvendinamas taikant partnerystę, valdžios PP įgyvendinanti institucija, vadovaudamasi metodiniais dokumentais, užpildo PK. Tuo atveju, kai nėra numatomos investicijos, IP nėra rengiamas, o valdžios PP įgyvendinanti institucija, vadovaudamasi metodiniais dokumentais, pildo tik PK. Valdžios PP įgyvendinančioji institucija pagal Taisyklių 8 punktą parengtą IP ir užpildytą PK arba tik PK, kai nėra numatytos investicijos, teikia vertinti CPVA. CPVA įvertina ar minėti dokumentai parengti vadovaujantis metodiniais dokumentais ir teikia savo nuomonę dėl dokumentų atitikties metodiniams dokumentams. Jei CPVA nuomonėje nurodoma, kad pateikti dokumentai atitinka metodinius dokumentus, centrinės valdžios projektą įgyvendinanti institucija per 30 dienų nuo CPVA nuomonės gavimo teikia gautą nuomonę, IP ir (arba) PK per Lietuvos respublikos finansų ministeriją teikia Viešojo ir privataus sektorių PP komisijai, o vietos valdžios projektą įgyvendinanti institucija, gavusi CPVA nuomonę teikia savivaldybės tarybai tvirtinti PP ir pirkimo sąlygas, pagrindines VPSP sutarties sąlygas ir pirkimų būdą, kai PP įgyvendinamas taikant VžPP, arba nustatyti konkurso etapus, kai PP įgyvendinamas suteikiant koncesiją.

Rekomendacijose vadovaujamosi nuostata, kad bet kurio VPSP būdu įgyvendinamo IP tikslas – viešosios paslaugos ir / arba veiklos, priskirtos valdžios funkcijoms, teikimo užtikrinimas arba kokybės / prieinamumo pagerinimas. LR teisės aktuose vartojamos sąvokos „viešosios paslaugos“ bei veiklos, priskirtos valdžios funkcijoms, pagal išlaidų už jų teikimą apmokėjimo šaltinius gali būti dvejopos:

1) paslaugų teikimą organizuoja ir teikia viešasis subjektas taikydamas netiesioginę finansavimo schemą kai vartotojai už šių paslaugų teikimą nemoka tiesiogiai, kadangi joms finansuoti viešasis sektorius perskirsto įvairių mokesčių forma surinktas lėšas (bendrojo lavinimo paslaugos, pagrindinės sveikatos apsaugos paslaugos, vidaus reikalų sistemos veiklos). Šios paslaugos vadinamos socialinėmis viešosiomis paslaugomis.

2) paslaugas teikia ir organizuoja viešasis subjektas, vartotojai už šias paslaugas atsiskaito tiesiogiai su paslaugos gavėju (energetinių išteklių, vandens tiekimo, telekomunikacijų paslaugos, viešojo transporto paslaugos ir pan.). Šios paslaugos vadinamos ekonominėmis viešosiomis paslaugomis.

VPSP įgyvendinimo modelių pasirinkimą pirmiausiai lemia viešųjų paslaugų ir / arba veiklos, priskirtos valdžios funkcijoms, tipas (žr. aukščiau). Skiriami 2 pagrindiniai VPSP modeliai:

1) *VžPP* – teikiant socialines viešąsias paslaugas taikomas VPSP modelis. Jo esmė – viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimas efektyvinant ar užtikrinant socialinių viešųjų paslaugų teikimą. Kadangi vartotojai už šias viešąsias paslaugas tiesiogiai nemoka, už išlaidas, reikalingas šiems projektams įgyvendinti, visą atsakomybę prisiima viešasis subjektas. Todėl pasirinkus VžPP modelį viešasis subjektas dažniausiai yra vienintelis arba pagrindinis paslaugų pirkėjas, kurio mokėjimų srautas yra pagrindinė projekto gyvybingumo prielaida.

2) *Koncesija* – teikiant ekonomines viešąsias paslaugas taikomas VPSP modelis. Jo esmė – viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimas efektyvinant ar užtikrinant ekonominių viešųjų

paslaugų teikimą. Vartotojų mokėjimai už šias viešąsias paslaugas yra svarbiausias IP finansavimo šaltinis. Ekonominės viešosios paslaugos nėra įprastos rinkos paslaugos, todėl viešasis sektorius reguliuoja šių paslaugų kainą siekdamas užtikrinti paslaugų prieinamumą kuo didesnei visuomenės daliai. Priklausomai nuo viešųjų paslaugų kainos vartotojams ir faktinės šių paslaugų teikimo savikainos viešojo sektoriaus finansavimas koncesijų atveju gali būti vienas iš finansavimo šaltinių, kai tai būtina projekto gyvybingumui užtikrinti.

Pateiktos Rekomendacijos skirtos tiek VŽPP, tiek koncesijos būdu įgyvendinamiems projektams.

1. Viešojo ir privataus sektorių partnerystės (VPSP) klausimynas

PK rengimas turi būti organizuojamas vadovaujantis PK struktūra pateikta [1 priede](#). PK parengtas taip, kad atsakingas, už šio klausimyno pildymą, asmuo pasirinktų tinkamą atsakymą iš kelių nurodytų pasirinkčių.

PK struktūrą sudaro aštuonios dalys skirtos pateikti apibendrinimus iš IP bei pateikti pagrindinę informaciją apie projekto įgyvendinimo VPSP būdu poveikį. Jei IP parengtas ir gali būti teikiamas kartu su PK, šiame skyriuje rekomenduojama pateikti informaciją su nuorodomis į atskirus IP skyrius. Taigi šioje PK dalyje iš esmės naujos informacijos nepateikiama, kadangi remiamasi pirmuoju VPSP planavimo etapu – parengtu IP. Kitose PK dalyse turi būti pateikiama detali informacija apie planuojamą įgyvendinti projektą VPSP būdu.

Rekomenduojama PK klausimyno struktūra:

- A. Bendrieji partnerystės projekto duomenys;
- B. Partnerystės projekto turtiniai klausimai;
- C. Partnerystės projekto viešųjų paslaugų klausimai;
- D. Rizikų matrica;
- E. Turtiniai įsipareigojimai ir partnerystės projekto vertė;
- F. Duomenys apie rinkos tyrimą bei privačių subjektų atrankos būdus;
- G. Duomenys apie asmenis, atsakingus už partnerystės projekto įgyvendinimą
- H. Partnerystės projektą įgyvendinančios institucijos deklaracija.

Detali kiekvienos dalies struktūra bei klausimai, į kuriuos reikia atsakyti, pildant PK pateikiama tolesniuose metodikos skyriuose. Po kiekvienu klausimu pateikiami vertinimo aspektai nurodantys kokių atveju PK vertinimo etape pateikti atsakymai bus vertinami teigiamai ir kokių atveju bus teikiama neigiama vertinimo nuomonė.

A. Bendrieji partnerystės projekto duomenys

1. klausimas „Partnerystės projektą įgyvendinanti institucija“.

Atsakant į šį klausimą Projektą įgyvendinanti institucija turi nurodyti ar ji yra priskiriama centrinės valdžios, ar vietos valdžios institucijai. Tai būtina identifikuoti, kadangi kai kurios teisės aktų nuostatos, skirtingai reglamentuoja VPSP projektų rengimą, derinimą ir tvirtinimą priklausomai nuo institucijos statuso. Be to, į šį klausimą būtina atsakyti siekiant įsitikinti, kad institucija gali būti PP įgyvendinančia institucija.

Vadovaujantis Taisyklių 6.2 punktu, PP įgyvendinanti institucija – valdžios subjektas, kai dėl PP įgyvendinimo planuojama sudaryti valdžios ir privataus subjektų VPSP sutartį ar kai ji yra sudaryta, arba suteikiančioji institucija, kai dėl PP įgyvendinimo planuojama sudaryti koncesijos sutartį ar kai ji yra sudaryta. Tiek VŽPP, tiek ir koncesijų projektus inicijuojanti institucija gali būti centrinės valdžios institucija arba vietos valdžios institucija. Toliau teikiami paaiškinimai kas gali būti centrinės arba vietos valdžios institucija, atsižvelgiant į IP projekto įgyvendinimo būdą:

1. IP projektą įgyvendinant VŽPP būdu, vadovaujantis Investicijų įstatymo 2 straipsnio 17 d., centrinės valdžios institucija yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu įgaliota valstybės institucija ar įstaiga, kuriai teisės aktais yra priskirta valdžios funkcija, o vietos valdžios institucija, vadovaujantis aukščiau nurodyta teisės norma bei Vietos savivaldos įstatymu bus savivaldybės vykdomoji institucija - administracijos direktorius arba direktoriaus pavaduotojas, jeigu šiai pareigybei suteikiami vykdomosios institucijos įgaliojimai.
2. IP projektą įgyvendinant koncesijų būdu, vadovaujantis Koncesijų įstatymo 2 straipsnio 7 dalimi, centrinės valdžios suteikiančioji institucija bus Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota institucija, o vietos valdžios suteikiančioji institucija, vadovaujantis minėta teisės norma, o taip pat Vietos savivaldos įstatymu, bus savivaldybės vykdomoji institucija – administracijos direktorius arba direktoriaus pavaduotojas, jeigu šiai pareigybei suteikiami vykdomosios institucijos įgaliojimai.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu yra nurodytas PP įgyvendinančios institucijos pavadinimas bei identifikuotas jos statusas bei vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais ji turi teisę įgyvendinti PP.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu nenurodytas projektą įgyvendinančios institucijos pavadinimas ir/arba nenurodytas jos priskyrimas centrinės ar vietos valdžios institucijai arba institucijai Lietuvos Respublikos teisės aktais nesuteikta teisė įgyvendinti PP.

2. klausimas „Partnerystės projektą įgyvendinančios institucijos pavadinimas“.

Pateikiant atsakymą į šį klausimą reikia nurodyti PP įgyvendinančios institucijos pavadinimą. PP įgyvendinanti institucija yra institucija, kuri, teisės aktų nustatyta tvarka, sudarys VPSP sutartį. Informacijai pateikti rekomenduojame užpildyti lentelę ir užpildytą lentelę perkelti į PK. Jei PP įgyvendina kelios institucijos, duomenis apie kiekvieną jų rekomenduojame pateikti atskirose lentelėse bei nurodyti institucijų bendradarbiavimo pagrindą ir pagrindimą, kodėl kelios institucijos suinteresuotos kartu įgyvendinti PP.

1 lentelė PP Įgyvendinančioji institucija

Viešojo subjekto pavadinimas	Nurodomas institucijos oficialus pavadinimas
Juridinis statusas/tipas	Nurodomas institucijos juridinis statusas

Juridinio asmens kodas	Nurodomas kodas iš juridinių asmenų registro (http://www.registrucentras.lt/jar/p/)
------------------------	--

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu yra nurodyti visi reikalaujami rekvizitai bei duomenys.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu nurodyti ne visi reikalaujami rekvizitai bei nepateiktas pagrindimas, kodėl kelios institucijos suinteresuotos kartu įgyvendinti VPSP projektą.

3. klausimas „Partnerystės projekto pavadinimas“.

Pateikiant atsakymą į šį klausimą nurodomas PP pavadinimas. Į projekto pavadinimą rekomenduojama įtraukti infrastruktūros objekto, į kurį numatytos investicijos žymenį (jei taikoma), taip pat projekto įgyvendinimo teritorijos žymenį.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu yra nurodytas PP pavadinimas.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu nenurodytas PP pavadinimas.

4. klausimas „Sritis, kurioje siekiama įgyvendinti partnerystės projektą (kompleksiniam projektui gali būti pažymėta daugiau nei viena sritis).“

Atsakant į šį klausimą, būtina nurodyti sritį ar sritis, kurioje planuojamas įgyvendinti PP. Iš anksto identifikavus sritį, kurioje įgyvendinamas PP, ateityje bus lengviau nustatyti kokios teisės aktai taikytini specifinėje srityje bei kokios galimi apribojimai yra taikomi siekiant vykdyti tam tikras veiklas (įskaitant ir veiklas, susijusias su turto kūrimu, jo valdymu ir naudojimu), perduotinas privačiam subjektui.

Investicijų įstatymas, apibrėždamas VPSP sąvoką ją pirmiausia susieja su valstybės arba savivaldybės institucijos teisės aktais pavestai funkcijai priskirtų veiklų perdavimą privačiam subjektui. Todėl būtina iš anksto nustatyti, ar PP įgyvendinančiai institucijai teisės aktais yra pavesta vykdyti tam tikrą veiklą ir ar tokia veikla gali būti perduota privačiam subjektui. Koncesijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje yra nustatytos veiklų sritys, kuriose gali būti suteikiama koncesija.

Faktiškai analogiškos sritys yra taikytinos ir tiems PP, kurie įgyvendinami VžPP būdu, t.y.:

1. Atliekų naudojimo, perdirbimo ir tvarkymo sritis.
2. Telekomunikacijų ir informacijos sritis.
3. Energetikos, įskaitant šilumos ir elektros energijos, naftos ir gamtinių dujų išgavimo, perdavimo, skirstymo, tiekimo sritis.
4. Turizmo paslaugų sritis.
5. Kelių, tiltų, tunelių, parkavimo ir žemės transporto sritis.
6. Kultūros, sporto ir laisvalaikio sritis.
7. Vandentvarkos, įskaitant vandens išgavimą, tiekimą, valymą, gerinimą ir paskirstymą, sritis.
8. Sveikatos apsaugos sritis.
9. Viešojo transporto sritis.
10. Geležinkelio linijų ir sistemų sritis.
11. Vandens transporto, įskaitant uostus ir prieplaukas sritis.
12. Oro transporto, įskaitant oro uostus, sritis.
13. Teisėtvaros ir teisės saugos sritis.
14. Švietimo paslaugų sritis.
15. Socialinių paslaugų sritis.

Pažymėtina, kad Koncesijų įstatyme nėra nurodyta teisėtvaros ir teisės saugos bei socialinių paslaugų sritys. Tačiau Koncesijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 15 punkte yra numatyta,

kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu koncesija gali būti suteikiama ir kitose, šiame įstatyme nenurodytose srityse. Rekomenduojama, kad toks Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimas turi būti priimtas iki IP ir PK pateikimo CPVA nuomonei gauti, tačiau ne vėliau, kaip iki PP dokumentų pateikimo Viešojo ir privataus sektorių PP komisijai, jeigu PP įgyvendina centrinės valdžios institucija arba iki PP dokumentų pateikimo savivaldybės tarybai, jeigu PP įgyvendina vietos valdžios institucija. Jeigu Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimas dėl koncesijos suteikimo srityje, nenurodytoje Koncesijų įstatyme nepriimtas iki IP ir PK teikimo CPVA, PP įgyvendinanti institucija PK turi nurodyti kokioje srityje planuojama suteikti koncesiją, o lydraštyje - kada planuojama priimti Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimą.

Identifikavus ir PK nurodžius sritį arba sritis, kurioje planuojama įgyvendinti PP, PP įgyvendinanti institucija privalo įsitikinti, kad jai atitinkama veikla (funkcija) yra priskirta teisės aktais (pvz.: Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnyje yra išvardintos visos savarankiškosios savivaldybių funkcijos, o 7 straipsnyje – valstybinės funkcijos). Privačiam subjektui gali būti perduota tik tokia veikla, kuri teisės aktais yra priskirta PP įgyvendinančios institucijos kompetencijai (pvz.: savivaldybės administracija negali perduoti lankytojų, turistų ir pan. apgyvendinimo veiklų, kadangi tokia veikla pagal Vietos savivaldos įstatymą nėra priskirta savivaldybei.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu nurodyta veiklos sritis, kurioje siekiama įgyvendinti PP, PP įgyvendinančiai institucijai yra priskirta teisės aktu.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu atitinkama veiklos sritis, kurioje siekiama įgyvendinti PP, teisės aktais nėra priskirta PP įgyvendinančiai institucijai.

5. klausimas „Partnerystės projekto įgyvendinimo būdas“

Šioje dalyje reikia pasirinkti būdą (sutartinė arba institucinė partnerystė), o taip pat VPSP formą (VžPP arba koncesija). Visų pirma PP įgyvendinanti institucija turi pasirinkti VPSP įgyvendinimo būdą:

1. *Sutartinė partnerystė* – bendradarbiaujama VPSP sutarties pagrindu privačiam subjektui ar jų grupei įsteigiant atskirą juridinį asmenį (uždarąją akcinę bendrovę) įgyvendinti IP.
2. *Institucinė partnerystė* – bendradarbiaujama veikiant kartu mišraus – viešojo ir privataus – kapitalo bendrovėje, kurios akcijų dalis priklauso valstybei arba savivaldybei.

Pažymėtina, kad institucinės partnerystės sąvoka yra apibrėžta Turto įstatyme. Šio įstatymo nuostatos yra taikytinos valstybei arba savivaldybei investuojant į naujai steigiamą juridinį asmenį arba investuojant papildomus įnašus į jau įsteigtą juridinį asmenį.

Praktikoje institucinė partnerystė dažniausiai įgyvendinama dviem būdais, t. y. kai:

- tam tikrai veiklai vykdyti įsteigiama nauja įmonė, kurios akcijos priklauso valstybei ar savivaldybei ir privačiam subjektui, ir su šia naujai įsteigta įmone sudaroma VPSP sutartis;
- privatus subjektas įneša savo dalį į jau egzistuojančią viešojo sektoriaus įmonę, vykdančią veiklą pagal sudarytą VPSP sutartį.

Bet kokių atveju, ES viešuosius pirkimus ir koncesijas reglamentuojantys teisės aktai reikalauja, kad viešojo sektoriaus subjektas parinktų privatų subjektą, kuriam suteikiama teisė tapti mišrios kapitalo bendrovės dalyviu, arba tiekėją, su kuriuo pasirašoma VPSP sutartis pagal skaidrią ir sąžiningą procedūrą.

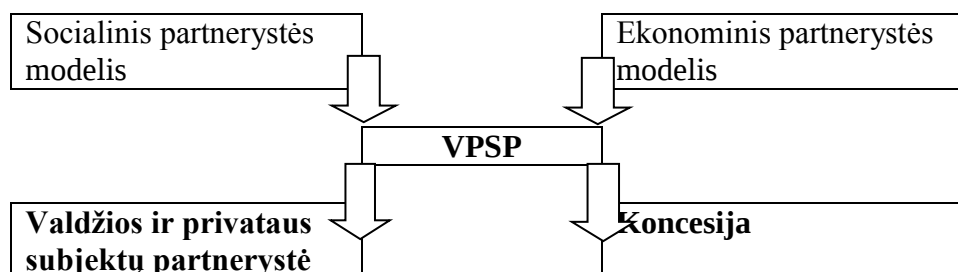
Abiejų bendradarbiavimo būdų pranašumai ir trūkumai pateikiami lentelėje.

2 lentelė. Sutartinės ir institucinės partnerystės pranašumai ir trūkumai

<i>Sutartinė partnerystė</i>	
Pranašumai	Trūkumai
Privačiam subjektui perdavus pagrindines IP rizikas (statybos ir tinkamumo ir / arba paklausos), valstybės / savivaldybės skolos apskaitoje bus apskaitomi tik einamųjų metų valdžios subjekto mokėjimai, o ne visa sandorio vertė.	Pagrindinių rizikų perdavimas reikalauja puikių derybinių gebėjimų.
Bet kokie VPSP sutarties keitimai galimi tik joje numatytais sąlygomis ir tvarka.	Nėra taikymo praktikos.
Visi galimi valstybės / savivaldybės turtiniai įsipareigojimai yra apibrėžiami tik VPSP sutartyje.	
<i>Institucinė partnerystė</i>	
Pranašumai	Trūkumai
PP įgyvendinanti institucija turi realią galimybę aktyviai dalyvauti mišrios įmonės valdyme.	Mišrios įmonės atveju viešajam sektoriui turėtų priklausyti daugiau kaip 50 proc. balsų įmonėje, todėl privatus subjektas neturės balsų persvaros ir galimybių daryti įtaką valdymo sprendimams.
Viešasis subjektas turi didesnę galimybę kontroliuoti viešųjų paslaugų teikimą.	Viešasis subjektas dalyvauja įmonės veikloje turėdamas balsų daugumą, todėl prisiima didžiąją riziką dėl įmonės veiklos rezultatų (tiek pelno, tiek ir nuostolių).
	Būtina detalai apsirašyti kokie bus priimti sprendimai dėl mišrios įmonės po VPSP sutarties pasibaigimo arba nutraukus ją.
	VPSP sutartyje turi būti numatyti tik bendrieji bendradarbiavimo su privačiu subjektu principai ir tvarka, kadangi institucinės partnerystės atveju mišrios įmonės veiklą reglamentuoja teisės aktai.

Pasirinkus patraukliausią ir efektyviausią būdą PP įgyvendinti, PP įgyvendinanti institucija turi nurodyti VPSP formą:

1 paveikslas. VPSP formos

VžPP (socialinis modelis) pavyzdžiai yra bendrojo lavinimo mokyklų veikla, įkalinimo įstaigų infrastruktūros kūrimas ir priežiūros/eksploatavimo paslaugos, gatvių apšvietimo infrastruktūros kūrimas, priežiūra ir eksploatavimas, kelių infrastruktūros kūrimas ir priežiūra/eksploatavimo paslaugos, sveikatos apsaugos, socialinio būsto infrastruktūros kūrimas ir priežiūros/eksploatavimo paslaugos ir .t.t. VžPP atveju užsakovas ir mokėtojas yra viešasis

subjektas. Tam tikra nežymi pajamų dalis gali būti gaunama iš trečiųjų asmenų (pvz.: įkalinimo įstaigų infrastruktūros kūrimo, priežiūros ir eksploatavimo projektuose gali būti numatyta, kad privatus subjektas gali vykdyti parduotuvės, kirpyklos ir kt. komercines veiklas). Taigi, vartotojai šias paslaugas gauna už jas nemokėdami tiesiogiai – jų prieinamumą užtikrina viešasis sektorius, atitinkamai paskirstydamas į biudžetą surenkamus mokesčių srautus.

3 lentelė. Viešojo ir privataus subjektų įsipareigojimai VŽPP atveju

VIEŠASIS SUBJEKTAS	PRIVATUS SUBJEKTAS
Nustato viešųjų paslaugų teikimo apimtį ir jų prieinamumo reikalavimus.	Teikia viešąsias paslaugas VPSP sutartyje nustatyta apimtimi.
Atsiskaito su privačiu subjektu už vartotojams suteiktas viešąsias paslaugas ar užtikrina tų paslaugų prieinamumą.	Diegia inovacijas siekdamas maksimaliai efektyviai teikti nustatytų reikalavimų viešąsias paslaugas.
Užtikrina atsiskaitymus už privataus subjekto veiklą ir reikalingus finansinius išteklius infrastruktūros modernizavimui/sukūrimui	Užtikrina VPSP sutarčiai įgyvendinti reikalingą finansavimą.
Sukūrus naują infrastruktūrą, ji VPSP sutarties galiojimo metu arba po jos registruojama valstybės / savivaldybės nuosavybės teise.	Visas turtas, perduotas VPSP sutarties įgyvendinimui ar sukurtas ją įgyvendinant grąžinamas (perduodamas) po VPSP sutarties pasibaigimo arba iš anksto ją nutraukus viešajam subjektui.

Remiantis Koncesijų įstatymo 2 straipsnio 1 dalimi, koncesija – vadovaujantis koncesijos sutartimi ir joje nustatytais sąlygomis suteikiančiosios institucijos koncesininkui pagal Koncesijų įstatymą suteikiamas leidimas vykdyti ūkinę komercinę¹ veiklą, susijusią su infrastruktūros objektų projektavimu, statyba, plėtra, atnaujinimu, pakeitimu, remontu, valdymu, naudojimu ir (ar) priežiūra, teikti viešąsias paslaugas, valdyti ir (ar) naudoti valstybės, savivaldybės turtą (tarp jų eksploatuoti gamtos išteklius). Pagal koncesijos sutartį koncesininkas prisiima visą ar didžiąją dalį su tokia veikla susijusios rizikos bei atitinkamas teises ir pareigas, o koncesininko atlyginimą už tokią veiklą sudaro tik teisės užsiimti atitinkama veikla suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos ar tokios teisės suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos kartu su atlyginimu, mokamu koncesininkui suteikiančiosios institucijos atsižvelgiant į jos prisiimtą riziką.

Pagrindinis koncesijos skiriamasis bruožas – sąlyga, kad už suteiktas bendrus ekonominius interesus tenkinančias ekonomines paslaugas koncesininkui moka vartotojai². Privatus subjektas (koncesininkas) su vartotojais gali sudaryti paslaugų teikimo sutartis, kuriomis užsitikrina savo veiklai finansuoti reikalingus pajamų srautus.

Koncesija (ekonominis modelis) gali būti pasirinkta tuomet, kai viešųjų paslaugų, kurių kokybei ar prieinamumui užtikrinti skirtas projektas, teikimas yra ekonominė veikla, nepriklausomai nuo to, ar ją teikia viešasis, ar privatus subjektas. Šių bendrus ekonominius interesus tenkinančių paslaugų pavyzdžiai yra vandens tiekimas, nuotekų tvarkymas, elektros energijos bei dujų tiekimas, atliekų surinkimas, įvairios kultūros, turizmo paslaugos (arenos, sporto kompleksai ir pan.). Šiomis paslaugomis siekiantys pasinaudoti vartotojai privalo privačiam subjektui sumokėti nustatytą kainą. Bendrus ekonominius interesus tenkinančių paslaugų kainą gali reguliuoti viešasis sektorius siekdamas, kad šios paslaugos būtų prieinamos kuo didesnei socialinei grupei, ir tai sąlygoja šių paslaugų išskirtinumą. Tuo atveju, jei nustatant kainą negaliojotų jokie viešojo sektoriaus apribojimai, šios paslaugos būtų įprastos rinkoje parduodamos paslaugos.

Viešojo ir privataus subjektų įsipareigojimai koncesijos atveju aprašyti žemiau.

¹ Ūkinės komercinės veiklos sąvoka atitinka ekonominės veiklos sąvoką.

² Angliškai – „user pays“ (Guidebook on Promoting Good Governance in Public-Private Partnership).

4 lentelė. Viešojo ir privataus subjektų įsipareigojimai koncesijos atveju

VIEŠASIS SUBJEKTAS	PRIVATUS SUBJEKTAS
Priima strateginius sprendimus dėl sektoriaus plėtros.	Užtikrina paslaugų teikimą ir / arba valdymą.
Teisine ir mokestine prasme reguliuoja paslaugų teikimą.	Reguliuoja paslaugų teikimo apimtį (valdo pasiūlą ir skatina paklausą).
Užtikrina trūkstamą finansavimą esant socialiai orientuotai paslaugų teikimo kainodarai.	Užtikrina pagrindinį PP įgyvendinti reikalingą nuosavą kapitalą bei kitus finansavimo šaltinius.
Modernizuojant viešajam subjektui priklausančią infrastruktūrą išlieka šios infrastruktūros savininku.	Modernizuojant viešajam subjektui priklausančią infrastruktūrą, neįgyja šios infrastruktūros savininko teisių.
Gali nustatyti, kad naujai sukurtas turtas ar jo dalis po VPSP sutarties pasibaigimo liks privataus subjekto nuosavybėje.	Siekia būti naujai kuriamos infrastruktūros savininku ir pasibaigus VPSP sutarčiai.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu atsižvelgiant į siekiamą įgyvendinti PP kontekstą, privačiam subjektui perduodamą riziką bei privataus subjekto pagrindinį pajamų šaltinį, pasirenkamas tinkamas PP įgyvendinimo būdas.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu atsižvelgiant į siekiamą įgyvendinti PP kontekstą, privačiam subjektui perduodamą riziką bei privataus subjekto pagrindinį pajamų šaltinį, pasirenkamas netinkamas PP įgyvendinimo būdas ir toks pasirinkimas nėra pagrįstas.

6. klausimas „Ar partnerystės projekte numatytos investicijos (reinvesticijos)?“

Atsakant į šį klausimą reikia pateikti informaciją, ar IP planuojama atlikti investicijas, t.y. ar numatytos investicijos, būtinos visoms projekto veikloms įgyvendinti (įskaitant reinvesticijas). Rengiant IP įtraukiamos visos investicijos, kurias patirtų viešasis subjektas planuodamas sukurti apibrėžtus projekto rezultatus, reikalingus viešosios paslaugos teikimui.

Jei atsakymas į šį klausimą pasirenkamas „Ne“, teigiama vertinimo nuomonė gali būti teikiama, jei pagal projekto pobūdį investicijos (įskaitant reinvesticijas) nėra reikalingos.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu investicijų projekte yra numatytos investicijos arba įsitikinama, kad pagal projekto pobūdį investicijos nėra reikalingos.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu investicijų projekte nėra numatytos investicijos ir nėra pagrįsta, kad investicijos nėra reikalingos.

7. klausimas „Duomenys apie investicijų projektą (6 dalyje pasirinkus atsakymą „taip“)

7.1. klausimas „Ar parengtas investicijų projektas?“

Nurodykite, ar yra parengtas, IP jei pažymėjote „Taip“, nurodykite IP parengimo datą.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu yra parengtas IP.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu nėra parengtas IP.

7.2. klausimas „Vertinimui pateikiamo investicijų projekto sudėtis“

Pažymėkite, kokios IP dalys ir priedai yra parengti ir nurodykite pateikiamos bylos pavadinimą bei formatą.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu yra parengtas pilnos apimties IP ir įkelti visi reikalingi priedai arba pagrįsta, kad tam tikrų dalių rengti nėra tikslinga.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu parengtas nepilnos apimties IP, trūksta priedų ir nėra pagrįsta, kodėl šios dalys neparengtos.

7.3. klausimas „Investicijų projekto pavadinimas“

Nurodykite IP pavadinimą.

7.4. klausimas „Ar investicijų projekto ir partnerystės projekto apimtis (įskaitant investavimo objektus ir/arba viešąsias paslaugas) yra vienoda?“

Šioje dalyje vertinama, ar IP ir PP apimtis (įskaitant investavimo objektus ir/arba viešąsias paslaugas) yra vienoda. Jei projektų apimtys skiriasi, nurodykite pagrindinius skirtumus, detalizuokite, kokios IP ir PP dalys yra lyginamos tarpusavyje (prielaidos, veiklos, finansiniai srautai ir kt.).

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu IP ir PP apimtis sutampa, arba pateiktas pagrįstas paaiškinimas, kokios IP ir PP dalys gali būti lyginamos tarpusavyje.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu IP ir PP apimtys skiriasi, nėra galimybės pagrindinių prielaidų palyginti tarpusavyje abiejuose projektuose.

7.5. klausimas „Ar pasikeitė investicijų projekte naudotos prielaidos?“

Atsakymų į 7.5.1. – 7.5.7. klausimus turinys yra vertinamas teikiant nuomonę 7.6. klausimui.

7.5.1. klausimas „Investicijų prielaidos“

Pateikiama informacija, ar VPSP būdu planuojamo įgyvendinti projekto investicijų apimtis sutampa su IP numatyta investicijų apimtimi. Jei prielaidos pasikeitė, atsakyme plačiau aprašomi prielaidų pasikeitimą lemiantys veiksniai, nurodoma, kokį poveikį projekto laukiamiems rezultatams ir prognozuojamam viešojo sektoriaus prieinamumo mokėjimui turi šis pasikeitimas.

7.5.2. klausimas „Veiklos pajamų prielaidos“

Pateikiama informacija, ar VPSP būdu planuojamo įgyvendinti projekto veiklos pajamų prielaidos sutampa su IP numatytomis prielaidomis. Jei prielaidos pasikeitė, atsakyme plačiau aprašomi prielaidų pasikeitimą lemiantys veiksniai, nurodoma, kokį poveikį projekto laukiamiems rezultatams ir prognozuojamam viešojo sektoriaus prieinamumo mokėjimui turi šis pasikeitimas.

7.5.3. klausimas „Veiklos išlaidų prielaidos“

Pateikiama informacija, ar VPSP būdu planuojamo įgyvendinti projekto veiklos išlaidų prielaidos sutampa su IP numatytomis prielaidomis. Jei prielaidos pasikeitė, atsakyme plačiau aprašomi prielaidų pasikeitimą lemiantys veiksniai, nurodoma, kokį poveikį projekto laukiamiems rezultatams ir prognozuojamam viešojo sektoriaus prieinamumo mokėjimui turi šis pasikeitimas.

7.5.4. klausimas „Investicijų likutinės vertės prielaidos“

Pateikiama informacija, ar VPSP būdu planuojamo įgyvendinti projekto investicijų likutinės vertės prielaidos sutampa su IP apskaičiuotos likutinės vertės prielaidomis. Jei prielaidos pasikeitė, atsakyme plačiau aprašomi prielaidų pasikeitimą lemiantys veiksniai, nurodoma, kokį poveikį projekto laukiamiems rezultatams ir prognozuojamam viešojo sektoriaus prieinamumo mokėjimui turi šis pasikeitimas.

7.5.5. klausimas „Rizikų prielaidos“

Pateikiama informacija, ar VPSP būdu planuojamo įgyvendinti projekto rizikų prielaidos sutampa su IP numatytais prielaidomis. Jei prielaidos pasikeitė, atsakyme plačiau aprašomi prielaidų pasikeitimą lemiantys veiksniai, nurodoma, kokį poveikį projekto laukiamiems rezultatams ir prognozuojamam viešojo sektoriaus prieinamumo mokėjimui turi šis pasikeitimas.

7.5.6. klausimas „Projekto ataskaitinio laikotarpio prielaidos“

Pateikiama informacija, ar VPSP būdu planuojamo įgyvendinti projekto ataskaitinis laikotarpis sutampa su IP naudojamu ataskaitiniu laikotarpiu. Jei šie laikotarpiai nesutampa, atsakyme turi būti pagrįsta, kodėl naudojami skirtingi ataskaitiniai laikotarpiai, kokį poveikį tai turi projekto laukiamiems rezultatams ir prognozuojamam viešojo sektoriaus prieinamumo mokėjimui.

7.5.7. klausimas „Kitos prielaidos“.

Pateikiama informacija, ar kitos VPSP būdu planuojamo įgyvendinti projekto prielaidos, svarbios projektui rezultatams pasiekti, sutampa su IP numatytais prielaidomis. Jei prielaidos pasikeitė, atsakyme plačiau aprašomi prielaidų pasikeitimą lemiantys veiksniai, nurodoma, kokį poveikį projekto laukiamiems rezultatams ir prognozuojamam viešojo sektoriaus prieinamumo mokėjimui turi šis pasikeitimas.

7.6. klausimas „Ar partnerystės projektą įgyvendinanti institucija turi galimybę atnaujinti investicijų projektą pagal pasikeitusias prielaidas?“

Jei IP prielaidos, susijusios su projekto investicijomis ir/arba veiklos pajamomis, ir/arba išlaidomis (7.5.1.-7.5.3. klausimai), pasikeičia, būtina atnaujinti IP (tekstinę dalį ir skaičiuoklę). Jei pasikeičia kitos prielaidos (7.5.4.-7.5.7.), būtina įvertinti, ar šis pasikeitimas turi įtakos optimalios alternatyvos pasirinkimui, arba viešojo sektoriaus prieinamumo mokėjimų dydžiui – jei dėl prielaidų pasikeitimo IP būtų pasirinkta kita alternatyva arba keičiasi prognozuojamas viešojo sektoriaus prieinamumo mokėjimas, IP atnaujinti būtina.

Jeigu nėra galimybės atnaujinti IP, atsakyme papildomai reikia nurodyti tai lemiančias priežastis.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu yra numatyta atnaujinti IP arba poreikio atnaujinti nėra.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu yra būtina atnaujinti IP, tačiau toks atnaujinimas nėra numatytas.

8. klausimas „Ar partnerystės projektas yra numatytas galiojančiose valstybės ir (ar) savivaldybių strateginio planavimo dokumentuose?“

Pateikiant atsakymą į šį klausimą turi būti nurodyta ar PP yra numatytas galiojančiose strateginiuose veiklos planuose ir (arba) tarpinstituciniuose veiklos planuose, ir (arba) savivaldybių vidutinės arba trumpos trukmės strateginio planavimo dokumentuose. ir kuriame (-iuose) galiojančiame (-iose) strateginio planavimo dokumente (-uose) numatytas (-i) PP. Žemiau išvardinti Valstybės ir savivaldybės strateginio planavimo dokumentai, kuriuose gali būti numatytas PP.

Valstybės strateginio planavimo dokumentai:

1. Vidutinės trukmės dokumentai - Vyriausybės programa, Nacionalinė pažangos programa, Plėtros programa;
2. Trumpos trukmės dokumentai - Vyriausybės prioritetai, Strateginiai veiklos planai, Tarpinstituciniai veiklos planai, Metiniai pažangos darbai, Metiniai veiklos planai, Veiksmų planai.

Savivaldybės strateginio planavimo dokumentai:

1. Vidutinės trukmės dokumentai – Savivaldybės bendrasis planas, Savivaldybės plėtros strateginis planas, Atskirų sričių strategijos (pvz. sporto, turizmo ir kt.);

2. Trumpos trukmės dokumentai – trimetis strateginis veiklos planas.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu PP yra numatytas galiojančiose strateginiuose veiklos planuose ir (arba) tarpinstituciniuose veiklos planuose, ir (arba) savivaldybių vidutinės arba trumpos trukmės strateginio planavimo dokumentuose.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jei PP nenumatytas strateginiuose veiklos planuose ir (arba) tarpinstituciniuose veiklos planuose, ir (arba) savivaldybių vidutinės arba trumpos trukmės strateginio planavimo dokumentuose.

8. klausimas „Planuojama VPSP sutarties trukmė (metais)“

Pateikiant atsakymą į šį klausimą, turi būti nurodyta planuojama PP trukmė. Ši trukmė yra pasirenkama, atsižvelgiant į šiuos veiksnius:

1) Teisiniai apribojimai. Pagal Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo 15¹ str. 3 d., valdžios ir privataus subjektų VPSP sutartis turi būti rašytinė, sudaroma ne trumpesniam kaip 3 metų ir ne ilgesniam kaip 25 metų laikotarpiui. Pagal Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymo 22 str. 1 d. 3 p., koncesijos sutarties trukmė turi būti ne ilgesnė kaip 25 metai. Pagal 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 2014/23/ES dėl koncesijos sutarčių suteikimo preambulės 52 punktą, jeigu koncesijos trukmė yra ilgesnė nei penkeri metai, ji turėtų būti ne ilgesnė už laikotarpį, per kurį koncesininkas galėtų pagrįstai tikėtis atgauti atliekant darbus ir teikiant paslaugas įdėtas investicijas ir gauti pelną už investuotą kapitalą įprastomis veiklos vykdymo sąlygomis.

2) IP ataskaitinis laikotarpis. Prieš rengiant PP, turi būti parengtas IP, kuriame pagal turto ekonominio gyvavimo laikotarpį yra parinktas ataskaitinis laikotarpis. Užtikrinant IP ir PP apimties suderinamumą, PP trukmė negali viršyti IP ataskaitinio laikotarpio. PP trukmė gali būti mažesnė už IP ataskaitinį laikotarpį.

3) Investicijų atsipirkimo laikas. Jeigu PP nėra numatytos investicijos (įskaitant reinvesticijas), šis kriterijus negali būti taikomas. Jeigu PP yra numatytos investicijos (reinvesticijos), PP trukmė negali viršyti tokio metų skaičiaus, kuris yra reikalingas tam, kad privatus subjektas atgautų savo investuotą kapitalą (nuosavą kapitalą ir/arba subordinuotą paskolą) kartu su projekto riziką atspindinčiu atlyginimu už privataus subjekto prisiimtą riziką;

4) PP parengimo laikas ir sąnaudos. VPSP sutartys yra ilgalaikės, todėl reikalauja daug finansinių, žmogiškųjų bei laiko išteklių tam, kad šios sutartys būtų parengtos kokybiškai. Dėl šios priežasties trumpos (iki 5 metų) trukmės numatymas gali nulemti privačių subjektų atsisakymą dalyvauti pirkime dėl nepatrauklaus dalyvavimo partnerystės pirkime sąnaudų ir VPSP sutarties teikiamos naudos santykio. Trumpesnės, nei įprasta (nuo 5 iki 10 metų), trukmės numatymas gali būti pagrįstas tik tais atvejais, kai VPSP sutarties objektas yra pakankamai paprastas, o pirkimo įvykdymui bei VPSP sutarties parengimui reikalingi ištekliai yra nedideli.

5) Kuo didesnės grynosios dabartinės vertės užtikrinimas. VPSP sutartys yra ilgalaikės, todėl joms būdingi finansinių srautų prognozių netikslumai. Siekiant valdyti šios rizikos pasireiškimą, parenkant tinkamiausią VPSP sutarties trukmę turėtų būti atsižvelgta į tai, kad:

a) paskutiniaisiais trejais VPSP sutarties metais neturėtų būti reikšmingų investicijų (reinvesticijų). Reikšminga laikytina suma, kuri sudaro virš 50% pradinių investicijų (atliktų pirmais trejais VPSP sutarties metais), sumos.

b) jeigu IP grynoji dabartinė vertė yra teigiama, pasirinkta VPSP sutarties trukmė turi atitikti metų skaičių, kuriam esant pagal IP duomenis atsiranda didžiausia grynoji dabartinė vertė.

c) jeigu IP grynoji dabartinė vertė yra neigiama, pasirinkta VPSP sutarties trukmė, nepažeidžiant kitų šio skyriaus nuostatų, turėtų būti kuo ilgesnė. Pagrindinė priežastis yra ta, kad tokiu atveju, pagal IP duomenis, PP įgyvendinimas yra finansiškai nuostolingas bei reikalauja nuolatinio (periodinio) viešojo subjekto finansavimo. Tokio IP parengimas reiškia, kad, nepaisant finansavimo poreikio, atitinkamos paslaugos teikimas visuomenei yra būtinas nuolat, o ilgesnės trukmės sutartis gali ženkliai sumažinti privataus subjekto prašomą suteikti finansavimą.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu parenkant PP trukmę yra paaiškinta, kodėl pasirinkta konkreti VPSP sutarties trukmė, o paaiškinimas yra susijęs su aukščiau nurodytais veiksniais.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu nėra paaiškinta, kodėl pasirinkta konkreti VPSP sutarties trukmė arba pateiktas paaiškinimas nėra susijęs su aukščiau nurodytais veiksniais.

B. Partnerystės projekto turtiniai klausimai

1. Duomenys apie turtą, tiesiogiai susijusį su partnerystės projekto įgyvendinimu.

1.1. Jeigu partnerystės projekte numatyta privačiam subjektui privalomai perduoti esamą turtą, pasirinkite esamo turto tipus ir pateikite informaciją apie turtą. Jei esamą turtą sudaro daug atskirų vienetų, informaciją pateikite atskiru priedu.

1.1.1. klausimas „Turto pavadinimas“

Atsakant į klausimą turi būti pažymėtas turtas pagal nurodyto turto tipą bei nurodytas turto pavadinimas, pagal VĮ Registrų centro pateiktus duomenis.

1.1.2. klausimas „Unikalus numeris“

Atsakant į klausimą turi būti nurodyta:

- perduodamo sklypo/ų ir/arba nekilnojamo turto unikalus numeris pagal VĮ Registrų centro pateiktus duomenis;
- registruotų transporto priemonių numeris pagal VĮ Regitra duomenis ir pačių priemonių identifikavimo numeris;
- kito perduodamo turto gamintojo suteiktas identifikavimo numerius.

1.1.3. klausimas „Adresas“

Atsakant į klausimą turi būti nurodytas turto adresas pagal VĮ Registrų centras pateiktus duomenis.

1.1.4. klausimas „Pagrindinės turto charakteristikos (bendrasis plotas, užstatymo plotas, aukštingumas ir pan.)“

Atsakant į klausimą turi būti nurodytos turto charakteristikos pagal VĮ Registrų centras pateiktus duomenis.

1.1.5. klausimas „Turto naudojimo paskirtis“

Atsakant į klausimą turi būti nurodyta turto naudojimo paskirtis pagal VĮ Registrų centras pateiktus duomenis.

1.1.6. klausimas „Kokia teise partnerystės projektą įgyvendinanti institucija valdo, naudoja ir (ar) disponuoja turtu“

Atsakant į klausimą turi būti nurodytas turto teisinis statusas pagal VĮ Registrų centras pateiktus duomenis.

1.1.7. klausimas „Kokia teise privačiam subjektui planuojama perduoti turtą VPSP sutarties galiojimo metu“

Atsakant į klausimą reikia vadovautis Turto įstatymo nuostatomis. Šioje dalyje nurodoma ar turtą, atsižvelgiant į VPSP formą, privačiam subjektui planuojama perduoti patikėjimo teise arba panaudos (VžPP atveju), ar išnuomoti (koncesijos atveju). Tuo atveju, jeigu privačiam subjektui planuojama perduoti žemės sklypą, tiek VžPP, tiek ir koncesijų atveju turi būti nurodyta, kad žemės sklypas bus perduotas nuomos pagrindais.

1.1.8. klausimas „Ar partnerystės projektą įgyvendinančios institucijos turtinės teisės yra apribotos?“

Atsakant į šį klausimą reikia nurodyti ar dėl planuojamo perduoti turto yra sudarytos kokios nors sutartys (pvz.: nuomos, panaudos) ir/ar jis yra teisinių ginčų objektas dėl ko gali kilti rizika, kad turtas visai nebus arba laiku nebus perduotas privačiam subjektui. Taip pat šioje dalyje būtina nurodyti ar reikia papildomai priimti teisės aktus/sprendimus dėl turto perdavimo.

1.1.9. klausimas „Ar turtas šiuo metu naudojamas?“

Atsakant į klausimą turi būti nurodyta ar turtas šiuo metu yra valdomas ir naudojamas juridinių ar fizinių asmenų.

1.1.10. klausimas „Ar privatus subjektas įpareigojamas investuoti į jam perduotą turtą?“

Atsakant į šį klausimą iš IP turi būti nurodomi duomenys ar bus reikalaujama privataus subjekto investuoti į jam perduodamą turtą.

1.1.11. klausimas „Ar šio turto perdavimas privačiam subjektui yra privaloma partnerystės projekto įgyvendinimo sąlyga?“

Atsakant į šį klausimą būtina nurodyti, ar PP įgyvendinanti institucija perduos turtą privačiam subjektui įpareigojant jį vykdyti tam tikrą veiklą (pvz.: investuoti į perduodamą turtą ar veiklą, kuri turės būti vykdoma atitinkamame turto vienetu).

Atsakymai į klausimus, nurodytus 1.1 dalyje yra vertinami teigiamai, jeigu yra užpildomi visi laukeliai.

Atsakymai į klausimus, nurodytus 1.1 dalyje yra vertinami neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu yra neužpildytų laukelių ir nėra pateiktas paaiškinimas arba pateiktas paaiškinimas yra nepakankamas teigiamam vertinimui.

1.2. Apibūdinkite privačiam subjektui perduodamą esamą turtą.

1.2.1. klausimas „Ilgalaikio turto sukūrimo metai“

Atsakant į šį klausimą turi būti nurodyta turto sukūrimo data VĮ Registrų centras pateiktus duomenis.

1.2.2. klausimas „Paskutinių atliktų investicijų į ilgalaikį turtą, dėl kurių padidėjo ilgalaikio turto vertė, data ir vertė EUR“.

Atsakant į šį klausimą turi būti nurodyta paskutinių atliktų investicijų į turtą data ir vertė remiantis viešojo subjekto apskaitos duomenimis. Jei viešojo subjekto apskaitos politikoje numatyta, kad ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainą sudaro pirkimo kaina, įskaitant negrąžintus mokesčius (tarp jų ir pridėtinės vertės mokestį, jei jis negrąžinamas (netraukiamas į atskaitą) tokiu atveju atliktų investicijų į ilgalaikį turtą vertė turi būti nurodoma įskaitant negrąžintus mokesčius.

1.2.3. klausimas „Ilgalaikio turto sukūrimo vertė pagal partnerystės projektą įgyvendinančios institucijos ar kito viešojo subjekto apskaitos duomenis EUR“

Atsakant į šį klausimą turi būti nurodyta turto sukūrimo vertė remiantis viešojo subjekto apskaitos duomenimis. Jei viešojo subjekto apskaitos politikoje numatyta, kad ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainą sudaro pirkimo kaina, įskaitant negrąžintus

mokesčius (tarp jų ir pridėtinės vertės mokestį, jei jis negražinamas (netraukiamas į atskaitą) tokiu atveju atliktų investicijų į ilgalaikį turtą vertė turi būti nurodoma įskaitant negražintus mokesčius.

1.2.4. klausimas „Ilgalaikio turto likutinė vertė pagal partnerystės projektą įgyvendinančios institucijos ar kito viešojo subjekto apskaitos duomenis EUR“

Atsakant į šį klausimą turi būti nurodyta turto likutinė vertė remiantis viešojo subjekto apskaitos duomenimis. Jei viešojo subjekto apskaitos politikoje numatyta, kad ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainą sudaro pirkimo kaina, įskaitant negražintus mokesčius (tarp jų ir pridėtinės vertės mokestį, jei jis negražinamas (netraukiamas į atskaitą) tokiu atveju atliktų investicijų į ilgalaikį turtą vertė turi būti nurodoma įskaitant negražintus mokesčius.

1.2.5 klausimas „Ilgalaikio turto likutinės vertės data pagal partnerystės projektą įgyvendinančios institucijos ar kito viešojo subjekto apskaitos duomenis“

Atsakant į šį klausimą turi būti nurodyta turto likutinės vertės data remiantis viešojo subjekto apskaitos duomenimis.

1.2.6 klausimas „Paskutinis ilgalaikio turto techninės būklės įvertinimas (data yyyy-mm-dd; turto būklės įvertinimo aktas)“

Atsakant į šį klausimą turi būti nurodyta paskutinė turto techninės būklės įvertinimo data remiantis turto būklės įvertinimo aktu. Jei turto būklė, per jo eksploatavimo laikotarpį vertinta nebuvo, langelyje pažymėkite „nevertinta“.

1.2.7 klausimas „Kaip privačiam subjektui bus sudaryta galimybė įvertinti perduodamo esamo ilgalaikio turto būklę?“

Atsakant į klausimą turi būti nurodyta ar privačiam subjektui bus sudaryta galimybė savarankiškai įvertinti esamo turto būklę, ar bus organizuota turto apžiūra, ar bus pateikiamas turto būklės įvertinimo aktas ir kt.)

1.2.8 klausimas „Ilgalaikio turto dabartiniai naudotojai“

Atsakant į šį klausimą turi būti nurodyti juridiniai ir fiziniai asmenys, kurie šiuo metu turtą valdo ir naudoja. Informacijai pateikti rekomenduojame užpildyti lentelę ir perkelti į PK. Jei turto naudotojai yra keli, duomenis apie kiekvieną jų rekomenduojame pateikti atskirose lentelėse.

5 lentelė. Turto dabartiniai naudotojai.

Turto dabartinio naudotojo pavadinimas	Nurodomas juridinio ar fizinio asmens pavadinimas
Juridinis statusas/tipas (jeigu naudotojas yra juridinis asmuo)	Nurodomas institucijos juridinis statusas
Juridinio asmens kodas (fiziniui asmeniui netaikoma)	Nurodomas kodas iš juridinių asmenų registro (http://www.registrucentras.lt/jar/p/)

Atsakymai į klausimus, nurodytus 1.2 dalyje yra vertinami teigiamai, jeigu yra užpildomi visi laukeliai.

Atsakymai į klausimus yra vertinami neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu yra neužpildytų laukelių ir nėra pateiktas paaiškinimas arba pateiktas paaiškinimas yra nepakankamas teigiamam vertinimui.

1.3. Pristatykite reikalavimus, keliamus privačiam subjektui investuojant į esamą ilgalaikį turtą. Jei esamą turtą sudaro daug atskirų vienetų, informaciją pateikite atskiru priedu.

Viešasis subjektas, planuodamas VPSP sutartį, gali nustatyti papildomus apribojimus, susijusius su investicijomis į esamą turtą, todėl atsakant į šį klausimą, turi būti pateikta visa informacija, kuri gali būti aktuali privačiam subjektui priimant sprendimą teikti pasiūlymą dalyvauti PP.

1.3.1. klausimas „Ar nustatomas reikalavimas investavimo laikotarpio pabaigai?“

Jeigu viešasis subjektas dėl tam tikrų priežasčių reikalauja, kad pagrindinės investicijos į visą infrastruktūrą ar tam tikrą jos dalį būtų atliktos iki iš anksto nustatytos datos (pvz., tarptautinis renginys, infrastruktūros atskirų dalių visiškas nusidėvėjimas, kt.) arba, jeigu viešasis subjektas turi užtikrinti, kad infrastruktūra būtų sukurta iki tam tikro įvykio/aplinkybės, kurio data iš anksto nėra tiksliai žinoma (pvz., įstojimas į tam tikro sektoriaus tarptautinę organizaciją), ši aplinkybė turi būti nurodyta, atsakant į nagrinėjamą klausimą.

Atsakymas turi būti pateiktas atskirai kiekvienam infrastruktūros vienetui (žemės sklypui, nekilnojamam turtui, kilnojamajam ilgalaikiam turtui, trumpalaikiam turtui, kitam turtui).

Jeigu atskira infrastruktūros kategorija konkrečiam PP yra neaktuali, tai turi būti pažymėta atsakyme į klausimą. Jeigu bent vienos kategorijos turtą sudaro daugiau nei du vienetai, informacija turi būti pateikta atskiru priedu.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu yra:

- *nurodyti reikalavimai investavimo laikotarpio pabaigai,*
- arba*
- *atskirai pagal kiekvieną turto vienetą yra nurodyta, kad reikalavimai investavimo laikotarpio pabaigai nėra taikomi.*

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė) jeigu nėra pateiktas atsakymas į klausimą pagal kiekvieną infrastruktūros vienetų kategoriją.

1.3.2. klausimas „Kokias turto savybes siekiama pagerinti investuojant?“

Atsakant į šį klausimą, turi būti pažymėta, kokią reikalavimų kategoriją turi atitikti kiekvienas atskiras perduodamos infrastruktūros vienetas, kurios dabar šis vienetas netenkina. Išsamesnis reikalavimų aprašymas turi būti pateiktas, atsakant į B.1.1.3 klausimą.

Funkcinės infrastruktūros vieneto savybės apibūdina galimybę naudoti konkretų infrastruktūros vienetą konkrečiai funkcijai atlikti (pvz., vieneto tarnavimo laikotarpį, turto šiluminės charakteristikas, turto eksploatavimo energijos sąnaudas, kt.)

Ploto ir/ar tūrio bei konstrukcinės vieneto savybės yra susijusios su nekilnojamuoju turtu bei apibūdina šio turto vieneto bendrąjį plotą, naudingąjį plotą, aukštingumą, aukštų skaičių, užimamą žemės sklypo plotą, atskirų aukštų aukštį, atsparumą aplinkos poveikiui, išorinių atitvarų integraciją su atsinaujinančių energijos šaltinių įrenginiais, kt.).

Atsakymas į klausimą neturi būti pateiktas, jeigu atsakant į B.1.1.1 klausimą konkrečiai infrastruktūros kategorijai nurodyta, kad pastaroji PP kontekste yra neaktuali.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu yra pažymėtos savybių kategorijos PP kontekste yra aktualioms infrastruktūros elementams.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu infrastruktūros vienetų kategorijai, kuri nėra nurodyta kaip neaktuali PP kontekste, nėra pažymėta bent viena savybių kategorija.

1.3.3. klausimas „Pristatykite siekimas pagerinti turto savybes (iki 400 simbolių)“

Atsakant į šį klausimą, turi būti aprašytos siekiamos pagerinti turto savybės, nurodytos, atsakant į B.1.3.2. klausimą. Aprašomos savybės turi atitikti savybių kategorijas, nurodytas, atsakant į B.1.3.2. klausimą.

Pabrėžtina, kad turi būti nustatyti infrastruktūros būklės reikalavimai VPSP sutarties pabaigoje. Infrastruktūros būklę VPSP sutarties pabaigoje lemia PP įgyvendinimo aplinkybės ir infrastruktūros panaudojimo aktualumas ilgalaikėje perspektyvoje. Reikalavimai turi būti suformuluoti atsižvelgiant į tai, ar į infrastruktūrą yra suplanuota nuolat investuoti ir palaikyti jos būklės ir itin aukštų kokybinių standartų atitikimą ar priešingai – nudėvėti, kadangi infrastruktūros naudoti pasibaigus VPSP sutarčiai neplanuojama.

Pateikiant atsakymą, turi būti kiekybiškai apibūdintos siekiamos pagerinti savybės (pvz., jeigu funkcinė savybė – turto šiluminė charakteristika, gali būti nurodoma esama ir siekiama energinio efektyvumo klasė, arba siekiamas šilumos energijos sutaupymo dydis procentais).

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu yra kiekybiškai apibūdintos pažymėtos savybės.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė) jeigu atsakant į B.1.3.2. klausimą pažymėtos savybės nėra apibūdinamos arba yra apibūdinamos tik kokybiškai (pvz., sumažinti įrangos eksploatavimui reikalingos elektros energijos poreikį).

2. Duomenys apie naują turtą, kurį siekiama sukurti įgyvendinant partnerystės projektą.

2.1. Apibūdinkite partnerystės projekte numatytus įsipareigojimus privačiam subjektui sukurti naują turtą.

2.1.1 klausimas „Turto pavadinimas“

Atsakant į šį klausimą pažymėkite naujai kuriamo turto tipus ir nurodykite turto pavadinimą (pvz., l-d „Gegutė“ pastatas, kelio Vilnius – Utena 46-51 km esanti atkarpa, stadionas ir pan.).

2.1.2 klausimas „Adresas“

Nurodykite naujai kuriamo turto adresą.

2.1.3 klausimas „Pagrindinės naujai kuriamo turto charakteristikos“

Nurodykite pagrindines naujai kuriamo turto charakteristikas pagal turimus duomenis.

Atsakymai į klausimus, nurodytus 2.1.1 – 2.1.3 dalyse yra vertinami teigiamai, jeigu yra užpildomi visi laukeliai.

Atsakymai į klausimus yra vertinami neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu yra neužpildytų laukelių ir nėra pateiktas paaiškinimas arba pateiktas paaiškinimas yra nepakankamas teigiamam vertinimui.

2.1.4 klausimas „Kokia teise privatus subjektas valdys, naudos ir (ar) disponuos nauju turtu partnerystės sutarties galiojimo metu?“

Atsakant į šį klausimą reikia vadovautis Turto įstatymo ir Investicijų įstatymo nuostatomis. Šioje dalyje nurodoma ar naujai sukurtas turtas VPSP sutarties laikotarpiu privačiam subjektui priklausys nuosavybės teise, ar nuosavybės teisė į tokį turtą iš karto po jo sukūrimo bus perduota viešajam subjektui. Be aukščiau nurodytų teisės aktų labai svarbu atsižvelgti į specialiuosius teisės aktus, reglamentuojančius konkretaus turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo. Tuo atveju, jeigu naujai sukurtas turtas VPSP sutarties galiojimo laikotarpiu nuosavybės teise priklausys viešajam subjektui, šioje dalyje būtina nurodyti ar privatus subjektas naujai sukurtą turtą valdys ir naudos patikėjimo teise ar pagal panaudą (VžPP atveju), ar nuomos teise (koncesijos atveju).

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu privatus subjektas valdys, naudos ir (ar) disponuos naujai sukurtu turtu atsižvelgiant į PP įgyvendinimo būdą (koncesija ar VžPP) bei į teisės aktų, reglamentuojančių turto valdymo, naudojimo ir (ar) disponavimo juo teisinius santykius, nuostatas.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu atsakant į B.1.3.2. klausimą pažymėtos savybės nėra apibūdinamos arba yra apibūdinamos tik kokybiškai (pvz., sumažinti įrangos eksploatavimui reikalingos elektros energijos poreikį).

2.1.5 klausimas „Ar privačiam subjektui planuojama palikti nuosavybės teisę į naują turtą pasibaigus VPSP sutarties įgyvendinimui?“

Atsakant į šį klausimą būtina įsitikinti, kad teisės aktai leidžia palikti privačiam subjektui nuosavybės teisę į naujai sukurtą turtą. Pažymėtina, kad VžPP atveju visas turtas, t.y. tiek viešojo subjekto perduotas, tiek ir naujai sukurtas turtas po VPSP sutarties pasibaigimo (ar nutraukimo) turi būti grąžintas/perduotas viešajam subjektui. Koncesijos atveju po VPSP sutarties pasibaigimo viso ar dalies naujai sukurtas turto nuosavybės teisė gali likti privačiam subjektui, tačiau tokia sąlyga turi būti numatyta pirminiuose pirkimo dokumentuose.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu PP įgyvendinamas koncesijos būdu bei nurodoma ar planuojama privačiam subjektui palikti nuosavybės teisę į naujai sukurtą turtą.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu PP įgyvendinant koncesijos būdu nenurodoma kam nuosavybės teise po VPSP sutarties pasibaigimo (ar nutraukimo) priklausys naujai sukurtas turtas arba jeigu nurodoma, tačiau PP įgyvendinamas VžPP būdu.

2.2. Jeigu privačiam subjektui yra numatyta suteikti galimybę savo rizika sukurti naują turtą (išskyrus apibūdintą 2.1. punkte), nurodykite taikomus apribojimus.

2.2.1 klausimas „Turto pavadinimas“

Atsakant į šį klausimą nurodomas turto tipas (pvz.: administracinės-komercinės patalpos, garažai, gyvenamieji namai, sandėlys ir pan.) ir kokiai veiklai vykdyti skirtas turtas. Tuo

atveju, jeigu PP įgyvendinančioji institucija neturi aiškios vizijos dėl tikslaus naujo turto paskirties bei veiklų, nurodoma bendro pobūdžio informacija.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu aiškiai nurodytas turto tipas/pavadinimas arba bendro pobūdžio informacija apie planuojamą naują turtą.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu nepateikiama jokia informacija apie naujai kuriamo turto tipą.

2.2.2 klausimas „Apribojimai pagrindinėms turto charakteristikoms (pvz., ≤ 100 m² bendrasis plotas, ≤ 5 aukštų aukštingumas, 40 % užstatymo intensyvumas ir pan.)“

Atsakant į šį klausimą nurodomi apribojimai naujam turtui (pvz.: viešbučio kartu su sveikatinimo komplekso statybos atveju gali būti numatyti apribojimai gyvenamųjų patalpų plotui arba kambarių skaičiui; aukštingumas, bendras plotas; užstatymo intensyvumas; veiklų apribojimas, kas gali įtakoti naujai kuriamo turto tipą ir pan.).

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu nurodyti visi galimi apribojimai, numatyti galiojančiuose teisės aktuose ar projektiniuose dokumentuose, detaliuosiuose ar bendruosiuose planuose ir pan..

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu esant apribojimams galiojančiuose teisės aktuose ar projektiniuose dokumentuose, detaliuosiuose ar bendruosiuose planuose ir pan., to nėra šioje dalyje.

2.2.3 klausimas „Kokia teise privatus subjektas valdys, naudos ir (ar) disponuos nauju turtu VPSP sutarties galiojimo metu?“

Atsakant į šį klausimą reikia vadovautis Turto įstatymo ir Investicijų įstatymo nuostatomis. Šioje dalyje nurodoma ar naujai sukurtas turtas VPSP sutarties laikotarpiu privačiam subjektui priklausys nuosavybės teise, ar nuosavybės teisė į tokį turtą iš karto po jo sukūrimo bus perduota viešajam subjektui. Be aukščiau nurodytų teisės aktų labai svarbu atsižvelgti į specialiuosius teisės aktus, reglamentuojančius konkretaus turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo. Tuo atveju, jeigu naujai sukurtas turtas VPSP sutarties galiojimo laikotarpiu nuosavybės teise priklausys viešajam subjektui, šioje dalyje būtina nurodyti ar privatus subjektas naujai sukurtą turtą valdys ir naudos patikėjimo teise ar pagal panaudą (VŽPP atveju), ar nuomos teise (koncesijos atveju).

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu privatus subjektas valdys, naudos ir (ar) disponuos naujai sukurtu turtu atsižvelgiant į PP įgyvendinimo būdą (koncesija ar VŽPP) bei į teisės aktų, reglamentuojančių turto valdymo, naudojimo ir (ar) disponavimo juo teisinius santykius, nuostatas.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu atsakant į B.1.3.2. klausimą pažymėtos savybės nėra apibūdinamos arba yra apibūdinamos tik kokybiškai (pvz., sumažinti įrangos eksploatavimui reikalingos elektros energijos poreikį).

2.2.4 klausimas „Ar privačiam subjektui planuojama palikti nuosavybės teisę į naują turtą pasibaigus VPSP sutarties įgyvendinimui?“

Atsakant į šį klausimą būtina įsitikinti, kad teisės aktai leidžia palikti privačiam subjektui nuosavybės teisę į naujai sukurtą turtą. Pažymėtina, kad VŽPP atveju visas turtas, t.y. tiek

viešojo subjekto perduotas, tiek ir naujai sukurtas turtas po VPSP sutarties pasibaigimo (ar nutraukimo) turi būti grąžintas/perduotas viešajam subjektui. Koncesijos atveju po VPSP sutarties pasibaigimo viso ar dalies naujai sukurtu turto nuosavybės teisė gali likti privačiam subjektui, tačiau tokia sąlyga turi būti numatyta pirminiuose privataus subjekto atrankos dokumentuose.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu PP įgyvendinamas koncesijos būdu bei nurodoma ar planuojama privačiam subjektui palikti nuosavybės teisę į naujai sukurtą turtą.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu PP projektą įgyvendinant koncesijos būdu nenurodoma kam nuosavybės teisė po VPSP sutarties pasibaigimo (ar nutraukimo) priklausys naujai sukurtas turtas arba jeigu nurodoma, tačiau PP įgyvendinamas VžPP būdu.

C. Partnerystės projekto viešųjų paslaugų klausimai

1. Duomenys apie viešąsias paslaugas, kurių teikimas susijęs su privačiam subjektui perduoti esamu ar sukurtinu nauju turtu.

Šioje dalyje reikia nurodyti PP įgyvendinančios institucijos teisės aktuose nustatytoms funkcijoms priskirtą veiklą – viešąsias paslaugas.

Kalbant apie vietos valdžios PP reikėtų atkreipti dėmesį, kad dalis Vietos savivaldos įstatyme numatytų viešųjų paslaugų negali būti perduodama privačiam subjektui. Tokioms veikloms priskiriama:

1. Teritorijos planavimas, ūkio raidos analizė, prognozės, raidos koncepcijų sudarymas.
2. Geografinės informacinės sistemos valdymas – infrastruktūros, turto, gyventojų, jų veiklos, pajamų ir kitų duomenų registras, jo analizė, prognozavimas.
3. Aplinkos kontrolė – statybų planavimas, aplinkosauga, teritorijų sanavimas, pastatų ir statinių kokybės kontrolė.
4. Bendruomeninės infrastruktūros plėtra
5. Viešosios tvarkos palaikymas, civilinė sauga, eismo kontrolė.
6. Socialinės ir sveikatos saugos organizavimas.
7. Gamtos, kultūros, istorijos paveldo globa ir racionalus naudojimas.
8. Švietimo organizavimas ir kontrolė.

Tačiau dalį taip pat vietos valdžios PP įgyvendinančiai institucijai kompetencijai minėto įstatymo priskiriamų paslaugų pilnai arba bent didžiąja dalimi galima perduoti privačiam subjektui:

1. Centralizuotas šilumos, elektros, vandens, dujų tiekimas, lietaus vandens ir buitinių nuotekų valymas, sąvartynai.
2. Viešojo transporto organizavimas.
3. Nekomercinės kultūros, laisvalaikio (teatrų, kino teatrų, parodų salių) organizavimas.
4. Pagrindinis (privalomas) švietimas.
5. Vaikų ir jaunimo dienos centrų, ikimokyklinio ir popamokinio lavinimo organizavimas.
6. Specialusis lavinimas (meno, sporto, techninės kūrybos būreliai ir mokyklos).
7. Gyventojų užimtumo ir viešųjų darbų organizavimas.
8. Socialinio būsto statyba.
9. Kapinių priežiūra.
10. Komunalinių atliekų surinkimas ir tvarkymas.
11. Keleivių ir krovinių vežimas.
12. Turizmo organizavimas.
13. Infrastruktūros objektų statyba ir eksploatavimas.
14. Socialinė globa ir rūpyba.

Jeigu yra įgyvendinamas centrinės valdžios PP, šioje dalyje nurodomos įstatymu ar kitais teisės aktais viešojo subjekto funkcijoms priskirtos veiklos – viešosios paslaugos (pvz.: Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2007 m. spalio 17 d. nutarimu Nr. 447 „Dėl Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo įgyvendinimo” nustatė, kad

Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija, kuri yra Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo ir administravimo vykdytoja, yra Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos; vadovaujantis Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 128 str. 4 d., Teisingumo ministerijai priskiriama įgyvendinti teismų IP, išskyrus to paties straipsnio 5 dalyje nurodytus projektus).

Nurodomos viešosios paslaugos gali būti detalizuotos išvardinant konkrečias paslaugas, kurias turėtų vykdyti/teikti privatus subjektas (pvz.: pastato priežiūros, valymo, dezinfekavimo, maitinimo ir pan.).

1.1. Išvardinkite ir apibūdinkite viešąsias paslaugas, kurių teikimą partnerystės projektą įgyvendinanti institucija organizuoja naudodama esamą turtą.

Atsakant į šį klausimą reikia detalizuoti viešąsias paslaugas, kurių teikimą PP įgyvendinančioji institucija organizuoja naudodama esamą turtą. Taip pat būtina aprašyti tikslinę grupę, kuriai bus skirta viešoji paslauga, nurodant jos dydį bei viešosios paslaugos teikimo intensyvumą.

Viešųjų paslaugų gavėjai arba tikslinė grupė gali būti visa visuomenė (pavyzdžiui saugumo užtikrinimas šalyje įgyvendinant valstybinės reikšmės kelių, įkalinimo įstaigų modernizavimo projektus), tam tikra gyventojų dalis pasiskirsčiusi pagal Lietuvos administracinius vienetų (saugumo užtikrinimas įgyvendinant vietinės reikšmės kelių atnaujinimo ir gatvių apšvietimo projektus ir pan.). Pagal galimybes nurodykite koku metu yra teikiama viešoji paslauga.

Atsakymas į klausimą vertinamas teigiamai, jeigu nurodomos visos paslaugos, kurias PP įgyvendinanti institucija teikia šiuo metu, tikslinės grupės, o taip pat paslaugų teikimo intensyvumas. Tuo atveju, jeigu paslaugos, kurios yra PP objektu, šiuo metu nėra teikiamos, PP įgyvendinanti institucija turi pateikti paaiškinimą kodėl iki šiol tokios paslaugos nėra teikiamos, tačiau jas norima teikti ateityje ir kt.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu nėra nurodytos PP įgyvendinančios institucijos teikiamos paslaugos, tikslinės grupės bei paslaugų teikimo intensyvumas ir nėra pateiktas paaiškinimas arba pateiktas paaiškinimas nepakankamas teigiamam vertinimui.

1.2 Išvardinkite viešąsias paslaugas, kurių teikimo atsakomybe ir rizikomis siekiama pasidalinti su privačiu subjektu naudojant esamą turtą.

Atsakant į šį klausimą būtina nurodyti paslaugas, kurių teikimo atsakomybe ir rizikomis siekiama pasidalinti su privačiu subjektu naudojant esamą turtą. Atsižvelgiant į taikomus teisinius apribojimus ir PP įgyvendinančiosios institucijos poreikį, atsakant į šį klausimą gali būti nurodytos ne visos paslaugos 1.1. klausime išvardintų paslaugų, kurių teikimo atsakomybe ir rizikomis siekiama pasidalinti su privačiu subjektu naudojant esamą turtą. Taip pat gali būti nurodytos paslaugos, kurių šiuo metu PP įgyvendinančioji institucija neteikia. Būtina nurodyti viešųjų paslaugų, kurių teikimo atsakomybe ir rizikomis siekiama pasidalinti su privačiu subjektu naudojant esamą turtą paslaugos teikimo intensyvumą.

Atsakymas į klausimą vertinamas teigiamai, jeigu nurodomos visos paslaugos, kurių teikimo atsakomybe ir rizikomis siekiama pasidalinti su privačiu subjektu naudojant esamą turtą, o taip pat paslaugų teikimo intensyvumas. Tuo atveju, jeigu paslaugos, kurios yra PP objektu, šiuo metu nėra teikiamos, PP įgyvendinanti institucija turi pateikti paaiškinimą kodėl iki šiol tokios paslaugos nėra teikiamos, tačiau jas norima teikti ateityje ir kt.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu nėra nurodytos PP įgyvendinančios institucijos teikiamos paslaugos, tikslinės grupės bei paslaugų teikimo intensyvumas ir nėra pateiktas paaiškinimas arba pateiktas paaiškinimas nepakankamas teigiamam vertinimui.

1.3 Išvardinkite viešąsias paslaugas, kurių teikimui numatyta įpareigoti privatų subjektą sukurti naują turtą.

Atsakant į šį klausimą būtina detalizuoti viešąsias paslaugas, kurių teikimui numatyta įpareigoti privatų subjektą sukurti naują turtą. Taip pat reikia aprašyti tikslinę grupę, kuriai bus skirta viešoji paslauga, nurodant jos dydį bei viešosios paslaugos teikimo intensyvumą. Viešųjų paslaugų gavėjai arba tikslinė grupė gali būti visa visuomenė (pavyzdžiui aplinkos taršos mažinimas įgyvendinant krovinių pervežimo vandens transportu projektus), tam tikra gyventojų dalis pasiskirsčiusi pagal Lietuvos administracinius vienetus (laisvalaikio, specialaus lavinimo užtikrinimas įgyvendinant baseino, ledo rūmų ir pan. projektus.). Būtina nurodyti paslaugos teikimo intensyvumą.

Atsakymas į klausimą vertinamas teigiamai, jeigu nurodomos visos paslaugos, kurių teikimui numatyta įpareigoti privatų subjektą sukurti naują turtą, o taip pat paslaugų teikimo intensyvumas.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė) jeigu nėra nurodytos viešosios paslaugos, kurių teikimui yra numatyta įpareigoti privatų subjektą sukurti naują turtą ir nenurodytas paslaugos teikimo intensyvumas.

D. Rizikų matrica

Pateikiant atsakymą į šį klausimą, turėtų būti nurodyta:

- 1) ar iš anksto identifikuotas rizikos veiksnys yra būdingas PP, nurodant „Taip“ arba „Ne“. Pasirinkimas priklauso nuo konkrečių PP rengimo/įgyvendinimo aplinkybių.
- 2) PP įgyvendinančios institucijos pasirinkimas dėl rizikos priskyrimo. Jeigu šis pasirinkimas sutampa su pagal nutylėjimą siūlomu rizikos priskyrimo pasirinkimu, papildomas pagrindimas yra nereikalingas. Jeigu šis pasirinkimas nesutampa su pagal nutylėjimą siūlomu rizikos priskyrimo pasirinkimu, turi būti pateiktas papildomas pagrindimas, paaiškinant, dėl kokių priežasčių institucija nusprendė, kad konkretus rizikos veiksnys turėtų būti valdomas kitaip, nei yra siūloma pagal nutylėjimą.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu atskirai vertinant kiekvieną rizikos veiksnių, vertintojui neatsiranda abejonių dėl:

- atsakymų, ar rizikos veiksnys yra/nėra būdingas projektui, ir
- pateikto pagrindimo, jeigu pateiktas pagrindimas yra aiškiai ir logiškai susietas su aukščiau nurodytais argumentais.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu vertintojui atsirado abejonių dėl daugiau nei 10 atskirų rizikos veiksnių, o PP įgyvendinanti institucija nepateikė papildomo paaiškinimo, kuris pagrįstų:

- ar rizikos veiksnys yra/nėra būdingas projektui, ir/ar
- pateiktą pagrindimą, jeigu institucijos pasirinkimas dėl rizikos priskyrimo neatitinka siūlomo priskyrimo.

Lentelėje žemiau yra pateikiamas kiekvieno rizikos veiksnio paaiškinimas.

Apibūdinimo struktūra:

- a) Rizikos veiksnio trumpas paaiškinimas: kuo pasireiškia neapibrėžtumas ir kodėl vertiname jį kaip riziką;
- b) Kokį IP finansinį srautą įtakoją rizikos veiksnio pasireiškimas ir kodėl;
- c) Rizikos veiksnio pasireiškimo laikotarpis (investicijų/reinvesticijų metai, paslaugų teikimo metai, kiekvieni PP metai).
- d) Kam pagal nutylėjimą siūloma priskirti rizikos veiksnių ir kodėl.

6 lentelė Rizikos veiksniai

Nr.	Rizikos veiksnio (RV) pavadinimas		RV apibūdinimas
1.	Projektavimo (planavimo) kokybės rizika		Projektavimas nėra nei viešoji funkcija nei bendrojo ekonominio intereso paslauga, už kurios teikimą išimtinai būtų atsakingas viešasis subjektas. Projektavimas yra rinkoje privačių subjektų teikiama paslauga. Todėl bendraja prasme VPSP sandoriuose projektavimo kokybės rizika perduodama privaçiam subjektui, kaip turinčiam daugiau patirties ir gebėjimų šią paslaugą teikti. Visgi, siekiant efektyvaus abiejų sandorio šalių įsitraukimo ir atsižvelgiant į galimas praktines situacijas, dalis rizikos veiksnių priskirtini

			viešajam subjektui (žr. žemiau). Kai rangos darbai nėra numatomi PP, projektavimo rizika yra suprantama kaip projekto planavimo kokybės rizika. Prie kiekvieno rizikos veiksnio pažymėta, ar tai projektavimo kokybės rizika, ar planavimo kokybės.
1.1.	Viešojo subjekto užsakymu parengtas statinio techninio projektas ar atskiros jo dalys yra netikslios (jeigu privatus subjektas privalo naudotis statinio projektu ar atskiromis jo dalimis)	Viešasis subjektas	Projektavimo kokybės rizika. A. Galima situacija, kai iki PP inicijavimo viešasis subjektas savo iniciatyva parengė statinio techninį projektą³. Inicijuojant PP, viešasis subjektas turi galimybę įpareigoti privatų subjektą naudotis parengtu statinio techniniu projektu. Toks viešojo subjekto pasirinkimas gali būti grindžiamas efektyviu viešųjų lėšų naudojimu, galimybe greičiau įgyvendinti PP ir kt. Jei privatus subjektas įpareigojamas naudotis jau parengtu techniniu projektu, viešasis subjektas turi pranašumą prieš privatų subjektą: viešasis subjektas buvo atitinkamo techninio projekto rengimo iniciatoriumi ir užsakovu, dalyvavo techninio projekto rengimo metu ir priėmė parengtą techninį projektą, todėl geriau nei privatus subjektas supranta priimtų techninių sprendimų logiką. Būtent dėl šio pranašumo rekomenduojama riziką prisiimti valdyti viešasis subjektas. Veiksny pasireiškia investavimo laikotarpiu ir įtakoja išlaidas projektavimo paslaugoms. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas išlaidas projektavimo paslaugų pirkimui, kurias, nepriklausomai nuo paslaugas užsakiusio subjekto, privalo atlyginti viešajam subjektui. Nustačius bet kokius netikslumus, jie šalinami įtraukiant projektuotojus. Vertinama, kad rizikos veiksnio pasireiškimas įtakoja investicijų išlaidų finansinį srautą – išlaidas projektavimo paslaugoms - todėl rizikos pasireiškimas finansiniams srautams vertintinas per visą investavimo laikotarpį. Jei projekte suplanuojamos reinvesticijos, vertinama, kad reinvesticijoms pasirengti privatus subjektas turės pakankamai laiko, todėl turės galimybę reinvestavimui reikalingą techninį projektą parengti savo rizika, todėl reinvestavimo laikotarpiu rizikos veiksnio įtaka finansiniams srautams nėra vertinama. B. Jei viešasis subjektas nėra parengęs techninio projekto arba yra parengęs techninį projektą, tačiau neįpareigoja

³ Nerekomenduojama IP, įgyvendinamiems VPSP būdu, kuriuose viešasis subjektas iš anksto yra numatęs rengti techninį projektą. Didesnė vertė už pinigus pasiekama kai privačiam subjektui sudaroma galimybė pačiam pasirengti ir techninį projektą, ir vykdyti rangos darbus bei teikti paslaugas.

			privataus subjekto juo naudotis, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
1.2.	Būtinai perprojektavimo darbai (jeigu privatus subjektas įpareigojamas naudotis statinio techniniu projektu ar atskiromis jo dalimis bei yra identifiukuoti šio statinio techninio projekto netikslumai)	Viešasis subjektas	Projektavimo kokybės rizika. A. Rizikos veiksnys pasireiškia esant analogiškai situacijai kaip aprašyta apibūdinant rizikos veiksnį 1.1 (A): viešasis subjektas yra parengęs statinio techninį projektą ir įpareigoja privatų subjektą juo naudojantis atlikti rangos darbus. Įpareigojus privatų subjektą naudotis statinio techniniu projektu, tiek rengiant darbo projektą, tiek vykdant rangos darbus gali paaiškėti, kad darbus tęsti pagal esamą techninį projektą yra neįmanoma ir (ar) akivaizdžiai neracionalu. Tokiu atveju perprojektavimo darbų sąnaudas ir su tuo susijusias rangos proceso trukmės rizikas privalo prisiimti viešasis subjektas. Veiksny pasireiškia investavimo laikotarpiu ir įtakoja išlaidas projektavimo paslaugoms. Rizikos veiksnio pasireiškimas įtakoja investicijų išlaidų finansinį srautą – išlaidas projektavimo paslaugoms – todėl rizikos pasireiškimas finansiniams srautams vertintinas per visą investavimo laikotarpį. Jei projekte suplanuojamos reinvesticijos, vertinama, kad reinvesticijoms pasirengti privatus subjektas turės pakankamai laiko, todėl turės galimybę reinvestavimui reikalingą techninį projektą parengti savo rizika, todėl reinvestavimo laikotarpiu rizikos veiksnio įtaka finansiniams srautams nėra vertinama. B. Jei viešasis subjektas nėra parengęs techninio projekto arba yra parengęs techninį projektą, tačiau neįpareigoja privataus subjekto juo naudotis, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
1.3.	Privataus subjekto parengtas statinio techninis projektas netikslus	Privatus subjektas	Projektavimo kokybės rizika. A. Įprasta VPSP projektų situacija: privatus subjektas dalyvauja įgyvendinant projektą nuo pat pradžių – t.y. rengia statinio techninį projektą, pagal kurį vėliau atlieka rangos darbus. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja išlaidas projektavimo paslaugoms. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas išlaidas projektavimo paslaugoms, kurias šiuo atveju privalo atlyginti privatus subjektas. Vertinama, kad rizikos veiksnio pasireiškimas įtakoja investicijų išlaidų finansinį srautą – išlaidas projektavimo paslaugoms – kurios gali būti patirtos tiek investavimo, tiek reinvestavimo laikotarpiu. B. Jei techninį projektą parengė viešasis subjektas ir įpareigojo privatų subjektą juo naudotis, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
1.4.	Projekto tikslai ir suplanuoti rezultatai neišsprendžia	Viešasis subjektas	Planavimo kokybės rizika. Galima situacija, kai nesant pakankamai kompetencijų, projektas suplanuojamas taip, kad net ir įgyvendinus projektą pagal planą, pasiekus suplanuotus PP rezultatus,

	problemos, dėl kurios inicijuojamas projektas		nebus išspręsta problema ar problemos, dėl kurių buvo inicijuotas projektas. Taip pat, esant kompetencijų trūkumui, gali būti neužtikrintas projekto rezultatų tęstinumas, projekto įgyvendinimas neturės ilgalaikio poveikio. Veiksny pasireiškia pasibaigus investavimo laikotarpiui ir įtakoja grynąsias pajamas ir ekonominę naudą (žalą). Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia, kad įgyvendinus projektą, nebus naudojamosi sukurtais rezultatais arba jais bus naudojamosi kitokia nei planuota apimtimi arba naudotojai nebus PP tikslinės grupės. Vertinama, kad rizikos veiksnio pasireiškimas įtakoja veiklos išlaidų ir pajamų srautus: esant nukrypimams nuo planuotų vartotojų srautų, jų dydis gali reikšmingai keistis. Atsižvelgiant į tai, kad VPSP projektus inicijuoja viešasis subjektas, taip pat jis užtikrina inicijuojamų projektų atitikimą strateginėms kryptims, šį rizikos veiksnį rekomenduojama priimti viešajam subjektui.
1.5.	Projektavimo užduotis neleidžia pasiekti projekto tikslų ir suplanuotų rezultatų	Viešasis subjektas arba privatus subjektas	Projektavimo kokybės rizika. Galima situacija, kai nesant pakankamai kompetencijų, projektavimo užduotis parengiama neatsižvelgiant į projekto tikslus ir suplanuotus rezultatus arba projektavimo užduoties nuostatos nėra suderintos su projekto tikslais ir siekiamais rezultatais ar netgi prieštaraujančios pastariesiems. Tai sąlygoja situaciją, kai projektuojama vadovaujantis bendrosiomis normomis ir principais, tačiau menkai orientuojantis į probleminę situaciją, kurią pakeisti ruošiamasi investuojant. Veiksny pasireiškia projekto veiklų įgyvendinimo laikotarpiu ir įtakoja grynąsias pajamas ir ekonominę naudą (žalą). Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia, kad įgyvendinus projektą, sukurtą infrastruktūrą nebus tinkama naudoti pagal jos paskirtį, arba bus naudojama, tačiau kitokia apimtimi nei buvo planuojama. Vertinama, kad rizikos veiksnio pasireiškimas įtakoja veiklos išlaidų ir pajamų srautus: esant nukrypimams nuo planuotų vartotojų srautų, infrastruktūros naudojimo intensyvumo ir pan. jų dydis gali reikšmingai keistis. Projektuose, kuriuos viešasis subjektas įgyvendina VŽPP būdu, šį rizikos veiksnį rekomenduojama priskirti viešajam subjektui. Projektuose, kuriuos viešasis subjektas įgyvendina koncesijos būdu, šį rizikos veiksnį rekomenduojama priskirti privačiam subjektui. B. Jei techninį projektą parengė viešasis subjektas ir įpareigojo privatą subjektą juo naudotis, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
1.6.	Projekto veiklos vėluoja dėl projektavimo paslaugų	Viešasis subjektas arba privatus	Projektavimo kokybės rizika. A. Esant situacijoms, aprašytomis 1.1-1.3 dalyse, būtina neplanuotai įsigyti projektavimo paslaugas. Nepriklausomai nuo projektavimo paslaugas įsigijančios šalies, įsigyti

	pirkimų procedūrų trukmės	subjektas	projektavimo paslaugas reikalingos papildomos laiko sąnaudos vertintinos kaip projekto įgyvendinimo grafiko vykdymą neigiamai veikiantis veiksnys. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. Rizikos veiksnys pasireiškia tiek investavimo, tiek reinvestavimo laikotarpiu, priklausomai nuo to, kada atsiranda poreikis atlikti projektavimo paslaugų pirkimą. Rizikos veiksnio pasireiškimas įtakoja investicijų išlaidas: sustabdžius rangos darbus dėl projektavimo netikslumų ar perprojektavimo poreikio statybvietėje fiksuojamos prastovos. Riziką 1.1 ir 1.2 punktuose aprašytais atvejais rekomenduojama prisiimti viešajam subjektui, o 1.3 atveju – privačiam subjektui. B. Jei techninis projektas PP įgyvendinti nėra rengiamas, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
1.7.	Netikslus mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų (MTEPI) veiklų planas	Privatus subjektas	Planavimo kokybės rizika. A. Galima situacija, kai MTEPI projektuose veiklų planas yra netikslus, nepakankamai detalus, jame nėra numatytos visos reikalingos veiklos, nėra aiškos orientacijos į rezultatą, įvykdyti veiklas neskiriama pakankamai laiko ir pan. Tai sąlygoja situaciją, kai vykdant MTEPI veiklas nukrypstama nuo suplanuoto veiklų grafiko, biudžeto bei rezultatų, t.y. neužtikrinama planuota kokybė. Veiksny pasireiškia projekto veiklų įgyvendinimo laikotarpiu ir įtakoja investicijų išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia, kad projekto įgyvendinimo laikotarpiu taps būtina užtikrinti papildomą finansavimą projektui arba suplanuotas projekto biudžetas nebus panaudotas. IP, kurie įgyvendinami VPSP būdu, rizikos veiksnį rekomenduojama priskirti privačiam subjektui, atrankos metu jį įpareigojant sudaryti MTEPI veiklų planą. B. Rizikos veiksnys nėra vertinamas projektuose, kurių apimtyje nėra vykdoma MTEPI veikla.
1.8.	Projekto veiklos vėluoja dėl patentavimo veiklos	Privatus subjektas	Planavimo kokybės rizika. A. Galima situacija, kai MTEPI projektuose veiklų planas yra netikslus, jame nėra numatytas laikas, reikalingas atlikti patentavimo veiklas, arba patentavimui skirtas laikas yra nepakankamas, arba jo vykdymo laikotarpis pasirinktas netinkamai. Tai sąlygoja situaciją, kai įgyvendinant MTEPI veiklas pagal planą, nebus pasiekti projekto tikslai arba jie bus pasiekti mažesne apimtimi ir/ar neatitiks nustatytos kokybės. Veiksny pasireiškia projekto veiklų įgyvendinimo laikotarpiu ir įtakoja investicijų išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia, kad jei PP įgyvendinimo laikotarpiu būtina užtikrinti papildomą finansavimą PP arba suplanuotas PP biudžetas nebus

			panaudotas. Projektuose, kurie įgyvendinami VPSP būdu, rizikos veiksnį rekomenduojama priskirti privačiam subjektui, atrankos metu jį įpareigojant sudaryti MTEPI veiklų planą. B. Rizikos veiksnys nėra vertinamas projektuose, kurių apimtyje nėra vykdoma MTEPI veikla. Taip pat rizikos veiksnys nėra vertinamas MTEPI projektuose, kurių apimtyje nėra numatytos patentavimo veiklos.
1.9.	Projektavimo paslaugų kaina nukrypsta nuo planuotos	Privatus subjektas arba viešasis subjektas	Projektavimo kokybės rizika. A. Rizika pasireiškia bet kuriai sandorio šaliai užsakant projektavimo paslaugas arba kartu su rizikos veiksniais, aprašytais 1.1-1.3 punktuose, todėl rizikos veiksnio poveikis turi būti vertinamas kompleksiskai: 1.1-1.3 punktuose identifikuota projektavimo paslaugų kaina dėl įvairių priežasčių gali nukrypti nuo planuotos. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja išlaidas projektavimo paslaugoms. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas išlaidas projektavimo paslaugoms, kurias privalo atlyginti ta pusė, kuri prisiėmė riziką už rizikos veiksnius, numatytus 1.1-1.3 punktuose, o esant situacijai, kai projekto įgyvendinimo metu projektavimo paslaugos tik užsakomos – šias paslaugas užsakančioji šalis. B. Jei projekto apimtyje projektavimo paslaugos nėra įsigyjamoms, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
1.10.	Projektavimo paslaugų trukmė nukrypsta nuo planuotos	Privatus subjektas arba viešasis subjektas	Projektavimo kokybės rizika. A. Rizika pasireiškia bet kuriai sandorio šaliai užsakant projektavimo paslaugas arba kartu su rizikos veiksniais, aprašytais 1.1-1.3 punktuose, todėl rizikos veiksnio poveikis turi būti vertinamas kompleksiskai: 1.1-1.3 punktuose identifikuota projektavimo paslaugų trukmė dėl įvairių priežasčių gali nukrypti nuo planuotos. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. Rizikos veiksnys pasireiškia tiek investavimo, tiek reinvestavimo laikotarpiu, priklausomai nuo to, kada atsiranda poreikis užsakyti projektavimo paslaugas. Rizikos veiksnio pasireiškimas įtakoja investicijų išlaidas rangos darbams: užsitęsęs projektavimo paslaugų teikimui, negali prasidėti rangos darbai, gali pasireikšti rangos darbų sezoniškumo įtaka, todėl gali būti fiksuojamos prastovos, mokami delspinigiai. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas išlaidas projektavimo paslaugoms, kurias privalo atlyginti ta pusė, kuri prisiėmė riziką už rizikos veiksnius, numatytus 1.1-1.3 punktuose, o esant situacijai, kai projekto įgyvendinimo metu projektavimo paslaugos tik užsakomos – šias paslaugas užsakančioji šalis. B. Jei techninis projektas projekto apimtyje nėra nei rengiamas, nei tikslinamas, rizikos veiksnys nėra vertinamas.

1.11.	Privatus subjektas atrankos metu <u>nepasiūlė</u> patikslinti viešojo sektoriaus nustatytų netikslių reikalavimų infrastruktūrai	Viešasis subjektas ir privatus subjektas lygiomis dalimis arba viešasis subjektas (B punkte nurodytu atveju)	Projektavimo kokybės rizika. A. Galima situacija, kai pradėjus projektavimo veiklą paaiškėja, jog viešojo subjekto nustatyti reikalavimai infrastruktūrai negali būti realizuoti praktikoje, nes jie nėra suderinami su teisės aktuose nustatytais reikalavimais (pvz. statybos techniniais reglamentais, higienos normomis ir pan.) arba nėra galimybės įgyvendinti visų viešojo subjekto nustatytų reikalavimų dėl jų tarpusavio nesuderinamumo. Tuo atveju, kai viešojo subjekto nustatyti reikalavimai privačiam subjektui tampa žinomi atrankos metu, tačiau privatus subjektas, turėdamas galimybę jų tinkamai neįvertinti, nepateikia pasiūlymo juos atitinkamai patikslinti, abi šalys galimu rizikos veiksnio pasireiškimo poveikiu dalijasi lygiomis dalimis. Veiksny pasireiškia investavimo laikotarpiu ir įtakoja išlaidas projektavimo paslaugoms. Rizikos veiksnys pasireiškia investavimo laikotarpiu, kadangi rengiant ir/arba atitinkamai tikslinant techninį projektą, realizuojami viešojo sektoriaus nustatyti reikalavimai infrastruktūrai. Pasireiškus rizikos veiksniai, keičiasi projektavimo apimtis, todėl išauga projektavimo paslaugų kaina, atsiranda poreikis pratęsti projektavimo paslaugų trukmę. B. Jei atrankos metu privačiam subjektui nebuvo sudaryta galimybė teikti pasiūlymus patikslinti viešajam subjektui nustatytus reikalavimus infrastruktūrai, riziką prisiima išimtinai viešasis subjektas.
1.12.	Privatus subjektas atrankos metu <u>pasiūlė</u> patikslinti netikslius viešojo sektoriaus nustatytus reikalavimus infrastruktūrai	Privatus subjektas arba viešasis subjektas (B punkte nurodytu atveju)	Projektavimo kokybės rizika. A. Galima situacija, kai privataus subjekto atrankos metu jis pasiūlo patikslinti viešajam subjektui nustatytus reikalavimus infrastruktūrai, kuriuos įvertina kaip netikslus ar potencialiai nerealizuotinus praktiškai įgyvendinant projektą. Tuo atveju privatus subjektas prisiima atsakomybę už viešajam subjektui nustatytų reikalavimų pakeitimą, todėl vertinama, kad už rizikos veiksnio valdymą atsakingu tampa privatus subjektas. Veiksny pasireiškia investavimo laikotarpiu ir įtakoja išlaidas projektavimo paslaugoms. Rizikos veiksnys pasireiškia investavimo laikotarpiu, kadangi rengiant ir/arba atitinkamai tikslinant techninį projektą, realizuojami viešojo subjekto nustatyti ir privataus subjekto pasiūlyti pakeisti reikalavimai infrastruktūrai. Pasireiškus rizikos veiksniai, keičiasi projektavimo apimtis, todėl išauga projektavimo paslaugų kaina, atsiranda poreikis pratęsti projektavimo paslaugų trukmę. B. Jei atrankos metu privačiam subjektui nebuvo sudaryta galimybė teikti pasiūlymus patikslinti viešajam subjektui nustatytus reikalavimus infrastruktūrai, riziką prisiima išimtinai viešasis subjektas. Taip pat, jeigu atrankos metu viešasis subjektas pateikė siūlymus patikslinti jo nustatytus

			reikalavimus, tačiau privatus subjektas jų nepatiksline, riziką prisiima privatus subjektas.
1.13.	Viešasis subjektas privataus subjekto atrankos metu <u>neatskleidė</u> žemės sklypo (-ų) valdymo, naudojimo ir disponavimo apribojimų	Viešasis subjektas	Planavimo kokybės rizika. A. Galima situacija, kai atrankos metu viešasis subjektas neatskleidžia informacijos apie projektui įgyvendinti reikalingo žemės sklypo daiktinių teisių (valdymo, naudojimo ir disponavimo) apribojimus. Privatus subjektas teikia pasiūlymą vertindamas tik tą informaciją, kurią viešasis subjektas jam atskleidė atrankos metu, todėl pradėjus įgyvendinti projektą ir paaiškėjus žemės sklypo daiktinių teisių apribojimams, galima situacija, kad privatus subjektas neturi galimybės įgyvendinti projekto pagal paties sudarytą, viešojo subjekto pristatytą ir suderintą projekto įgyvendinimo planą. Veiksny pasireiškia pasirengimo investuoti laikotarpiu ir įtakoja projekto valdymo išlaidas. Rizikos veiksnys pasireiškia viešajam ir privačiam subjektams sudarant žemės sklypo valdymo, naudojimo ir/arba disponavimo sutartį arba kreipiantis dėl projektavimo sąlygų sąvado išdavimo arba statybos leidimo išdavimo. Tokiu atveju privatus subjektas privalo perorganizuoti veiklą pagal pasikeitusias projekto įgyvendinimo aplinkybes, t.y. patirti neplanuotas projekto valdymo išlaidas. Kadangi viešasis subjektas, turėdamas teises į žemės sklypą, turėjo pranašumą prieš privatų subjektą, rizikos veiksnio pasireiškimo poveikį prisiima viešasis subjektas. B. Jei žemės sklypas nėra naudojamas projektui įgyvendinti, rizikos veiksnys vertinamas kaip neaktualus.
1.14.	Viešasis subjektas privataus subjekto atrankos metu <u>atskleidė</u> žemės sklypo (-ų) valdymo, naudojimo ir disponavimo apribojimus	Privatus subjektas	Planavimo kokybės rizika. A. Galima situacija, kai projektui įgyvendinti reikalingam žemės sklypui yra nustatyti daiktinių teisių (valdymo, naudojimo ir disponavimo) apribojimai. Nors privatus subjektas teikia pasiūlymą vertindamas informaciją, kurią viešasis subjektas jam atskleidė atrankos metu, galima situacija, kad privatus subjektas sudarė projekto įgyvendinimo planą neatsižvelgdamas į žemės sklypui nustatytus daiktinių teisių apribojimus ir šį projekto įgyvendinimo planą suderino su viešuoju subjektu. Veiksny pasireiškia pasirengimo investuoti laikotarpiu ir įtakoja projekto valdymo išlaidas. Rizikos veiksnys pasireiškia viešajam ir privačiam subjektams sudarant žemės sklypo valdymo, naudojimo ir/arba disponavimo sutartį arba kreipiantis dėl projektavimo sąlygų sąvado išdavimo arba statybos leidimo išdavimo. Tokiu atveju privatus subjektas privalo perorganizuoti veiklą pagal pasikeitusias projekto įgyvendinimo aplinkybes, t.y. patirti neplanuotas projekto valdymo išlaidas. Kadangi viešasis subjektas, atskleisdamas informaciją apie žemės sklypo daiktinių teisių apribojimus, sudarė sąlygas privačiam subjektui parengti projekto įgyvendinimo planą į juos

			atsižvelgiant įgyvendinti projektą, rizikos veiksnio pasireiškimo poveikį prisiima privatus subjektas. B. Jei žemės sklypas nėra naudojamas projektui įgyvendinti, rizikos veiksnys vertinamas kaip neaktualus.
1.15.	Privataus subjekto atrankos metu buvo susitarta dėl specialiųjų žemės sklypo naudojimo sąlygų nustatymo/pakeitimo	Privatus subjektas	Planavimo kokybės rizika. A. Galima situacija, kai siekiant įgyvendinti projektą yra reikalinga nustatyti ir/arba pakeisti specialiąsias žemės sklypo naudojimo sąlygas. Veiksny pasireiškia pasirengimo investuoti laikotarpiu ir įtakoja projekto valdymo išlaidas. Konkretų susitarimą dėl specialiųjų žemės sklypo naudojimo sąlygų šalys gali pasiekti privataus subjekto atrankos metu, tačiau privačiam subjektui įgyvendinant susitarimus galimi nukrypimai nuo planuoto grafiko ir veikloms įgyvendinti skirtu biudžeto. Kadangi dėl reikalingų pakeitimų buvo susitarta iš anksto, atsakomybė už rizikos veiksnio pasireiškimą perduodama privačiam subjektui. B. Jei specialiosios žemės sklypo naudojimo sąlygos projekto apimtyje nėra keistinos, rizikos veiksnys vertinamas kaip neaktualus.
1.16.	Privataus subjekto atrankos metu nebuvo susitarta dėl specialiųjų žemės sklypo naudojimo sąlygų nustatymo/pakeitimo	Viešasis subjektas	Planavimo kokybės rizika. A. Galima situacija, kai pradėjus įgyvendinti projektą paaiškėjo aplinkybės, dėl kurių tapo būtina pakeisti specialiąsias žemės sklypo naudojimo sąlygas. Veiksny pasireiškia pasirengimo investuoti laikotarpiu ir įtakoja projekto valdymo išlaidas. Kadangi nustatyti specialiąsias žemės sklypo naudojimo sąlygas išimtinę teisę turi viešasis subjektas, šio rizikos veiksnio poveikio valdymas yra jo atsakomybė. Nustačius ar pakeitus specialiąsias žemės sklypo naudojimo sąlygas gali tapti būtina pakeisti planuotus projektinius sprendinius, todėl privatus subjektas patirs neplanuotus projektavimo paslaugų išlaidas, kurias viešasis subjektas privalės atlyginti. B. Jei specialiosios žemės sklypo naudojimo sąlygos projekto apimtyje nėra keistinos, rizikos veiksnys vertinamas kaip neaktualus.
1.17.	Paaiškėja iš anksto nežinomi apribojimai dėl kultūros paveldo apsaugos reikalavimų	Viešasis subjektas	Projektavimo kokybės rizika. A. Galima situacija, kad išduodant projektavimo sąlygų sąvadą ir/arba statybų leidimą paaiškėja, jog statybos objekte reikalinga atlikti iš anksto neplanuotus archeologinius tyrinėjimus, apsaugoti archeologinius radinius ir/arba iš esmės pakeisti projektinius sprendinius, kad šie užtikrintų kuriamos/rekonstruojamos infrastruktūros atitikimą kultūros paveldo apsaugai taikomus apribojimus. Kadangi kultūros paveldo apsauga yra viešojo subjekto atsakomybė, rizikos veiksnio poveikio rizika jam ir perduodama. Veiksny pasireiškia projektavimo paslaugų teikimo laikotarpiu ir įtakoja išlaidas projektavimo paslaugoms. Projektavimo išlaidos dėl šio rizikos veiksnio pasireiškimo gali išaugti, kadangi:

			1) Gali pasikeisti planuota projektavimo paslaugų trukmė dėl archeologinių tyrimų ir/ar archeologinių radinių apsaugos veiklų vykdymo; 2) Gali būti reikalingi esminiai pakeitimai atrankos metu pasiūlytuose projektavimo sprendiniuose; 3) Gali pasikeisti projektavimo darbų apimtis; 4) Gali atsirasti būtinybė į projektuotojų komandą pasitelkti papildomus specialistus (pvz. archeologus, istorikus ir pan.). Aukščiau išvardyti atvejai vadinami kompensavimo įvykiais, kuriems pasireiškus papildomai susidarantis projektavimo išlaidas atlygina viešasis subjektas. B. Jei techninis projektas yra parengtas ir pagal jį išduotas statybų leidimas, rizikos veiksnys vertinamas kaip neaktualus.
1.18.	Neįvertinami iš anksto žinomi kultūros paveldo apsaugos reikalavimai	Privatus subjektas	Projektavimo kokybės rizika. A. Galima situacija, kad privataus subjekto atrankos metu viešasis subjektas pristatė jam žinomus kultūros paveldo apribojimus, į kuriuos privatus subjektas privalėjo atsižvelgti projektuodamas infrastruktūrą. Nepriklausomai nuo priežasčių, privatus subjektas gali neadekvačiai įvertinti kultūros paveldo apsaugos reikalavimus Veiksny pasireiškia projektavimo paslaugų teikimo laikotarpiu ir įtakoja išlaidas projektavimo paslaugoms. Bet kokie projektavimo išlaidų padidėjimai dėl rizikos veiksnio pasireiškimo vertinami kaip privataus subjekto rizika. Galima įtaka projektavimo paslaugoms atitinka nurodytą 1.16 punkte. B. Jei techninis projektas yra parengtas ir pagal jį išduotas statybų leidimas, taip pat jeigu statybos objektui nėra nustatyti kultūros paveldo objektams būdingi apsaugos reikalavimai, rizikos veiksnys vertinamas kaip neaktualus.
1.19.	Projektavimo paslaugų teikimo metu paaiškėja viešojo sektoriaus parengtų poveikio aplinkai vertinimo ar atrankos dokumentų netikslumai/trūkumai	Viešasis subjektas	Projektavimo kokybės rizika. A. Rizikos veiksnys pasireiškia esant situacijai, kai viešasis subjektas yra atlikęs poveikio aplinkai vertinimo procedūras, pagal kurias privatus subjektas pradeda rengti statinio techninį projektą. Projektavimo metu paaiškėjus aplinkybėms, kad parengtuose poveikio aplinkai vertinimo dokumentuose yra netikslumų ar trūkumų, viešasis subjektas privalo priimti riziką. Veiksny pasireiškia investavimo laikotarpiu ir įtakoja išlaidas projektavimo paslaugoms. Rizikos veiksnio pasireiškimas įtakoja investicijų išlaidų finansinį srautą – išlaidas projektavimo paslaugoms – todėl rizikos pasireiškimas finansiniams srautams vertintinas per visą investavimo laikotarpį. Jei projekte suplanuojamos reinvesticijos, vertinama, kad reinvesticijoms pasirengti privatus subjektas turės pakankamai laiko, todėl turės galimybę reinvestavimui

			reikalingą techninį projektą parengti savo rizika, todėl reinvestavimo laikotarpiu rizikos veiksnio įtaka finansiniams srautams nėra vertinama. B. Jei poveikio aplinkai vertinimas ar atranka nėra atliekama, rizikos veiksnys vertinamas kaip neaktualus.
1.20.	Projektavimo paslaugų teikimo metu paaiškėja privataus sektoriaus parengtų poveikio aplinkai vertinimo ar atrankos dokumentų netikslumai/trūkumai	Privatus subjektas	Projektavimo kokybės rizika. A. Rizikos veiksnys pasireiškia esant situacijai, kai privatus subjektas yra atlikęs poveikio aplinkai vertinimo procedūras, pagal kurias pradeda rengti statinio techninį projektą. Projektavimo metu paaiškėjus aplinkybėms, kad parengtuose poveikio aplinkai vertinimo dokumentuose yra netikslumų ar trūkumų, privatus subjektas privalo priimti riziką. Veiksny pasireiškia investavimo laikotarpiu ir įtakoja išlaidas projektavimo paslaugoms. Rizikos veiksnio pasireiškimas įtakoja investicijų išlaidų finansinį srautą – išlaidas projektavimo paslaugoms – todėl rizikos pasireiškimas finansiniams srautams vertintinas per visą investavimo laikotarpį. Jei projekte suplanuojamos reinvesticijos, vertinama, kad reinvesticijoms pasirengti privatus subjektas turės pakankamai laiko, todėl turės galimybę reinvestavimui reikalingą techninį projektą parengti savo rizika, todėl reinvestavimo laikotarpiu rizikos veiksnio įtaka finansiniams srautams nėra vertinama. B. Jei poveikio aplinkai vertinimas ar atranka nėra atliekama, rizikos veiksnys vertinamas kaip neaktualus.
1.21.	Projektavimui reikalingi dokumentai, kurių prieinamumą įpareigotas užtikrinti viešasis subjektas, nėra prieinami per nustatytą terminą	Viešasis subjektas	Projektavimo kokybės rizika. A. Privatus subjektas projektavimo paslaugų teikimo trukmę ir planą sudaro darydamas prielaidą, kad viešasis subjektas visus reikalingus duomenis suteiks per sutartą terminą pateikęs oficialų paklausimą, kurio forma nustatoma VPSP sutartyje. Viešajam subjektui vėluojant pateikti reikalingus dokumentus privačiam subjektui, galimi nukrypimai nuo sudaryto projektavimo plano, kas gali turėti įtakos visai projekto įgyvendinimo trukmei ir kokybei. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja išlaidas projektavimo paslaugoms. Rizikos veiksnio pasireiškimas įtakoja investicijų išlaidų finansinį srautą – išlaidas projektavimo paslaugoms – todėl rizikos pasireiškimas finansiniams srautams vertintinas per investavimo ir reinvestavimo laikotarpius. B. Jei projektavimui nėra reikalinga gauti dokumentų iš viešojo subjekto arba jei viešasis subjektas pateikia parengtą techninį projektą, kuriais įpareigoja privatų subjektą vadovautis, rizikos veiksnys vertinamas kaip neaktualus.
1.22.	Pasireiškia nenugalimos jėgos aplinkybės projektavimo (planavimo)	Viešasis subjektas ir privatus subjektas	Projektavimo (planavimo) kokybės rizika. Nepriklausomai nuo to, ar įgyvendinant projektą numatytas projektavimas ar ne, nenugalimos jėgos aplinkybių pasireiškimas gali lemti projekto įgyvendinimo veiklų sutrikdymą ar nutraukimą.

	metu	lygiomis dalimis	Veiksny pasireiškia projektavimo metu ir įtakoja projektavimo paslaugų išlaidas. Vertinama, kad nenugalimos jėgos poveikį, nuo kurio gali būti apsidrausta, prisiima ta šalis, kuri atsakinga už draudimo apsaugos įsigijimą. Nenugalimos jėgos aplinkybių pasireiškimo poveikį, kurio neapima draudimo apsaugos, abi šalys pasidalija lygiomis dalimis.
1.23.	Viešasis subjektas projektavimo etape pakeičia nustatytus reikalavimus infrastruktūrai (įskaitant neesminius pakeitimus)	Viešasis subjektas	Projektavimo kokybės rizika. A. Galima situacija, kai viešasis subjektas projektavimo etape nurodo privačiam subjektui kitus reikalavimus infrastruktūrai, nei tie, pagal kuriuos privatus subjektas rengė ir teikė pasiūlymą, įskaitant finansinį veiklos modelį, bei kurių pagrindu yra sudaryta VPSP sutartis. Kadangi viešasis subjektas yra pagrindinis infrastruktūros „užsakovas“, jis turi viršenybę prieš privatų subjektą keisti atitinkamus reikalavimus bet kuriuo projekto įgyvendinimo etapo metu. Tačiau bet koks pakeitimas reiškia, kad viešasis subjektas prisiima nustatytų reikalavimų infrastruktūrai pakeitimo rizikos veiksnio poveikį. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja išlaidas projektavimo paslaugoms. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas išlaidas projektavimo paslaugoms, kurias, nepriklausomai nuo paslaugas užsakiusio subjekto, privalo atlyginti viešasis subjektas. Kadangi VPSP sandoriuose reinvesticijos planuojamos iš anksto, o reikalavimus infrastruktūrai viešasis subjektas gali pakeisti bet kuriuo metu, vertinama, kad rizikos veiksnio poveikis turi įtakos ir reinvestavimui atlikti reikalingų projektavimo paslaugų įsigijimui. B. Jei viešasis subjektas nėra nustatęs reikalavimų infrastruktūrai, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
1.24.	Vėluojama išduoti projektavimui pradėti reikalingus dokumentus, nors jiems gauti yra pateikti visi nustatytus reikalavimus atitinkantys dokumentai (ginčo dėl dokumentų turinio nėra)	Viešasis subjektas	Projektavimo kokybės rizika. A. Galima situacija, kai privatus subjektas, siekdamas pradėti projektavimą, pateikia prašymą išduoti projektavimo sąlygų sąvadą ir/arba kitus reikalingus dokumentus, kurie yra pateikti pagal teisės aktuose nustatytus reikalavimus, tačiau viešasis subjektas pagal gautą prašymą vėluoja išduoti prašomus dokumentus. Kadangi rangos darbų reguliavimas yra viešojo subjekto funkcija, atsakomybę už šio rizikos veiksnio poveikį jis ir prisiima. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja išlaidas projektavimo paslaugoms. Rizikos veiksnio pasireiškimas gali įtakoti projektavimo trukmę bei projektavimui suplanuotas išlaidas, kurias nepriklausomai nuo paslaugas užsakiusio subjekto, privalo atlyginti viešasis subjektas. Kadangi VPSP sandoriuose reinvesticijos planuojamos iš anksto numatant pagrįstą laiką projektavimui pradėti,

			vertinama, kad rizikos veiksnio poveikis turi įtakos ir reinvestavimui atlikti reikalingoms projektavimo išlaidoms. B. Jei atsakomybę už statinio techninio projekto parengimą prisiima viešasis subjektas, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
1.25.	Kyla ginčai dėl projektavimui reikalingų dokumentų kokybės bei turinio	Viešasis subjektas ir privatus subjektas lygiomis dalimis	Projektavimo kokybės rizika. A. Galima ginčo situacija, kai ginčo objektas – projektavimui reikalingų dokumentų (pvz. projektavimo sąlygų sąvado; statinio tyrimų dokumentų; statinio techninio projekto; prisijungimo sąlygų; specialiųjų architektūros reikalavimų; specialiųjų saugomos teritorijos tvarkymo ir apsaugos reikalavimų; specialiųjų paveldosaugos reikalavimų; statytojo (užsakovo) rangovui perduodamų statybos produktų dokumentų; kt.) turinys ir kokybė. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja išlaidas projektavimo paslaugoms. Rizikos veiksnio pasireiškimas gali įtakoti projektavimo trukmę bei projektavimui suplanuotas išlaidas, kurias lygiomis dalimis privalo atlyginti abi VPSP sandorio šalys. Kadangi VPSP sandoriuose reinvesticijos planuojamos iš anksto numatant pagrįstą laiką projektavimui pradėti, vertinama, kad rizikos veiksnio poveikis turi įtakos ir reinvestavimui atlikti reikalingoms projektavimo išlaidoms. B. Jei statinio techninis projektas projekto apimtyje nėra rengiamas, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
2.	Rangos darbų kokybės rizika		Kaip ir projektavimas, rangos darbų vykdymas yra rinkoje teikiama paslauga, kurios teikėjai dažniausiu atveju yra privataus subjekto atstovai. Bendrąja prasme VPSP sandoriuose rangos darbų vykdymo rizika, nepriklausomai nuo rangos darbų vykdymo būdo (pagal rangos darbų sutartį ar rangos būdu), perduodama privačiam subjektui, kaip turinčiam daugiau patirties ir gebėjimų vykdyti šiuos darbus. Visgi, siekiant efektyvaus abiejų sandorio šalių išitraukimo ir atsizvelgiant į galimas praktines situacijas, dalis rizikos veiksnių priskirtini viešajam subjektui (žr. žemiau). Rangos darbų (įskaitant paslėptus darbus) kokybę vertinant rizikos veiksnius suvokiama ne tik kaip nukrypimas nuo standartų, normatyvinių statybos techninių dokumentų, higienos normų ir kitų reikalavimų, bet ir nukrypimas nuo suderinto rangos darbų grafiko bei biudžeto. Kai projekte nėra numatoma vykdyti rangos darbus, rizika ir jos veiksniai nėra vertinami.
2.1.	Sukeliama žala	Viešasis	A. Galima situacija, kai investicijų objektas yra

	aplinkai dėl viešojo sektoriaus nekilnojamo turto būklės iki jo perdavimo privačiam subjektui	subjektas	nekilnojamas turtas, kurį, įsigaliojus VPSP sandoriui, viešasis subjektas nustatytais sąlygomis perduos privačiam subjektui, kad pastarasis atliktų rangos darbus. Nepriklausomai nuo to, kiek trunka privataus subjekto atrankos procesas ir kokia yra perduodamo turto būklė, iki turto perdavimo privataus subjekto juridinio fakto rizikos veiksnio pasireiškimo poveikis priskiriamas viešajam subjektui. Kai nekilnojamas turtas yra avarinės būklės ar netinkamas naudoti, gali būti sukurta žala aplinkai: nekilnojamas turtas gali sugriūti, į aplinką gali patekti jį užteršiančios medžiagos ir pan. Veiksny pasireiškia investavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia rangos darbų išlaidų pasikeitimą, kadangi jei būtų sukurta žala aplinkai, pirmiausiai reiktų likviduoti žalos aplinkai padarinius ir tik tuomet vykdyti suplanuotus rangos darbus. Rango darbų išlaidų pasikeitimą turėtų kompensuoti viešasis subjektas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reinvesticijoms nėra vertinamas, kadangi turtas perduodamas PS iki investicijų pradžios. B. Jei projekte nėra planuojama perduoti viešajam subjektui priklausančią nekilnojamąją turtą, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
2.2.	Sukeliama žala aplinkai atliekant rangos darbus nekilnojamo turto objekte, kai jis perduotas privačiam subjektui.	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai investicijų objektas yra nekilnojamas turtas, kurį, įsigaliojus VPSP sandoriui, viešasis subjektas nustatytais sąlygomis perduos privačiam subjektui, kad pastarasis atliktų rangos darbus. Žala aplinkai gali būti sukurta atliekant rangos darbus: nekilnojamas turtas gali sugriūti, į aplinką gali patekti jį užteršiančios medžiagos ir pan. Nuo nekilnojamo turto perdavimo privačiam subjektui momento, rizikos veiksnio poveikis, pasireiškiantis sukurta žala aplinkai, yra privataus subjekto atsakomybė. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia rangos darbų išlaidų pasikeitimą, kadangi jei būtų sukurta žala aplinkai, rangos darbų sąmata išaugtų patirtų žalos aplinkai likvidavimo darbų išlaidų dydžiu. Rizikos veiksnio pasireiškimas tikėtinas ir reinvesticijų metu, kadangi reinvesticijos paprastai atliekamos naudojant artimas technologijas kaip ir investicijų metu, todėl galimas panašus tikėtinas žalingas poveikis aplinkai. B. Jei projekte nėra atliekami rangos darbai, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
2.3.	Sukeliama žala aplinkai, atliekant naujo nekilnojamojo	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai VPSP objektas yra naujo nekilnojamojo turto sukūrimas. Žala aplinkai gali būti sukurta atliekant naujo turto rangos darbus: į aplinką gali patekti neleistina jį užteršiančių medžiagų koncentracija,

	turto rangos darbus		gali būti panaudotos neleistinos aplinkai pavojingos medžiagos ir pan. Nuo VPSP sutarties pasirašymo, kurios objektas yra naujo nekilnojamojo turto sukūrimas, atsakomybė už žalą aplinkai priskiriama privačiam subjektui. Veiksnyys pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia rangos darbų išlaidų pasikeitimą, kadangi jei būtų sukurta žala aplinkai, rangos darbų augimo sąmata išaugtų žalos aplinkai likvidavimo darbų išlaidomis. Rizikos veiksnio pasireiškimas tikėtinas ir reinvesticijų metu, kadangi reinvesticijos paprastai atliekamos naudojant artimas technologijas kaip ir investicijų metu, todėl galimas panašus tikėtinas žalingas poveikis aplinkai. B. Jei projekte nėra planuojama kurti naują nekilnojamąjį turtą, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
2.4.	Privatus subjektas neužtikrina rangos darbų kokybės dėl informacijos apie objekto būklę neprieinamumo	Viešasis subjektas	A. Galima situacija, kai VPSP objektas yra investicijos į esamą ilgalaikį turtą, kuriuo disponuoja viešasis subjektas. Tiksliai įvertinti rangos darbų sąmatą įmanoma tik turint objektyvią, nešališką, išsamią informaciją apie esamą ilgalaikio turto būklę. viešajam subjektui rekomenduojama užtikrinti informacijos apie tokio ilgalaikio turto būklę prieinamumą visiems atrankos dalyviams, o ja nedisponuojant – sudaryti sąlygas privačiam subjektui pačiam įvertinti perduodamo ilgalaikio turto būklę. Nesudarius sąlygų privačiam subjektui įvertinti ir įsitikinti ilgalaikio turto būkle, rizikos veiksnio poveikis priskiriamas viešajam subjektui. Veiksnyys pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia rangos darbų išlaidų pasikeitimą, kadangi privatus subjektas rangos darbų sąmatą sudarė ir pasiūlė kainą disponuodamas informacija, kurią viešasis subjektas jam pateikė. Nesant pakankamai informacijos, neturint galimybės įsitikinti jos teisingumu vietoje, galima situacija, kai VPSP sutartyje užfiksuota rangos darbų kaina nėra pakankama rangos darbams atlikti. Rizikos veiksnio pasireiškimas tikėtinas ir reinvesticijų metu, kadangi reinvesticijų sąmatą paprastai lemia pradinių investicijų suma. B. Jei projekte nėra planuojama perduoti viešajam subjektui priklausantį ilgalaikį turtą, rizikos veiksnys nėra vertinamas. Taip pat rizikos veiksnys nėra vertinamas jeigu investavimo objektas yra nauja statyba.
2.5.	Privatus subjektas neužtikrina rangos darbų kokybės	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai VPSP objektas yra ilgalaikis turtas, kurį, įsigaliojus VPSP sandoriui, viešasis subjektas nustatytais sąlygomis perduos privačiam subjektui, kad pastarasis atliktų rangos darbus. Viešajam subjektui sudarius sąlygas privačiam subjektui įvertinti perduodamo turto būklę

	disponuodamas visa informacija apie perduodamo objekto būklę		ir/arba suteikus jam visą informaciją apie perduodamo ilgalaikio turto būklę, privatus subjektas tampa atsakingu už informacijos apie perduodamo turto būklę surinkimą ir įvertinimą. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia rangos darbų išlaidų pasikeitimą, kadangi privatus subjektas rangos darbų sąmatą sudarė neįvertinęs arba nekorektiškai įvertinęs informaciją apie perduodamo ilgalaikio turto būklę. Rizikos veiksnio pasireiškimas tikėtinas ir reinvesticijų metu, kadangi reinvesticijų sąmatą paprastai lemia pradinių investicijų suma. B. Jei projekte nėra planuojama perduoti viešajam subjektui priklausantį nekilnojamąjį turtą, rizikos veiksnys nėra vertinamas. Taip pat rizikos veiksnys nėra vertinamas jeigu investavimo objektas yra nauja statyba.
2.6.	Rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl nepalankių oro sąlygų	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai dėl nepalankių oro sąlygų rangos darbų vykdymas negali vykti pagal planą, gali atsirasti būtinybė naudoti papildomas priemones rangos darbams vykdyti. Nepriklausomai nuo to, kiek trunka nepalankios oro sąlygos, jei nėra nenugalimos jėgos pasireiškimo požymių, rizikos veiksnio poveikį prisiima privatus subjektas. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia rangos darbų išlaidų pasikeitimą, kadangi dėl oro sąlygų rangos darbai gali užtrukti ilgiau nei planuota, taip pat atsiradus papildomam rangos darbų poreikiui gali neplanuotai padidėti rangos darbų sąmata. Kadangi tiek investicijos, tiek reinvesticijos planuojamos per panašų laikotarpį, vertinama, kad rizikos poveikis vertintinas tiek investicijų, tiek reinvesticijų laikotarpiu. B. Jei projekte planuojami rangos darbai trunka 6 mėnesius ir trumpiau, sezoniškumo ir oro sąlygų pasikeitimo tikimybė nėra ženkli, todėl rizikos veiksnys nėra vertinamas.
2.7.	Rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl infliacijos, kurios faktinis dydis neatitinka naudoto finansiniame veiklos modelyje	Viešasis subjektas	A. Galima situacija, kai atrankos sąlygose yra nurodyta rangos darbų kainą siūlyti įvertinus fiksuotą viešojo subjekto nustatyto dydžio infliacijos normą. Kadangi šį įpareigojimą nustatė viešasis subjektas turintis pranašumą prieš privatų subjektą nustatyti reikalavimus finansinio modelio sudarymui, atsakomybę už rizikos veiksnio pasireiškimą taip pat prisiima viešasis subjektas. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia rangos darbų išlaidų pasikeitimą, kadangi faktinė infliacija gali būti nelygi finansiniame veiklos modelyje naudotam infliacijos dydžiui. Kadangi finansiniame veiklos modelyje suplanuojamos ir investicijos, ir reinvesticijos, vertinama, kad rizikos poveikis

			vertintinas abiemis suplanuotoms statybos darbų sąmatoms. B. Jei projekte planuojami rangos darbai trunka 6 mėnesius arba trumpiau, infliacijos įtaka nėra reikšminga, todėl rizikos veiksnys nėra vertinamas. Rizikos veiksnys nėra vertinamas ir tuo atveju, jeigu privatus subjekto atrankos metu viešasis subjektas nenustato, kokia infliacija turėtų būti vertinama sudarant finansinį veiklos modelį.
2.8.	Rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl technologinių procesų organizavimo	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai nesilaikant technologinių procesų reikalavimų rangos darbų kokybė neatitinka reikalaujamos. Kadangi nustatyti reikalavimai privačiam subjektui buvo žinomi iš anksto, atsakomybę už rizikos veiksnio pasireiškimą privalo prisiimti privatus subjektas. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas išlaidas rangos darbams, nukrypimą nuo rangos darbų grafiko. B. Jei projekto apimtyje rangos darbai nėra atliekami, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
2.9.	Rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl teisės aktais nustatytų kokybės reikalavimų pasikeitimo rangos darbų vykdymo metu	Privatus subjektas ir viešasis subjektas lygiomis dalimis	A. Galima situacija, kai vykstant rangos darbams priimami nauji ar pakeičiami esami teisės aktai, kurie apibrėžia reikalavimus atliekamų rangos darbų kokybei. Jeigu šie teisės aktai keičiami ne viešojo subjekto iniciatyva ir atsakomybė, nė viena šalis neturi pranašumo įtakoti teisės aktų pasikeitimo. Tokiu atveju atsakomybę už rizikos veiksnio pasireiškimą privalo prisiimti abi šalys vienodai. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. B. Jei projekto apimtyje rangos darbai nėra atliekami, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
2.10	Rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl žmogiškųjų išteklių	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl žmogiškųjų veiksnių: netinkamos personalo kvalifikacijos, kompetencijų, nepakankamo skaičiaus, neadekvataus darbo krūvio, darbo drausmės pažeidimų. Taip pat galima situacija, kai rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl žmogiškųjų išteklių, streiko, visuomenės iniciatyvinių grupių lobistinės veiklos ar kitokiu pagrindu inicijuojamo darbų vykdymo sustabdymo, kuris negali būti vertinamas kaip išorinė nenugalimos jėgos aplinkybė. Be šių veiksnių, galima situacija, kai trečiųjų asmenų/darbuotojų įvykdyti tyčiniai ar netyčiniai veiksmai (vagystė, apgaudinėjimas, chuliganizmas, neatsargumas, kt.) turi reikšmingą poveikį rangos darbų kokybei. Jei atsakomybė už rangos darbų vykdymą perduota privačiam subjektui, atsakomybė už rizikos veiksnio pasireiškimą taip pat tenka privačiam subjektui. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. B. Jei projekto apimtyje rangos darbai nėra atliekami, rizikos veiksnys nėra vertinamas.

2.11.	Vykdamas rangos darbus sukeliamas žala gretimose teritorijose esančiam turtui	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai vykdamas rangos darbus statybvietyje dirbančių mechanizmų, žmonių ir/ar subrangovų veikla sukelia žalą gretimose teritorijose esančiam turtui, nepriklausomai nuo turto tipo (nekilnojamajam ir kilnojamajam turtui). Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia rangos darbų išlaidų pasikeitimą, kadangi jei būtų sukurta žala gretimose teritorijose, rangos darbų sąmata išaugtų žalos turtui likvidavimo išlaidomis. Rizikos veiksnio pasireiškimas tikėtinas ir reinvesticijų metu, kadangi reinvesticijos paprastai atliekamos naudojant artimas technologijas kaip ir investicijų metu, todėl galimas panašus tikėtinas žalingas poveikis gretimose teritorijose esančiam turtui. B. Jei projekto apimtyje rangos darbai nėra atliekami, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
2.12.	Paaikėja iš anksto nežinomi rangos darbų apribojimai dėl archeologinių ir kultūros paveldo apsaugos reikalavimų	Viešasis subjektas	A. Galima situacija, kad išduodant statybų leidimą paaikėja, jog statybos objekte reikalinga atlikti iš anksto neplanuotus archeologinius tyrimus, apsaugoti archeologinius radinius ir/arba iš esmės kitaip organizuoti rangos darbų procesą, kad būtų užtikrinti kultūros paveldo apsaugos reikalavimai. Kadangi kultūros paveldo apsauga yra viešojo subjekto atsakomybė, rizikos veiksnio poveikio rizika jam ir perduodama. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. Rangos darbų išlaidos dėl šio rizikos veiksnio pasireiškimo gali išaugti, kadangi: 1) Gali pasikeisti planuota rangos darbų trukmė dėl archeologinių tyrimų ir/ar archeologinių radinių apsaugos veiklų vykdymo ar kitų kultūros paveldo apsaugos apribojimų; 2) Gali būti reikalingi esminiai pakeitimai atrankos metu pasiūlytam rangos darbų technologiniam sprendiniui; 3) Gali pasikeisti rangos darbų apimtis; 4) Gali atsirasti būtinybė į rangovo komandą pasitelkti papildomus specialistus (pvz. archeologus, istorikus ir pan.). Aukščiau išvardyti atvejai vadinami kompensavimo įvykiais, kuriems pasireiškus papildomai susidarantis rangos darbų išlaidas atlygina viešasis subjektas. B. Jei projekto apimtyje rangos darbai nėra atliekami, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
2.13.	Viešas subjektas rangos darbų vykdymo etape pakeičia	Viešasis subjektas	A. Galima situacija, kai viešais subjektas pasibaigus projektavimo etapui nurodo privačiam subjektui kitus reikalavimus rangos darbams ir investavimo objektui, nei tie, pagal kuriuos privatus subjektas rengė ir teikė pasiūlymą,

	reikalavimus rangos darbų kokybei (įskaitant neesminius pakeitimus)		ir/arba įvykdė projektavimo ir kitas parengiamąsias veiklas, bei kurių pagrindu yra sudaryta VPSP sutartis. Kadangi viešasis subjektas yra pagrindinis infrastruktūros „užsakovas“, jis turi viršenybę prieš privatų subjektą atitinkamus reikalavimus keisti bet kuriuo projekto įgyvendinimo etapo metu. Tačiau bet koks pakeitimas reiškia, kad viešasis subjektas prisiima nustatytų reikalavimų infrastruktūrai pakeitimo rizikos veiksnio poveikį. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas rangos darbų išlaidas, kurias, nepriklausomai nuo paslaugas užsakiusio subjekto, privalo atlyginti viešasis subjektas. Kadangi VPSP sandoriuose reinvesticijos planuojamos iš anksto, o reikalavimus infrastruktūrai viešasis subjektas gali pakeisti bet kuriuo metu, vertinama, kad rizikos veiksnio poveikis turi įtakos ir reinvestavimo metu planuojamiems rangos darbams. B. Jei viešasis subjektas nėra nustatęs reikalavimų rangos darbams, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
2.14.	Reikalavimai rangos darbų kokybei pakeičiami privataus subjekto iniciatyva ir/arba reikalavimu	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai privatus subjektas pasibaigus projektavimo etapui inicijuoja reikalavimų rangos darbų kokybei pakeitimą. Pavyzdžiui, privatus subjektas dėl rinkoje pabrangusių energijos išteklių gali pasiūlyti nustatyti aukštesnę energinio efektyvumo klasę statomam pastatui. Jei inicijuojami pakeitimai yra priimtini viešajam subjektui, neturintys neigiamos įtakos galutiniam viešojo subjekto siekiamam rezultatui, privatus subjektas prisiima nustatytų reikalavimų infrastruktūrai pakeitimo rizikos veiksnio poveikį. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas rangos darbų išlaidas, kurias privalo atlyginti privatus subjektas. Kadangi VPSP sandoriuose reinvesticijos planuojamos iš anksto, o reikalavimus infrastruktūrai viešasis subjektas gali pakeisti bet kuriuo metu, vertinama, kad rizikos veiksnio poveikis turi įtakos ir reinvestavimo metu planuojamiems rangos darbams. B. Jei projekto apimtyje rangos darbai nėra atliekami, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
2.15.	Rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl technologinių išteklių tinkamumo ir pakankamumo	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl technologinių išteklių tinkamumo, pakankamumo ir kitų susijusių veiksnių. Jei atsakomybė už rangos darbų vykdymą perduota privačiam subjektui, atsakomybė už rizikos veiksnio pasireiškimą taip pat tenka jam. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. B. Jei projekto apimtyje rangos darbai nėra atliekami, rizikos veiksnys nėra vertinamas.

2.16.	Rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl komunalinių paslaugų kainos bei kokybės	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl komunalinių paslaugų kainos, kokybės ir prieinamumo. Jei atsakomybė už rangos darbų vykdymą perduota privačiam subjektui, atsakomybė už rizikos veiksnio pasireiškimą taip pat tenka pastarajam. Vertinama, kad planuodamas rangos darbus, privatus subjektas privalo įvertinti komunalinių paslaugų teikimo prieinamumą bei išlaidas. Veiksnyss pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. B. Jei projekto apimtyje rangos darbai nėra atliekami, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
2.17.	Rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl žaliavų, medžiagų ir mechanizmų prieinamumo ir kokybės	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl rangos darbams atlikti reikalingų žaliavų, medžiagų, mechanizmų savalaikio neprieinamumo ir kokybės. Jei atsakomybė už rangos darbų vykdymą perduota privačiam subjektui, atsakomybė už rizikos veiksnio pasireiškimą taip pat tenka privačiam subjektui. Vertinama, kad planuodamas rangos darbus, pastarasis privalo užtikrinti žaliavų, medžiagų ir mechanizmų prieinamumą bei numatyti reikalingas išlaidas. Veiksnyss pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. B. Jei projekto apimtyje rangos darbai nėra atliekami, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
2.18.	Rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl subrangovų veiksmų ar neveikimo	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai atlikti rangos darbus pasitelkiami subrangovai ir/ar subtiektėjai, tačiau jie nesilaiko įsipareigojimų, neužtikrina reikalaujamos darbų kokybės ir pan. Jei atsakomybė už rangos darbų vykdymą perduota privačiam subjektui, atsakomybė už rizikos veiksnio pasireiškimą taip pat tenka jam. Vertinama, kad planuodamas rangos darbus, privatus subjektas privalo itin atsakingai pasirinkti subrangovus, numatyti reikalingas išlaidas. Veiksnyss pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. B. Jei projekto apimtyje rangos darbai nėra atliekami ir/arba jiems atlikti nėra pasitelkiami subrangovai, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
2.19.	Pasireiškia nenugalimos jėgos aplinkybės rangos darbų vykdymo metu	Privatus subjektas ir viešasis subjektas lygiomis dalimis	A. Nenugalimos jėgos aplinkybių pasireiškimas gali lemti rangos darbų kokybės sutrikdymą, rangos darbų proceso visišką ar dalinį nutraukimą. Veiksnyss pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. Vertinama, kad nenugalimos jėgos poveikį, nuo kurio gali būti apsidrausta, prisiima ta šalis, kuri atsakinga už draudimo apsaugos įsigijimą. Nenugalimos jėgos aplinkybių pasireiškimo poveikį, kurio neapima draudimo apsaugos, abi šalys pasidalija lygiomis dalimis.
2.20.	Rangos darbų	Privatus	A. Galima situacija, kai MTEPI projektuose veiklų planas

	kokybė neužtikrinama dėl MTEPI veiklų plano	subjektas	yra netikslus, nepakankamai detalus, jame nėra numatytos visos reikalingos veiklos, nėra aiškos orientacijos į rezultatą, įvykdyti veiklas neskiriama pakankamai laiko ir pan. Tai sąlygoja situaciją, kai vykdant MTEPI veiklas nukrypstama nuo suplanuoto veiklų grafiko, biudžeto bei rezultatų, t.y. neužtikrinama planuota kokybė. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja rangos darbų išlaidas. B. Jei projekto apimtyje nėra suplanuotos MTEPI veiklos arba MTEPI veiklos nėra susietos su rangos darbais, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
3.	Įsigyjamų (atliekamų) paslaugų kokybės rizika		Paslaugas teikiantys subjektai gali būti tiek viešieji, tiek privatūs. VPSP sandoriuose sprendimą dėl paslaugas teikiančio subjekto dažnai nulemia teisiniai apribojimai (kai paslaugų teikimas yra išimtinai viešojo sektoriaus funkcija), rinkos nebuvimas (atitinkamos paslaugos rinkoje nėra teikiamos) arba paslaugų teikimo kaina (privatus subjektas atitinkamas paslaugas teikia brangiau nei viešasis subjektas). Paslaugų teikimo kokybė vertinant rizikos veiksnius suvokiama ne tik kaip nukrypimas nuo standartų, higienos normų ir kitų reikalavimų, bet ir nukrypimas nuo suderintos teikiamų paslaugų apimties bei biudžeto.
3.1.	Sukeliama žala aplinkai teikiant paslaugas, kai už paslaugų teikimą atsakingas privatus subjektas	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai, įsigaliojus VPSP sandoriui, paslaugas teikia privatus subjektas, ir šių paslaugų teikimo metu, naudojant priemones, įrangą ar žmoniškumus išteklius, į aplinką patenka ją užteršiančios medžiagos dėl ko sukeliama žala. Jei privatus subjektas yra atsakingas už paslaugų teikimą, rizikos veiksnio poveikis, pasireiškiantis sukelta žala aplinkai, yra jo atsakomybė. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo laikotarpiu ir įtakoja veiklos išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia veiklos išlaidų pasikeitimą, kadangi jei paslaugų teikimo metu būtų sukelta žala aplinkai, patiriamos veiklos išlaidos išaugtų žalos aplinkai likvidavimo darbų išlaidomis. B. Jei privatus subjektas nėra atsakingas už paslaugų teikimą, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
3.2.	Sukeliama žala aplinkai teikiant paslaugas, kai už paslaugų teikimą atsakingas viešasis subjektas	Viešasis subjektas	A. Galima situacija, kai, įsigaliojus VPSP sandoriui, paslaugas teikia viešasis subjektas, ir šių paslaugų teikimo metu, naudojant priemones, įrangą ar žmoniškumus išteklius, į aplinką patenka ją užteršiančios medžiagos dėl ko sukeliama žala. Jei viešasis subjektas yra atsakingas už paslaugų teikimą, rizikos veiksnio poveikis, pasireiškiantis sukelta žala aplinkai, yra jo atsakomybė. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo laikotarpiu ir įtakoja veiklos išlaidas.

			Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia veiklos išlaidų pasikeitimą, kadangi jei paslaugų teikimo metu būtų sukurta žala aplinkai, patiriamos veiklos išlaidos išaugtų žalos aplinkai likvidavimo darbų išlaidomis. B. Jei viešasis subjektas nėra atsakingas už paslaugų teikimą, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
3.3.	Paslaugų teikimo kokybė neužtikrinama dėl infliacijos, kurios faktinis dydis neatitinka naudoto finansiniame veiklos modelyje	Viešasis subjektas	A. Galima situacija, kai privataus subjekto atrankos sąlygose yra nurodyta paslaugų teikimo kainą siūlyti įvertinus fiksuotą viešojo subjekto nustatyto dydžio infliacijos normą. Kadangi šį įpareigojimą nustatė viešasis subjektas, turintis pranašumą prieš privatų subjektą nustatyti reikalavimus finansinio modelio sudarymui, atsakomybę už rizikos veiksnio pasireiškimą taip pat prisiima viešasis subjektas. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo laikotarpiu ir įtakoja veiklos išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia paslaugų teikimo išlaidų pasikeitimą. B. Rizikos veiksnys nėra vertinamas, jeigu atrankos metu viešasis subjektas nenustato, kokia infliacija turėtų būti vertinama sudarant privataus subjekto finansinį veiklos modelį.
3.4.	Paslaugų teikimo kokybė neužtikrinama dėl subrangovų veiksmų ar neveikimo	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai teikti paslaugas pasitelkiami subrangovai ir/ar subtiekiejai, tačiau jie nesilaiko įsipareigojimų, neužtikrina reikalaujamos paslaugų kokybės ir pan. Jei atsakomybė už paslaugų teikimą perduota privačiam subjektui, atsakomybė už rizikos veiksnio pasireiškimą taip pat tenka privačiam subjektui. Vertinama, kad planuodamas teikti paslaugas, privatus subjektas privalo itin atsakingai pasirinkti subrangovus, numatyti reikalingas išlaidas. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo laikotarpiu ir įtakoja veiklos išlaidas. B. Jei subrangovai teikti paslaugas nėra pasitelkiami, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
3.5.	Paslaugų teikimo kokybė neužtikrinama dėl technologinių procesų organizavimo	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai nesilaikant technologinių procesų reikalavimų paslaugų teikimo kokybė neatitinka reikalaujamos. Kadangi nustatyti reikalavimai privačiam subjektui buvo žinomi iš anksto, atsakomybę už rizikos veiksnio pasireiškimą privalo jis ir prisiimti. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo laikotarpiu ir įtakoja veiklos išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas išlaidas paslaugų teikimui, taip pat gali reikšti mažesnes nei planuotos išlaidos paslaugų teikimui, nukrypimą nuo paslaugų teikimo grafiko. B. Jei projekto apimtyje nenustatomi paslaugų kokybės reikalavimai, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
3.6.	Viešasis subjektas paslaugų	Viešasis subjektas	A. Galima situacija, kai viešasis subjektas paslaugų teikimo etape nurodo privačiam subjektui kitus paslaugų kokybės reikalavimus, nei tie, pagal kuriuos privatus subjektas rengė

	teikimo metu pakeičia nustatytus reikalavimus (įskaitant neesminius pakeitimus)		ir teikė pasiūlymą, įskaitant finansinį veiklos modelį, bei kurių pagrindu yra sudaryta VPSP sutartis. Kadangi viešasis subjektas yra pagrindinis paslaugų „užsakovas“, jis turi viršenybę prieš privatų subjektą atitinkamus reikalavimus keisti bet kuriuo projekto įgyvendinimo etapo metu. Tačiau bet koks pakeitimas reiškia, kad viešasis subjektas prisiima nustatytų paslaugų kokybės reikalavimų pakeitimo rizikos veiksnio poveikį. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo laikotarpiu ir įtakoja veiklos išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas išlaidas paslaugų teikimui, kurias, nepriklausomai nuo paslaugas užsakiusio subjekto, privalo atlyginti viešasis subjektas. B. Jei projekto apimtyje nenustatomi paslaugų kokybės reikalavimai, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
3.7.	Reikalavimai paslaugų kokybei pakeičiami privataus subjekto iniciatyva ir/arba reikalavimu	Privatus sub jektas	A. Galima situacija, kai privatus subjektas prasidėjus paslaugų teikimo etapui inicijuoja paslaugų kokybės reikalavimų pakeitimą. Pavyzdžiui, privatus subjektas dėl pasikeitusių vartotojų įpročių, gali inicijuoti savitarnos aptarnavimą vietoje prekių išdavimo. Jei inicijuojami pakeitimai yra priimtini viešajam subjektui ir neturi neigiamos įtakos galutiniam viešojo subjekto siekiamam rezultatui, privatus subjektas prisiima nustatytų paslaugų kokybės reikalavimų pakeitimo rizikos veiksnio poveikį. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo laikotarpiu ir įtakoja veiklos išlaidas. B. Jei projekto apimtyje nenustatomi paslaugų kokybės reikalavimai, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
3.8.	Paslaugų teikimo kokybė neužtikrinama dėl žmoniškųjų išteklių kokybės ir prieinamumo	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai paslaugų kokybė neužtikrinama dėl žmoniškųjų veiksnių: netinkamos personalo kvalifikacijos, kompetencijų, nepakankamo skaičiaus, neadekvataus darbo krūvio, darbo drausmės pažeidimų. Taip pat galima situacija, kai paslaugų kokybė neužtikrinama dėl asmens pasitelkiamų žmoniškųjų išteklių streiko, visuomenės iniciatyvinių grupių lobistinės veiklos ar kitokiu pagrindu inicijuojamo darbų vykdymo sustabdymo, kuris negali būti vertinamas kaip išorinė nenugalimos jėgos aplinkybė. Be šių veiksnių, galima situacija, kai trečiųjų asmenų/darbuotojų įvykdyti tyčiniai ar netyčiniai veiksmai (vagystė, apgaudinėjimas, chuliganizmas, neatsargumas, kt.) turi reikšmingą poveikį paslaugų kokybei. Jei atsakomybė už paslaugų teikimą perduota privačiam subjektui, atsakomybė už rizikos veiksnio pasireiškimą taip pat tenka pastarajam. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo laikotarpiu ir įtakoja veiklos išlaidas. Paslaugų kokybės trūkumus ištaisyti reikalingos papildomos veiklos išlaidos, todėl šio rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia veiklos išlaidų padidėjimą. B. Jei projekto apimtyje rangos darbai nėra atliekami, rizikos veiksnys nėra vertinamas.

3.9.	Pasireiškia nenugalimos jėgos aplinkybės (paslaugų teikimo metu)	Viešasis subjektas ir privatus subjektas lygiomis dalimis	Nenugalimos jėgos aplinkybių pasireiškimas gali lemti paslaugų teikimo sutrikdymą ar nutraukimą. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo metu ir įtakoja grynąsias veiklos pajamas. Vertinama, kad nenugalimos jėgos poveikį, nuo kurio gali būti apsidrausta, prisiima ta šalis, kuri atsakinga už draudimo apsaugos įsigijimą. Nenugalimos jėgos aplinkybių pasireiškimo poveikį, kurio neapima draudimo apsaugos, abi šalys pasidalija lygiomis dalimis.
4.	Įsigyjamoms (pagaminamos) įrangos, įrenginių ir kito ilgalaikio turto kokybės rizika		Įrangos, įrenginių ir kito turto įsigijimas yra rinkoje teikiama paslauga, kurios teikėjai dažniausiu atveju yra privataus sektoriaus atstovai. Bendraja prasme VPSP sandoriuose įsigyjamų (pagaminamų) įrangos, įrenginių ir kito ilgalaikio turto kokybės rizika perduodama privačiam subjektui, kaip turinčiam daugiau patirties ir gebėjimų. Visgi, siekiant efektyvaus abiejų sandorio šalių įsitraukimo ir atsižvelgiant į galimas praktines situacijas, dalis rizikos veiksnių priskirtini viešajam subjektui (žr. žemiau). Įsigyjamoms (pagaminamos) įrangos, įrenginių ir kokybė vertinant rizikos veiksnius suvokiama ne tik kaip nukrypimas nuo standartų, normatyvinių techninių dokumentų, higienos normų ir kitų reikalavimų, bet ir nukrypimas nuo suderinto turto pristatymo grafiko bei biudžeto. Kai projekte nėra numatoma įsigyti įrangą, įrenginius ir kitą ilgalaikį turtą, rizika ir jos veiksniai nėra vertinami.
4.1.	Sukeliama žala aplinkai, kuriant įrangą, įrenginius ar kitą ilgalaikį turtą	Privatus subjektas	A. Žala aplinkai gali būti sukurta gaminant įrangą, įrenginius ir kitą ilgalaikį turtą: gamybos metu į aplinką gali patekti neleistina ją užteršiančių medžiagų koncentracija, gali būti panaudotos neleistinos aplinkai pavojingos medžiagos ir pan. Jei VPSP sutartyje numatyta, kad turto pagaminimas, tiekimas ir pristatymas yra privataus subjekto rizika, atsakomybė už žalą aplinkai priskiriama pastarajam. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja įrangos įsigijimo išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia įrangos įsigijimo išlaidų pasikeitimą, kadangi jei būtų sukurta žala aplinkai, įrangos įsigijimo išlaidų sąmata išaugtų žalos aplinkai likvidavimo išlaidomis. Rizikos veiksnio pasireiškimas tikėtinas ir reinvesticijų metu, kadangi reinvesticijos paprastai atliekamos naudojant artimas technologijas kaip ir investicijų metu, todėl galimas panašus tikėtinas žalingas poveikis aplinkai. B. Jei projekte nėra planuojama įsigyti įrangą, įrenginius ar kitą turtą, rizikos veiksnys nėra vertinamas.

4.2.	Įrangos, įrenginių ar kito turto sukūrimo kokybė neužtikrinama dėl subrangovų veiksmų	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai turtas įsigijamas pasitelkiant subrangovus ir/ar subtiekėjus, tačiau jie nesilaiko įsipareigojimų, neužtikrina reikalaujamos turto kokybės. Jei privatus subjektas yra atsakingas už turto pristatymą, atsakomybė už rizikos veiksnio pasireiškimą taip pat tenka jam. Vertinama, kad prisiimdamas atsakomybę už turto pristatymą, privatus subjektas privalo itin atsakingai pasirinkti subrangovus, numatyti reikalingas išlaidas. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo laikotarpiu ir įtakoja turto įsigijimo (investicijų į turta) išlaidas. B. Jei subrangovai dėl turto įsigijimo nėra pasitelkiami, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
4.3.	Viešasis subjektas įrangos, įrenginių ir kito ilgalaikio turto gamybos ir tiekimo metu pakeičia reikalavimus jų kokybei (įskaitant neesminius pakeitimus)	Viešasis subjektas	A. Galima situacija, kai viešasis subjektas po VPSP sutarties įsigaliojimo pakeičia reikalavimus įrangos, įrenginių ir kito turto kokybei, nei tie, pagal kuriuos privatus subjektas rengė ir teikė pasiūlymą, ir/arba įvykdė kitas parengiamąsias veiklas. Kadangi viešasis subjektas yra pagrindinis turto „užsakovas“, jis turi viršenybę prieš privatą subjektą atitinkamus reikalavimus keisti bet kuriuo projekto įgyvendinimo etapo metu. Tačiau bet koks pakeitimas reiškia, kad viešasis subjektas prisiima nustatytų reikalavimų turto kokybei pakeitimo rizikos veiksnio poveikį. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja turto įsigijimo (investicijų į turta) išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas išlaidas turto įsigijimui, kurias privalo atlyginti viešasis subjektas. Kadangi VPSP sandoriuose reinvesticijos planuojamos iš anksto, o reikalavimus infrastruktūrai viešasis subjektas gali pakeisti bet kuriuo metu, vertinama, kad rizikos veiksnio poveikis turi įtakos ir reinvestavimo metu planuojamiems turto įsigijimams. B. Jei viešasis subjektas nėra nustatęs reikalavimų įsigyjamo turto kokybei, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
4.4.	Įrangos, įrenginių ar kito ilgalaikio turto kokybė neužtikrinama dėl žmoniškųjų išteklių	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai įsigyjamo turto kokybė neužtikrinama dėl žmoniškųjų veiksnių: netinkamos personalo kvalifikacijos, kompetencijų, nepakankamo skaičiaus, neadekvataus darbo krūvio, darbo drausmės pažeidimų. Taip pat galima situacija, kai įsigyjamo turto kokybė neužtikrinama dėl asmens pasitelkiamų žmoniškųjų išteklių streiko, visuomenės iniciatyvinių grupių lobistinės veiklos ar kitokiu pagrindu inicijuojamo darbų vykdymo sustabdymo, kuris negali būti vertinamas kaip išorinė nenugalimos jėgos aplinkybė. Be šių veiksnių, galima situacija, kai trečiųjų asmenų/darbuotojų įvykdyti tyčiniai ar netyčiniai veiksmai (vagystė, apgaudinėjimas, chuliganizmas, neatsargumas, kt.) turi reikšmingą poveikį įrangos, įrenginių ar kito turto kokybei. Jei atsakomybė už turto įsigijimą perduota privačiam subjektui, atsakomybė už rizikos veiksnio pasireiškimą taip pat tenka pastarajam.

			Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja turto įsigijimo (investicijų į turta) išlaidas. B. Jei viešasis subjektas nėra nustatęs reikalavimų įsigyjamo turto kokybei, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
4.5.	Pasireiškia nenugalimos jėgos aplinkybės kuriant įrangą, įrenginius ar kitą ilgalaikį turta	Viešasis subjektas ir privatus subjektas lygiomis dalimis	Nenugalimos jėgos aplinkybių pasireiškimas gali lemti įrangos, įrenginių ar kito ilgalaikio turto tiekimo sutrikdymą ar nutraukimą. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja turto įsigijimo (investicijų į turta) išlaidas. Vertinama, kad nenugalimos jėgos poveikį, nuo kurio gali būti apsidrausta, prisiima ta šalis, kuri atsakinga už draudimo apsaugos įsigijimą. Nenugalimos jėgos aplinkybių pasireiškimo poveikį, kurio neapima draudimo apsaugos, abi šalys pasidalija lygiomis dalimis.
4.6.	Reikalavimai įrangai, įrenginiui ar kitam ilgalaikiam turtui pakeičiami privatus subjekto iniciatyva ir/arba reikalavimu	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai prasidėjus VPSP sutarties įgyvendinimui privatus subjektas inicijuoja turto kokybės reikalavimų pakeitimą. Pavyzdžiui, privatus subjektas dėl spartaus informacinių technologijų vystymosi gali inicijuoti reikalavimų įsigyjamai kompiuterinei technikai pakeitimą. Jei inicijuojami pakeitimai yra priimtini viešajam subjektui, neturintys neigiamos įtakos galutiniam viešojo sektoriaus siekiamam rezultatui, privatus subjektas prisiima nustatytų turto kokybės reikalavimų pakeitimo rizikos veiksnio poveikį. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja turto įsigijimo (investicijų į turta) išlaidas. B. Jei projekto apimtyje nenustatomi reikalavimai turto kokybei, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
5.	Finansavimo prieinamumo rizika		Finansavimas yra rinkoje teikiama paslauga, kurios teikėjai dažniausiu atveju yra privataus sektoriaus atstovai. Bendrąja prasme VPSP sandoriuose finansavimo prieinamumo rizika perduodama privačiam subjektui, kaip turinčiam daugiau patirties ir gebėjimų, galinčiam lanksčiau pasirinkti finansinius produktus. Finansavimo prieinamumas vertinant rizikos veiksnius suvokiamas ne tik kaip finansavimo trūkumas dėl pasikeitusio poreikio, bet ir nukrypimas nuo suderintos finansavimo paslaugų kainos, finansavimo teikimo laiko bei kitų sąlygų.
5.1.	Nuostoliai dėl skirtingų finansavimo sąnaudų ir veiklos pajamų	Privatus subjektas	Galima situacija, kai projekto finansavimas užtikrinamas sudarant paskolos sutartį ar sutartis viena valiuta, o pagrindinių pajamų srautai planuojami kita valiuta. Sudarant finansinį veiklos modelį įvertinamas šių valiutų tarpusavio santykis, tačiau dėl ilgos VPSP sutarties trukmės šis santykis

	valiutų		gali pasikeisti. Veiksny pasireiškia per visą finansavimo sutarčių galiojimo laikotarpį ir įtakoja finansavimo sąnaudas.
5.2.	Finansavimo poreikis pasikeičia dėl padidėjusių investicijų išlaidų	Privatus subjektas arba viešasis subjektas	Galima situacija, kai padidėjus investicijų išlaidoms iškyla poreikis užtikrinti papildomą finansavimą, kuris reikalingas užtikrinti projekto finansinį gyvybingumą. Nustatant, kuriai šaliai tikslinga priskirti atsakomybę už rizikos veiksnį, vertinama, kuri šalis yra atsakinga už investicijų išlaidų pasikeitimą. Atitinkamai tai šaliai ir priskiriamas rizikos veiksnio poveikis. Veiksny pasireiškia per visą finansavimo sutarčių galiojimo laikotarpį ir įtakoja finansavimo sąnaudas.
5.3.	Pagrindinės paskolos suteikimo sąlygų įvykdymas	Privatus subjektas	Esant privataus subjekto atsakomybei už projekto finansavimą, privatus subjektas prisiima riziką įvykdyti visas sąlygas, kurias nustato finansuotojas, suteikiantis pagrindinę paskolą. Veiksny pasireiškia iki VPSP sutarties įsigaliojimo ir įtakoja finansavimo sąnaudas.
5.4.	Pagrindinės paskolos tarpbankinių paskolų palūkanų norma pasikeičia iki finansinio uždarymo	Viešasis subjektas	Specifinis rizikos veiksnys, kuris tikėtina pasireiškia per trumpesnį nei vieneri metai laikotarpį (tiksliai laikotarpio trukmė priklauso nuo to, kiek laiko VPSP sutartyje skirta finansiniam uždarymui). Galima situacija, kai laikotarpyje tarp VPSP sutarties sudarymo ir jos įsigaliojimo pasikeičia tarpbankinių paskolų palūkanų norma. Kadangi tarpbankinių paskolų palūkanų normos pasikeitimą nulemia makroekonomikos sąlygų pokyčiai, rekomenduojama viešajam subjektui prisiimti atsakomybę už šios normos pasikeitimą. Veiksny pasireiškia iki VPSP sutarties įsigaliojimo ir įtakoja finansavimo sąnaudas.
5.5.	Tarpbankinių paskolų palūkanų norma pasikeičia po finansinio uždarymo	Privatus subjektas	Galima situacija, kai finansavimo sutarties galiojimo laikotarpį keičiantis makroekonomikos sąlygoms, keičiasi tarpbankinių paskolų palūkanų norma. Jeigu privatus subjektas yra atsakingas už finansavimo užtikrinimą, vertinama, kad jis turi kompetencijų ir žinių pasinaudoti finansavimo rinkos produktais, kurie leidžia apsidrausti nuo neigiamos tarpbankinių paskolų palūkanų normos pasikeitimo įtakos Projekto finansiniam gyvybingumui. Veiksny pasireiškia per visą finansavimo sutarčių galiojimo laikotarpį ir įtakoja finansavimo sąnaudas.
5.6.	Finansavimo poreikis pasikeičia dėl pridėtinės vertės mokesčio tarifo pasikeitimo iki VPSP sutarties įsigaliojimo	Privatus subjektas arba viešasis subjektas priklauso mai nuo to, kuri šalis sudarė	Specifinis rizikos veiksnys, pasireiškiantis per trumpesnį nei vieneri metai laikotarpį (tiksliai laikotarpio trukmė priklauso nuo to, kiek laiko VPSP sutartyje skirta finansiniam uždarymui). Galima situacija, kai pasikeitus pridėtinės vertės mokesčio tarifui, iškyla poreikis užtikrinti papildomą finansavimą nei buvo apskaičiuotas sudarant finansinį veiklos modelį. Pridėtinės vertės mokesčio tarifo pasikeitimas nepakeičia veiklos sąnaudų ir pajamų dydžio, tačiau turi ženkliai įtaką finansiniam projekto gyvybingumui. Nustatant, kuriai šaliai

		pagrindinė paskolos sutartį	tikslinga priskirti atsakomybę už rizikos veiksnių, vertinama, kuri sandorio šalis yra pagrindinės paskolos (angl. senior debt) gavėja. Tokiu atveju papildomai atsiradęs finansavimo poreikis dėl pridėtinės vertės mokesčio pasikeitimo priskiriamas tai šaliai, kuri yra atsakinga už pagrindinę paskolą. Koncesijų atveju tai dažniausiai yra privatus subjektas, VŽPP atveju galima situacija, kai viešasis subjektas (ypač VPSP projektams naudojant ES fondų investicijų lėšas). Veiksny pasireiškia iki VPSP sutarties įsigaliojimo ir įtakoja finansavimo sąnaudas.
5.7.	Finansavimo poreikis pasikeičia dėl pridėtinės vertės mokesčio tarifo pasikeitimo po finansinio uždarymo	Viešasis subjektas	Galima situacija, kai finansavimo sutarties galiojimo laikotarpį keičiantis mokesčių politikai šalyje, keičiasi pridėtinės vertės mokesčio tarifas. Kadangi mokesčių politika šalyje yra viešojo subjekto atsakomybė, pridėtinės vertės mokesčio tarifo pasikeitimo sąlygotų pokyčių valdymas yra viešojo subjekto rizika. Pridėtinės vertės mokestis yra tiek pirkimo, tiek pardavimo, todėl apskaičiuoti finansavimo poreikio pasikeitimo įtakotą finansavimo sąnaudų pasikeitimo sumą nėra itin paprastas aritmetinis veiksmas. Atsižvelgiant į tai, rekomenduojama sudarant finansinius veiklos modelius pridėtinės vertės mokestį priskaičiuoti atskiroje eilutėje ir numatyti galimybę keisti šio mokesčio tarifą. Šio rizikos veiksnio pasikeitimą rekomenduojama nurodyti kaip kompensavimo įvykį, kuriam įvykus viešasis subjektas atlygina privačiam subjektui patirtas papildomas finansavimo sąnaudas. Veiksny pasireiškia per visą finansavimo sutarčių galiojimo laikotarpį ir įtakoja finansavimo sąnaudas.
5.8.	Finansavimo poreikis pasikeičia dėl bet kurio mokesčio išskyrus pridėtinės vertės mokestį ar rinkliavos tarifo pasikeitimo iki VPSP sutarties įsigaliojimo	Privatus subjektas	Specifinis rizikos veiksnys, pasireiškiantis per trumpesnę nei vieneri metai laikotarpį (tiksliai laikotarpio trukmė priklauso nuo to, kiek laiko VPSP sutartyje skirta finansiniam uždarymui). Galima situacija, kai pasikeitus bet kurio mokesčio, išskyrus pridėtinės vertės mokestį, tarifui taip pat rinkliavų tarifams, iškyla poreikis užtikrinti papildomą finansavimą nei buvo apskaičiuotas sudarant finansinį veiklos modelį. Mokesčių tarifų bei rinkliavų pasikeitimas vienodai įtakoja visus atitinkamoje rinkoje veikiančius verslo subjektus, todėl, nepriklausomai nuo VPSP sutarties sudarymo aplinkybės, privačiam subjektui negali būti nustatytos išimties. Kadangi bet kokios atskiram verslo subjektui suteiktos mokesčių lengvatos, atleidimas nuo mokesčių ar tarifų sumažinimas reiškia rinkos iškraipymą, atsakomybė už šio rizikos veiksnio pasireiškimą priskiriama privačiam subjektui. Veiksny pasireiškia iki VPSP sutarties įsigaliojimo ir įtakoja finansavimo sąnaudas.
5.9.	Finansavimo poreikis	Privatus subjektas	Atsižvelgiant į tai, kad mokesčių tarifai ir rinkliavos vienodai įtakoja visus atitinkamoje rinkoje veikiančius

	pasikeičia dėl bet kurio mokesčio išskyrus pridėtinės vertės mokestį ar rinkliavos tarifo pasikeitimo po finansinio uždarymo		verslo subjektus, siekiant išvengti rinkos iškraipymo, bet kuriuo VPSP sutarties galiojimo metu atsakomybė už šio rizikos veiksnio pasireiškimą priskiriama privačiam subjektui. Veiksny pasireiškia per visą finansavimo sutarčių galiojimo laikotarpį ir įtakoja finansavimo sąnaudas.
5.10.	Finansavimo poreikis pasikeičia dėl subsidijų sumos pasikeitimo iki VPSP sutarties įsigaliojimo	Privatus subjektas arba viešasis subjektas priklauso mai nuo to, kuri šalis atsakinga už subsidijų sutarties sudarymą	A. Specifinis rizikos veiksnys, kuris tikėtina pasireiškia per trumpesnę nei metai laikotarpį (tiksliai laikotarpio trukmė priklauso nuo to, kiek laiko VPSP sutartyje skirta finansiniam uždarymui). Nustatant, kuriai šaliai tikslinga priskirti atsakomybę už rizikos veiksnį, vertinama, kuri sandorio šalis yra atsakinga už subsidijos sutarties sudarymą ir iš to kylančias pasekmes ir atsakomybes. Atitinkamai, atsakomybė už šio rizikos veiksnio pasireiškimą priskiriama už subsidijos sutarties sudarymą atsakingai šaliai. Pasikeitus subsidijos sumai, keičiasi finansavimo poreikis, o tai tiesiogiai įtakoja finansavimo sąnaudų dydį. Veiksny pasireiškia iki VPSP sutarties įsigaliojimo ir įtakoja finansavimo sąnaudas. B. Jei projektą finansuoti skiriant subsidijas (iš valstybės biudžeto, specialių programų, ES fondų investicijų lėšų ir pan.) nėra numatyta, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
5.11.	Finansavimo poreikis pasikeičia dėl subsidijų sumos pasikeitimo po finansinio uždarymo	Privatus subjektas arba viešasis subjektas priklauso mai nuo to, kuri šalis atsakinga už subsidijų sutarties sudarymą	A. Galima situacija, kai pasikeitus planuotai subsidijų sumai, keičiasi finansavimo iš kitų šaltinių poreikis. Nustatant, kuriai šaliai tikslinga priskirti atsakomybę už rizikos veiksnį, vertinama, kuri sandorio šalis yra atsakinga už subsidijos sutarties sudarymą ir iš to kylančias pasekmes ir atsakomybes. Atitinkamai, atsakomybė už šio rizikos veiksnio pasireiškimą priskiriama už subsidijos sutarties sudarymą atsakingai šaliai. Pasikeitus subsidijos sumai, keičiasi finansavimo poreikis, o tai tiesiogiai įtakoja finansavimo sąnaudų dydį. Veiksny pasireiškia per visą finansavimo sutarčių galiojimo laikotarpį ir įtakoja finansavimo sąnaudas. B. Jei projektą finansuoti skiriant subsidijas (iš valstybės biudžeto, specialių programų, ES fondų investicijų lėšų ir pan.) nėra numatyta, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
5.12.	Finansavimo poreikis pasikeičia dėl finansinių instrumentų forma teikiamo finansavimo sumos	Privatus subjektas arba viešasis subjektas priklauso mai nuo to, kuri	A. Specifinis rizikos veiksnys, kuris tikėtina pasireiškia per trumpesnę nei metai laikotarpį (tiksliai laikotarpio trukmė priklauso nuo to, kiek laiko VPSP sutartyje skirta finansiniam uždarymui). Nustatant, kuriai šaliai tikslinga priskirti atsakomybę už rizikos veiksnį, vertinama, kuri sandorio šalis yra atsakinga už naudojimąsi finansiniu instrumentu ar keliais instrumentais ir iš to kylančias pasekmes ir atsakomybes.

	pasikeitimo iki VPSP sutarties įsigaliojimo	šalis atsakinga už naudojimąsi finansiniais instrumentais	Atitinkamai, atsakomybė už šio rizikos veiksnio pasireiškimą priskiriama už sutarties dėl finansinio(-ų) instrumento(-ų) sudarymą atsakingai šaliai. Pasikeitus finansavimo, skiriamo finansinio instrumento forma, sumai, keičiasi finansavimo poreikis, o tai tiesiogiai įtakoja finansavimo sąnaudų dydį. Veiksny pasireiškia iki VPSP sutarties įsigaliojimo ir įtakoja finansavimo sąnaudas. B. Jei projektą finansuoti finansinio(-ų) instrumento (-ų) forma nėra numatyta, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
5.13.	Finansavimo poreikis pasikeičia dėl finansinių instrumentų forma teikiamo finansavimo sumos pasikeitimo po finansinio uždarymo	Privatus subjektas arba viešasis subjektas priklauso mai nuo to, kuri šalis atsakinga už naudojimąsi finansiniais instrumentais	A. Galima situacija, kai pasikeitus planuotai skiriamo finansavimo finansinių instrumentų forma sumai, keičiasi finansavimo iš kitų šaltinių poreikis. Nustatant, kuriai šaliai tikslinga priskirti atsakomybę už rizikos veiksnį, vertinama, kuri sandorio šalis yra atsakinga už naudojimąsi finansiniu instrumentu ar keliais instrumentais ir iš to kylančias pasekmes ir atsakomybes. Atitinkamai, atsakomybė už šio rizikos veiksnio pasireiškimą priskiriama už sutarties dėl finansinio(-ų) instrumento(-ų) sudarymą atsakingai šaliai. Pasikeitus finansavimo, skiriamo finansinio instrumento forma, sumai, keičiasi finansavimo poreikis, o tai tiesiogiai įtakoja finansavimo sąnaudų dydį. Veiksny pasireiškia per visą finansavimo sutarčių galiojimo laikotarpį ir įtakoja finansavimo sąnaudas. B. Jei projektą finansuoti finansinio(-ų) instrumento (-ų) forma nėra numatyta, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
5.14.	Finansavimo poreikis pasikeičia valstybės pagalbos teikimo taisyklių pažeidimo	Privatus subjektas	A.Galima situacija, kai įgyvendinant VPSP sandorį nustatomi tokie atsiskaitymo principai, kurie privačiam subjektui suteikia neleistiną pranašumą prieš kitus rinkos dalyvius. Nustačius šį faktą, konkurencijos bei valstybės pagalbos taisykles pažeidžiantys veiksmai turi būti panaikinti, o privataus subjekto gautas finansinis pranašumas, grąžintas pritaikius restitucijos principus. Kadangi neleistiną naudą tokiu atveju gautų privatus subjektas, jis būtų atsakingas už neleistina gautos finansinės naudos grąžinimą, delspinigius ir (arba) baudas. VPSP sutartyse gali būti numatyta, jog nustačius reikšmingus valstybės pagalbos teikimo taisyklių pažeidimus, VPSP sutartis gali būti netgi nutraukiama. Tuo atveju, jeigu nustačius valstybės pagalbos teikimo taisyklių pažeidimą VPSP sutartis tęsiama, viešojo subjekto mokėjimai ar kita forma teikiama neleistina valstybės pagalba privačiam subjektui panaikinama ir jam tenka atsakomybė už finansavimo poreikio pasikeitimą. T.y. privatus subjektas savo lėšomis finansuoja papildomai susidariusias finansavimo sąnaudas. Veiksny pasireiškia per visą VPSP sutarties galiojimo laikotarpį ir įtakoja finansavimo sąnaudas. B. Jeigu VPSP sandorio įgyvendinimo metu viešojo subjekto

			mokėjimai privačiam subjektui nėra numatyti, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
5.15.	Finansavimo poreikis pasikeičia dėl galimybės įkeisti turtą panaikinimo	Privatus subjektas arba viešasis subjektas priklauso mai nuo to, kuri šalis sudarė pagrindinės paskolos sutartį	A. Galima situacija, kai dėl galimybės įkeisti turtą panaikinimo neplanuotai išauga finansavimo sąnaudos. Nustatant, kuriai šaliai priskirtina atsakomybė už rizikos veiksnį, vertinama, kuri sandorio šalis yra pagrindinės paskolos (angl. senior debt) gavėja. Tokiu atveju papildomai atsiradęs finansavimo poreikis dėl galimybės įkeisti turtą panaikinimo priskiriamas tai šaliai, kuri yra atsakinga už pagrindinę paskolą. Koncesijų atveju tai dažniausiai yra privatus subjektas, VŽPP atveju - dažnu atveju viešasis subjektas (ypač VPSP projektams naudojant ES fondų investicijų lėšas). Veiksnys pasireiškia per visą finansavimo sutarčių galiojimo laikotarpį ir įtakoja finansavimo sąnaudas. B. Jei VPSP sutartyje nėra numatyta finansavimui užtikrinti įkeisti turtą, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
5.16.	Finansavimo poreikis pasikeičia dėl subrangovų veiksmų ar neveikimo	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai finansavimui užtikrinti pasitelkiami subrangovai ir/ar subtiektėjai, tačiau jie nesilaiko įsipareigojimų, atlieka kitus neplanuotus veiksmus, dėl kurių pasikeičia finansavimo iš kitų šaltinių poreikis. Jei privatus subjektas yra atsakingas už finansavimą, atsakomybė už rizikos veiksnio pasireiškimą taip pat tenka pastarajam. Vertinama, kad prisiimdamas atsakomybę už finansavimą, privatus subjektas privalo itin atsakingai pasirinkti subrangovus ir susaistyti juos sutartiniais įsipareigojimais, kurie užtikrintų jo prisiimtą VPSP sutartimi įsipareigojimų įvykdymą. Veiksnys pasireiškia per visą finansavimo sutarčių galiojimo laikotarpį ir įtakoja finansavimo sąnaudas. B. Jei subrangovai dėl turto įsigijimo nėra pasitelkiami, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
6.	Paslaugų, prekių ir (ar) produktų tinkamumo rizika		Nukrypimus nuo nustatytų paslaugų, prekių ir (ar) produktų kokybės reikalavimų reiškianti rizika. Tinkamumo rizika suvokiama ne tik kaip jų kokybės nukrypimas nuo standartų, normatyvinių techninių dokumentų, higienos normų, VPSP sutartyje ar techninėse specifikacijose nustatytų reikalavimų, bet ir nukrypimas nuo suderinto prekių pristatymo, paslaugų teikimo ir (ar) produktų gamybos grafiko bei biudžeto. Kai VPSP sutartyje nėra nustatomi reikalavimai paslaugų, prekių ir (ar) produktų kokybei, rizika ir jos veiksniai nėra vertinami.
6.1.	Vėluojama pradėti teikti paslaugas, prekes ar produktus	Privatus subjektas arba viešasis subjektas	A. Galima situacija, kai dėl užsitęsusio investavimo proceso arba organizacinio pasirengimo vėluojama pradėti teikti paslaugas. Jei paslaugas vėluojama pradėti teikti užsitęsus investavimo procesui, atsakomybė už rizikos veiksnio pasireiškimą turi būti priskiriama tai šaliai, kuri yra

			atsakinga už užsitęsusį investavimo procesą nulėmusį rizikos veiksnį. Jei VPSP sutartyje investavimas nėra numatytas, ir paslaugų teikimo pradžią lemia tik organizacinis pasirengimas, tokiu atveju atsakomybė už rizikos veiksnio pasireiškimą priskiriama šaliai, kuri atsakinga už paslaugų teikimą. VPSP sutartyse rekomenduojama atsakomybę už paslaugų teikimą, prekių ar produktų tiekimą perduoti privačiam subjektui. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo metu ir įtakoja grynąsias pajamas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia gryųjų pajamų pasikeitimą, kadangi nusikeliant paslaugų teikimo pradžiai pasikeičia galimybės sugeneruoti planuotą pajamų srautą, taip pat nukrypstama nuo veiklos išlaidų plano. B. Jei VPSP sutartyje nėra nustatyta paslaugų teikimo pradžia, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
6.2.	Viešasis subjektas pakeičia nustatytus kokybės reikalavimus pasibaigus investavimo procesui	Viešasis subjektas	A. Galima situacija, kai viešasis subjektas paslaugų, prekių ir (ar) produktų teikimo metu nurodo privačiam subjektui kitus reikalavimus nei tie, pagal kuriuos privatus subjektas rengė ir teikė pasiūlymą, įskaitant finansinį veiklos modelį, bei kurių pagrindu yra sudaryta VPSP sutartis. Kadangi viešasis subjektas yra pagrindinis paslaugų, prekių ir (ar) produktų „užsakovas“, jis turi viršenybę prieš privataus subjekto atitinkamus reikalavimus keisti bet kuriuo projekto įgyvendinimo etapo metu. Tačiau bet koks pakeitimas reiškia, kad viešasis subjektas prisiima nustatytų reikalavimų pakeitimo rizikos veiksnio poveikį. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo metu ir įtakoja veiklos išlaidas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas veiklos išlaidas, kurias, nepriklausomai nuo paslaugas užsakiusio subjekto, privalo atlyginti viešajam subjektui. B. Jei viešasis subjektas nėra nustatęs reikalavimų infrastruktūrai, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
6.3.	Nėra gauti reikalingi leidimai (licencijos)	Privatus subjektas arba viešasis subjektas priklauso mai nuo atsakomybės už paslaugų teikimą	A. Galima situacija, kai teikti paslaugas, tiekti prekes ir (ar) produktus reikalinga įsigyti atitinkamas licencijas ar leidimus (pavyzdžiui, reikalinga gauti higienos pasą). Atsižvelgiant į tai, kuri VPSP sandorio šalis yra atsakinga už paslaugų teikimą, tai pačiai šaliai priskiriama ir atsakomybė už rizikos veiksnio pasireiškimą. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo metu ir įtakoja grynąsias pajamas. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia gryųjų pajamų pasikeitimą, kadangi negavus reikalingų leidimų ar licencijų negali būti vykdoma suplanuota veikla. Dėl šios priežasties pasikeičia galimybės sugeneruoti planuotą pajamų srautą, taip pat nukrypstama nuo veiklos išlaidų plano. B. Jei paslaugoms teikti, prekes tiekti ir (ar) gaminti produktus nėra reikalingos licencijos arba leidimai, rizikos veiksnys nėra vertinamas.

6.4.	Žmogiškųjų išteklių kvalifikacija ir kompetencija nėra tinkama	Viešasis subjektas arba privatus subjektas priklauso mai nuo darbo santykius administruojančio šalis	A. Galima situacija, kai teikti paslaugas, prekes ir (ar) produktus reikalinga atitinkama už tai atsakingo personalo kvalifikacija ir kompetencija. Neužtikrinant tinkamos kvalifikacijos ir kompetencijos paslaugų, prekių ir (ar) produktų kokybę gali neatitikti nustatytų tinkamumo reikalavimų. Atsakomybė už rizikos veiksnio pasireiškimo priskiriama tai šaliai, kuri yra atsakinga už darbo santykių su personalu administravimą. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo metu ir įtakoja grynąsias pajamas. Žmogiškųjų išteklių kvalifikacijos ir kompetencijos trūkumas ar neatitikimas tiesiogiai įtakoja grynąsias veiklos pajamas: viena vertus, gali mažėti pajamų srautai dėl klientų nepasitenkinimo paslaugomis, kita vertus, netinkama kvalifikacija gali reikšti veiklos išlaidų pokyčius. B. Jei VPSP sutartyje nenustatyti reikalavimai teikti paslaugas, tiekti prekes ir (ar) gaminti produktus, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
6.5.	Naudojamos netinkamos technologijos	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai teikti paslaugas, prekes ir (ar) produktus reikalinga naudoti atitinkamas technologijas, kurių naudojimas užtikrina atitikimą nustatytiems kokybės reikalavimams. Atsakomybė už rizikos veiksnio pasireiškimo priskiriama tai šaliai, kuri yra atsakinga už technologinio sprendinio realizavimą. VPSP projektuose atsakomybė už technologijas dėl didesnio privataus subjekto lankstumo rekomenduojama perduoti pastarajam. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo metu ir įtakoja veiklos išlaidas. Technologijų netinkamumas tiesiogiai įtakoja veiklos išlaidas: gali atsirasti neplanuotas poreikis kitoms išlaidoms. B. Jei paslaugoms teikti, prekes tiekti ir (ar) gaminti produktus nėra reikalingos technologijos arba joms nenustatomi atskiri reikalavimai, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
6.6.	Naudojamos netinkamos žaliavos ir medžiagos	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai kokybiškai teikti paslaugas, prekes ir (ar) gaminti produktus reikalinga naudoti atitinkamas žaliavas ir medžiagas. Atsakomybė už rizikos veiksnio pasireiškimo priskiriama tai šaliai, kuri yra atsakinga už paslaugų teikimą, prekių tiekimą ir (ar) produktų gamybą. Kadangi ši veikla įprastai yra komercinė veikla, VPSP projektuose atsakomybė už kokybiškų žaliavų ir medžiagų naudojimą rekomenduojama perduoti privačiam subjektui. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo metu ir veiklos išlaidas. Žaliavų ir medžiagų netinkamumas tiesiogiai įtakoja veiklos išlaidų pokyčius (netinkamų medžiagų ar žaliavų įsigijimas gali reikšti mažesnes veiklos išlaidas, tačiau pareikalauti didesnių įrenginių priežiūros išlaidų arba darbo jėgos, arba reikalauti papildomų medžiagų ir žaliavų įsigijimo ir pan.). B. Jei paslaugoms teikti, prekes tiekti ir (ar) gaminti

			produktus nėra reikalingos žaliavos ir medžiagos arba joms nenustatomi atskiri reikalavimai, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
6.7.	Nustatomi nauji reikalavimai pasibaigus investavimo procesui	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai reguliacinėje aplinkoje nustatomi nauji reikalavimai teikti paslaugas, tiekti prekes ir (ar) gaminti produktus. Jei tokie reikalavimai nustatomi visiems atitinkamos rinkos ar jos segmento dalyviams, vertinama, kad VPSP sandoriams negali būti daroma išimtis, todėl atsakomybę už šio rizikos veiksnio pasireiškimą rekomenduojama perduoti privačiam subjektui. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo metu ir įtakoja veiklos išlaidas. Naujų reikalavimų nustatymas gali reikšti akcizų padidinimą, prekių pardavimo režimo pakeitimą, naują reikalavimų teikiamų paslaugų kokybei nustatymą ar gamybos veiklos organizavimo pokyčius. Kadangi naujų reikalavimų atsiradimas turi įtakos prekių, paslaugų ar produktų savikainai, tai sąlygoja ir veiklos išlaidų pokyčius. B. Jei reikalavimai teikiamoms paslaugoms, tiekiamoms prekėms ir (ar) produktų prekes tiekti ir (ar) gaminti produktus nėra reikalingos technologijos arba joms nenustatomi atskiri reikalavimai, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
6.8.	Infrastruktūra visiškai ar iš dalies nėra tinkama teikti VPSP sutarties nuostatas atitinkančias paslaugas, prekes ar produktus	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai paslaugų teikimo, prekių tiekimo ar gaminių kokybė neužtikrinama dėl naudojamos infrastruktūros savybių. Jei infrastruktūros sukūrimas buvo patikėtas privačiam subjektui, atsakomybę už infrastruktūros tinkamumą taip pat perduodama pastarajam. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo metu ir įtakoja veiklos išlaidas. Infrastruktūros netinkamumas gali reikšti papildomas išlaidas organizuoti veiklą (pvz. pašalinti infrastruktūros trūkumus arba pasitelkti papildomą personalą paslaugoms teikti, išsinuomoti kitą infrastruktūrą kol nebus pašalinti esamos trūkumus ir pan.). B. Jei teikti paslaugas, tiekti prekes ir (ar) produktus infrastruktūra nėra reikalinga, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
6.9.	Turtas, naudojamas teikti paslaugas, tiekti prekes ar gaminti produktus paimamas (ekspropriacija, nacionalizacija, kt.) visuomenės poreikiams	Viešasis subjektas	A. Galima situacija, kai turtas, naudojamas teikti paslaugas, prekes ir (ar) produktus nacionalizuojamas siekiant įgyvendinti valstybės ekonominius tikslus. Kadangi tokie veiksmai gali būti atliekami tik viešojo intereso užtikrinimo tikslais, atsakomybę už rizikos veiksnio pasireiškimą tenka viešajam subjektui. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo metu ir įtakoja investicijų išlaidas. Turto paėmimas reiškia, kad būtina paimtąjį turtą pakeisti kitu, dažniausiai – lygiaverčiu turtu. Šiuo atveju vietoje paimto turto bus įsigijamas kitas, dažniausiai – lygiavertis. B. Jei paslaugoms teikti, prekes tiekti ir (ar) gaminti

			produktus nėra reikalingas ilgalaikis turtas, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
7.	Paslaugų, prekių ar produktų paklausos rinkoje rizika		Paklausos rinkoje rizika suvokiama kaip nukrypimas nuo planuojamų paslaugų, prekių ar produktų realizavimo rinkoje apimčių. VPSP sandoriai nuo įprastinės privataus subjekto veiklos skiriasi tuo, kad sandorio objektu visada yra viešosios paslaugos teikimas. Kadangi atsakomybė už viešosios paslaugos teikimą tenka viešajam subjektui, dažniausiu atveju paklausos rizika yra perduodama pastarajam. Kai koncesijos projekte privačiam subjektui perduodamas viešosios paslaugos teikimas ir suteikiama teisė teikti kitas, viešosioms paslaugoms nepriskirtas paslaugas, rizika ir jos veiksniai vertinami tik viešųjų paslaugų daliai. Tuo atveju, jeigu VPSP sandoris sudaromas visai rinkoje teikiamų paslaugų paklausos apimčiai (pvz. bet kurio rajono gatvių apšvietimo paslaugą užtikrina savivaldybės administracija), rizikos veiksnys nėra vertinamas.
7.1.	Pasikeičia konkurentų skaičius ir jų vykdoma veikla	Viešasis subjektas (VŽPP atveju) arba pasidalijama (koncesijų atveju)	A. Galima situacija, kai paklausa pasikeičia dėl konkurentų skaičiaus pasikeitimo ir jų vykdomų rinkodaros, pardavimų skatinimo akcijų ir pan. Konkurentų skaičiaus sumažėjimas reiškia paklausos išaugimą, kuris lemia veiklos pajamų srauto didėjimą. Atitinkamai pajamų srauto sumažėjimą lemia konkurentų skaičiaus padidėjimas ar jų vykdomų rinkodaros, pardavimų skatinimo ir panašių veiklų intensyvumo padidėjimas. VŽPP sandoriuose viešosios paslaugos teikimo apimtis nustato viešasis subjektas, kadangi tai tiesiogiai susiję su atlyginimu, mokamu privačiam subjektui. Todėl VŽPP atveju atsakomybę už konkurentų skaičiaus pasikeitimą rekomenduojama priskirti viešajam subjektui. Koncesijų atveju viešosios paslaugos teikimo apimtys dažniausiai yra sutartinis dalykas: dalį paklausos užtikrina viešasis subjektas, kitą dalį – privatus subjektas (pavyzdžiui, ledo rūmų koncesijos atveju viešasis subjektas užtikrina paklausą naudojimosi ledu paslaugai darbo dienomis nuo 7 iki 17 val., o privatus subjektas – likusiu laisvu metu). Tokiu atveju atsakomybė už konkurentų skaičiaus ir jų vykdomų veiklų pasikeitimą rekomenduojama pasidalinti tokiais pačiomis dalimis. Veiksnys pasireiškia paslaugų teikimo metu ir įtakoja veiklos pajamas. B. Tuo atveju, jeigu atitinkamų prekių, paslaugų ar produktų rinkoje galioja teisiniai apribojimai dėl klientų (pavyzdžiui, Miškų savivaldybėje susidariusios atliekos negali būti šalinamos Laukų savivaldybėje, todėl Miškų savivaldybės gyventojai negali gauti paslaugų iš Laukų savivaldybėje

			veikiančių vežėjų), rizikos veiksnys nėra vertinamas.
7.2.	Pasikeičia vartotojų nuomonė apie teikiamas paslaugas, prekes ar produktus	Viešasis subjektas (VŽPP atveju) arba pasidalijama (koncesijų atveju)	A. Galima situacija, kai paklausa pasikeičia dėl vartotojų nuomonės apie paslaugas, prekes ar produktus. Vartotojų nuomonės pokyčiai priklauso nuo visuomenėje vykstančių procesų, kurie yra sociologijos tyrimų objektas. Pasikeitus vartotojų nuomonei, galimas tiek paklausos padidėjimas, tiek sumažėjimas. VŽPP sandoriuose viešosios paslaugos teikimo apimtis nustato viešasis subjektas, kadangi tai tiesiogiai susiję su atlyginimu, mokamu privačiam subjektui. Todėl VŽPP atveju atsakomybę už vartotojų nuomonės pasikeitimą rekomenduojama priskirti viešajam subjektui. Siekiant, kad viešojo subjekto užsakomų paslaugų apimtis atitiktų vartotojų nuomonę aktualių metu, rekomenduojama nuolat vykdyti vartotojų nuomonės tyrimus. Koncesijų atveju viešosios paslaugos teikimo apimtys dažniausiai yra sutartinis dalykas: dalį paklausos užtikrina viešasis subjektas, kitą dalį – privatus subjektas. Tokiu atveju vartotojų nuomonės kitimo rizikos veiksnio įtaka pasidalijama tokiomis pačiomis dalimis. Veiksnys pasireiškia paslaugų teikimo metu ir įtakoja veiklos pajamas. B. Tuo atveju, jeigu atitinkamai paslaugai, prekei ar produktui rinkoje nėra alternatyvų, išskyrus VPSP sandoriu apibrėžtą apimtį, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
7.3.	Pakeičiama kainodara	Viešasis subjektas (VŽPP atveju) arba pasidalijama (koncesijų atveju)	A. Galima situacija, kai paklausa pasikeičia dėl paslaugų, prekių ar produktų kainodaros. Pasikeitus kainodarai, galimas tiek paklausos padidėjimas, tiek sumažėjimas. VŽPP sandoriuose viešosios paslaugos teikimo apimtis nustato viešasis subjektas, kadangi tai tiesiogiai susiję su atlyginimu, mokamu privačiam subjektui. Atitinkamai viešasis subjektas nustato kainodaros reikalavimus, todėl atsakomybę už kainodaros pokyčius rekomenduojama priskirti viešajam subjektui. Koncesijų atveju viešosios paslaugos teikimo apimtys dažniausiai yra sutartinis dalykas: dalį paklausos užtikrina viešasis subjektas, kitą dalį – privatus subjektas. Atitinkamai, abiejų paslaugų dalims taikoma skirtinga kainodara. Esant tokiam atvejui rizika pasidalijama. Veiksnys pasireiškia paslaugų teikimo metu ir įtakoja veiklos pajamas. B. Tuo atveju, jeigu VPSP sandoryje nėra nustatomi kainodaros reikalavimai, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
7.4.	Pasikeičia demografiniai veiksniai	Viešasis subjektas (VŽPP atveju) arba pasidalij	A. Galima situacija, kai paklausa pasikeičia dėl vartotojų skaičiaus, jų sudėties, gyvenamosios vietos ir kitų pokyčių – t.y. demografinių veiksnių. Demografiniai veiksniai gali lemti tiek paklausos išaugimą, tiek jos sumažėjimą. VŽPP sandoriuose viešosios paslaugos teikimo apimtis nustato viešasis subjektas, kadangi tai tiesiogiai susiję su

		ama (koncesij ų atveju)	atlyginimu, mokamu privačiam subjektui. Todėl VŽPP atveju atsakomybę už demografinių veiksnių pasikeitimą rekomenduojama priskirti viešajam subjektui. Koncesijų atveju viešosios paslaugos teikimo apimtys dažniausiai yra sutartinis dalykas: dalį paklausos užtikrina viešasis subjektas, kitą dalį – privatus subjektas. Tokiu atveju atsakomybe už demografijos veiksnių pokyčius rekomenduojama pasidalinti tokiomis pačiomis dalimis. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo metu ir įtakoja veiklos pajamas. B. Tuo atveju, jeigu paslaugų paklausa nėra elastinga vartotojų skaičiaus pokyčiui, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
7.5.	Senėja technologijos	Viešasis subjektas arba privatus subjektas	A. Galima situacija, kai paklausa pasikeičia dėl paslaugoms teikti, prekėms ar produktams tiekti naudojamų technologijų aktualumo esamai situacijai rinkoje. Dažniausiu atveju, naudojant nemodernas technologijas, paklausa sumažėja. Atsakomybę už rizikos veiksnio pasireiškimą rekomenduojama priskirti privačiam subjektui tais atvejais, jei pirkimo metu jis pasiūlė technologijas paslaugoms teikti, prekėms ar produktams. Šiuo atveju privatus subjektas išlieka atsakingas už technologijų savalaikį atnaujinimą. Jeigu reikalavimus naudojamoms technologijoms nustatė viešasis subjektas, tokiu atveju ir atsakomybę už rizikos veiksnio pasireiškimą rekomenduojama priskirti pastarajam. Veiksny pasireiškia paslaugų teikimo metu ir įtakoja veiklos pajamas. B. Tuo atveju, jeigu technologijos nėra naudojamos, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
8.	Turto likutinės vertės projekto ataskaitinio laikotarpio pabaigoje rizika		Turto kaip investavimo objekto likutinė vertė projekto ataskaitinio laikotarpio pabaigoje ir jos apskaičiavimo metodai apibrėžiami planuojant projektą. Ši vertė išreiškiama ne tik finansine verte, bet turtui taip pat nustatomi kokybiniai parametrai, orientuoti į turto funkcinių charakteristikų galiojimo trukmę pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui bei teisiniai reikalavimai dėl turto naudojimo paskirties bei valdymo ir naudojimo apribojimų.
8.1.	Nukrypstama nuo infrastruktūros būklės palaikymo plano	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai turto likutinė vertė projekto ataskaitinio laikotarpio pabaigoje neatitinka planuotos dėl to, kad per ataskaitinį laikotarpį buvo nukrypstama nuo iš anksto suderinto infrastruktūros būklės palaikymo plano. Šie nukrypimai gali reikšti, kad turtui nebuvo atlikti planiniai remonto darbai, profilaktiniai patikrinimai nebuvo atlikti laiku ir pan. VPSP sandoriuose rekomenduojama atsakomybę už infrastruktūros būklės palaikymą perduoti privačiam subjektui, todėl ir atsakomybę už šio rizikos veiksnio poveikį perduodama pastarajam. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja turto likutinės vertės dydį projekto

			ataskaitinio laikotarpio pabaigoje. B. Jei viešasis subjektas nėra nustatęs reikalavimų turto likutinei vertei arba ataskaitinio laikotarpio pabaigoje turtas lieka viešajam subjektui, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
8.2.	Netiksliai suplanuotos infrastruktūros būklės palaikymo išlaidos	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai turto likutinė vertė laikotarpio pabaigoje pasikeičia dėl to, kad išlaidos palaikyti infrastruktūros būklę buvo apskaičiuotos netiksliai, todėl reikalingi darbai nebuvo atlikti pilna apimtimi ar neatlikti, nebuvo išlaikyti kokybės reikalavimai. VPSP sandoriuose rekomenduojama atsakomybę už infrastruktūros būklės palaikymą perduoti privačiam subjektui, todėl ir atsakomybę už šio rizikos veiksnio poveikį perduodama pastarajam. Veiksny pasireiškia investavimo ir reinvestavimo laikotarpiu ir įtakoja turto likutinės vertės dydį projekto ataskaitinio laikotarpio pabaigoje. B. Jei viešasis subjektas nėra nustatęs reikalavimų turto likutinei vertei arba ataskaitinio laikotarpio pabaigoje turtas lieka viešajam subjektui, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
8.3.	Informacijos trūkumas apie turto naudojimą per ataskaitinį laikotarpį	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai nustatyti turto likutinei vertei laikotarpio pabaigoje reikalinga įvertinti turto naudojimo apimtį, intensyvumą, taip pat faktinius turto priežiūros, būklės pagerinimo veiksmus. VPSP sandoriuose rekomenduojama atsakomybę už infrastruktūros būklę perduoti privačiam subjektui, atitinkamai pastarasis lieka atsakingas ir už tinkamą dokumentacijos parengimą ir saugojimą. Rekomenduojama atsakomybę už šio rizikos veiksnio poveikį perduoti privačiam subjektui. Veiksny įtakoja turto likutinės vertės dydį projekto ataskaitinio laikotarpio pabaigoje. B. Jei viešasis subjektas nėra nustatęs reikalavimų turto likutinei vertei arba ataskaitinio laikotarpio pabaigoje turtas lieka viešajam subjektui, rizikos veiksnys nėra vertinamas.
8.4.	Nustatyti perduodamo turto valdymo, naudojimo ir disponavimo teisių apribojimai dėl sandorių su trečiosiomis šalimis	Privatus subjektas	A. Galima situacija, kai per ataskaitinį laikotarpį sudaromi sandoriai su trečiosiomis šalimis ir ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, vertinant likutinę turto vertę, nustatomi turto valdymo, naudojimo ir disponavimo teisių apribojimai. Šie apribojimai, priklausomai nuo pasirinkto turto likutinės vertės apskaičiavimo būdo, gali reikšti turto likutinės vertės pasikeitimą. Rekomenduojama atsakomybę už šio rizikos veiksnio poveikį perduoti privačiam subjektui. Veiksny įtakoja turto likutinės vertės dydį projekto ataskaitinio laikotarpio pabaigoje. B. Jei viešasis subjektas nėra nustatęs reikalavimų turto likutinei vertei arba ataskaitinio laikotarpio pabaigoje turtas lieka viešajam subjektui, rizikos veiksnys nėra vertinamas.

E. Turtiniai įsipareigojimai ir partnerystės projekto vertė.

1 klausimas „Maksimalūs viešojo sektoriaus turtiniai įsipareigojimai“

Nagrinėjamas klausimas yra aktualus dėl šių žemiau nurodomų teisės aktų nuostatų:

- pagal Investicijų įstatymo 15² str. 9 d., sprendimą dėl VŽPP, pagal kurią valstybė prisiima didesnius kaip 200 mln. litų (nuo 2015 m. sausio 1 d. atitinkama suma eurai) turtinius įsipareigojimus (įskaitant galimą civilinę atsakomybę, atsirandančią pagal valdžios ir privataus subjektų VPSP sutartį), priima Lietuvos Respublikos Seimas Lietuvos Respublikos Vyriausybės siūlymu,
- pagal Koncesijų įstatymo 5 str. 2 d., sprendimus dėl koncesijų, pagal kurias Lietuvos Respublika prisiima esminius turtinius įsipareigojimus, priima Lietuvos Respublikos Seimas Lietuvos Respublikos Vyriausybės siūlymu. Pagal šį įstatymą esminiu laikomas turtinis įsipareigojimas (įskaitant galimą civilinę atsakomybę, atsirandančią pagal koncesijos sutartį), viršijantis 200 milijonų litų,
- pagal Taisyklių 19 punktą, sprendimą dėl PP, pagal kurį valstybės turtiniai įsipareigojimai yra didesni negu Investicijų įstatyme arba Koncesijų įstatyme nustatyta suma, įgyvendinimo priima Lietuvos Respublikos Seimas Lietuvos Respublikos Vyriausybės siūlymu.

Siekiant įvykdyti teisės aktų reikalavimus, PP įgyvendinanti institucija turi patikimai ir aiškiai apskaičiuoti maksimalius galimus viešojo subjekto turtinius įsipareigojimus. Maksimalūs viešojo subjekto turtiniai įsipareigojimai yra lygūs maksimalių galimų viešojo subjekto mokėjimų pagal VPSP sutartį diskontuotai sumai per visą planuojamą VPSP sutarties trukmę. Skaičiuojant šiuos mokėjimus, yra laikomasi prielaidos, kad visos VPSP sutarties rizikos tenka viešajam subjektui. Atitinkamai, šių įsipareigojimų skaičiavimas turi remtis parengto IP finansiniais duomenimis, tačiau IP yra sudaromas planuojant netolygius lėšų srautus: investicijoms suplanuotas reikšmingas lėšų poreikis projekto pradžioje, taip pat – reinvesticijų laikotarpiu, o likusiu ataskaitiniu laikotarpiu – infrastruktūros palaikymo sąnaudų bei pajamos iš viešųjų paslaugų teikimo (jei taikoma). Vienas iš svarbių PP pranašumų – galimybė investicijoms reikalingą lėšų srautą pakeisti į vienodo dydžio mokėjimus per visą ataskaitinį laikotarpį, taip išvengiant žymaus lėšų poreikio PP įgyvendinimo pradžioje.

Maksimalus metinis viešojo subjekto mokestis apskaičiuojamas iš IP nurodyto lėšų srauto perskaičiuojant jį vienodo dydžio (pakoreguojant infliacijos dydžiu) metiniais mokėjimais per likusį laikotarpį po infrastruktūros kūrimo pabaigos. Apskaičiuojant atliekami žingsniai:

1. Apskaičiuojama IP lėšų srautų (kartu su apskaičiuotu viešojo sektoriaus išskirtiniu pranašumu ir įvertinta rizika) grynoji dabartinė vertė. Jeigu IP apimtis ir PP apimtis skiriasi, vertinami tik su PP apimtimi susiję IP lėšų srautai.

2. Apskaičiuojamas laikotarpis, kiek metų reikės vykdyti viešojo subjekto mokėjimus. Atkreipkite dėmesį, kad viešasis subjektas privačiam subjektui pradeda mokėti mokėjimus tik tuomet, kai infrastruktūra, reikalinga viešosioms paslaugoms teikti, yra visiškai sukurta. Pavyzdžiui, jei PP ataskaitinis laikotarpis yra 25 metai, o PP investicijų (infrastruktūros kūrimo) laikotarpis yra 3 metai, viešasis subjektas turėtų atlikti 22 mokėjimus 4–25 metais. Išimtiniais atvejais mokėjimai gali būti pradėti, kai atskiri infrastruktūros elementai jau yra sukurti ir funkcionuoja, o infrastruktūros sukūrimo darbai yra VPSP sutartyje nustatyta tvarka perduoti viešajam subjektui;

3. Pasinaudodami MS Excel GoalSeek funkcija nepriklausomu kintamuoju reikia pasirinkti viešojo sektoriaus metinį mokėjimą, o priklausomu kintamuoju – pirmame žingsnyje

apskaičiuotą grynąją dabartinę vertę. Atlikus GoalSeek funkcijos skaičiavimus, viešojo subjekto mokėjimų sumos grynoji dabartinė vertė turi sutapti su pirmame žingsnyje apskaičiuota grynąja dabartine verte.

Atsakymas į klausimą yra eurai nurodyta maksimalių viešojo subjekto turtinių įsipareigojimų suma.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu:

- 1) *įsipareigojimų sumos apskaičiavimui yra panaudota standartinė skaičiuoklė, arba*
- 2) *įsipareigojimų suma yra apskaičiuota aukščiau nurodytu eiliškumu bei pateikta atvira redagavimui byla, pagal kurios duomenis yra nurodyta įsipareigojimų suma.*

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu pateikiant maksimalių įsipareigojimų sumą, nėra panaudota standartinė skaičiuoklė bei nėra pateikti skaičiavimai, kurie pagrįstų atitiktį aukščiau nurodytoms taisyklėms.

2. klausimas „Rizikų vertė“

Pateikiant atsakymą į šį klausimą, turi būti nurodomos pagrindinės rizikų grupės, nurodytos IP, bei jų finansinė išraiška, kuri atitinka IP nurodytus skaičius.

Viešojo subjekto pasiliekamų rizikų vertė kiekvienai rizikų grupei atskirai yra apskaičiuojama pagal klausimyno D dalyje pateiktą rizikų matricą:

- 1) kiekvienas PP būdingas rizikos veiksnys yra laikomas lygiaverčiu visiems kitiems tos pačios rizikų grupės veiksniams;
- 2) atitinkamos rizikų grupės rizikų veiksnių, kurie yra priskirti viešajam subjektui, skaičiaus ir pusės rizikų veiksnių, kuriais yra dalinamasi, skaičiaus suma yra dalinama iš atitinkamos rizikų grupės rizikų veiksnių, kurie yra būdingi PP ir yra priskirti bet kuriam subjektui, skaičiaus;
- 3) gautas skaičius yra padauginamas iš 100%.

Privataus subjekto pasiliekamų rizikų vertė kiekvienai rizikų grupei atskirai yra apskaičiuojama, iš rizikų grupės vertės atimant apskaičiuotą viešojo subjekto pasiliekamų rizikų vertę.

Atsakymas į klausimą yra eurai nurodytos kiekvienos rizikų grupės bendra vertė, viešojo subjekto pasiliekamų rizikų vertė bei privataus subjekto pasiliekamų rizikų vertė.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu:

- 1) *rizikų vertės apskaičiavimui yra panaudota standartinė skaičiuoklė, arba*
- 2) *rizikų vertė yra apskaičiuota aukščiau nurodytu eiliškumu bei pateikta atvira redagavimui byla, pagal kurios duomenis yra nurodyta rizikų vertė.*

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu pateikiant rizikų vertę, nėra panaudota standartinė skaičiuoklė bei nėra pateikti skaičiavimai, kurie pagrįstų atitiktį aukščiau nurodytoms taisyklėms.

3. klausimas “Planuojami viešojo sektoriaus turtiniai įsipareigojimai (pagal rizikų pasidalijimą)”

Pateikiant atsakymą į šį klausimą, turi būti nurodyta pagal IP duomenis apskaičiuotų viešojo subjekto mokėjimų privačiam subjektui, atėmus privačiam subjektui perduotų rizikų vertę, diskontuota vertė per visą planuojamą VPSP sutarties trukmę. Jeigu viešojo subjekto mokėjimai privačiam subjektui nėra planuojami ir/arba yra planuojami privataus subjekto mokėjimai viešajam

subjektui, kurių suma viršija viešojo subjekto mokėjimų privačiam subjektui sumą, planuojami viešojo sektoriaus turtiniai įsipareigojimai yra lygūs nuliui.

Planuojami viešojo sektoriaus turtiniai įsipareigojimai yra lygūs planuojamų viešojo subjekto mokėjimų pagal VPSSP sutartį diskontuotai sumai per visą planuojamą VPSP sutarties trukmę. Skaičiuojant šiuos mokėjimus, yra laikomasi prielaidos, kad dalis VPSP sutarties rizikų tenka viešajam subjektui, dalis – privačiam subjektui. Šių įsipareigojimų skaičiavimas, kaip ir maksimalių įsipareigojimų skaičiavimo atveju, turi remtis parengto IP finansiniais duomenimis.

Planuojamas metinis viešojo subjekto mokestis apskaičiuojamas iš IP nurodyto lėšų srauto perskaičiuojant jį vienodo dydžio (pakoreguojant infliacijos dydžiu) metiniais mokėjimais per likusį laikotarpį po infrastruktūros kūrimo pabaigos. Apskaičiuojama IP lėšų srautų (kartu su apskaičiuotu viešojo sektoriaus išskirtiniu pranašumu ir įvertinta rizika, tenkančia viešajam subjektui) grynoji dabartinė vertė.

Jeigu IP apimtis ir PP apimtis skiriasi, vertinami tik su PP apimtimi susiję IP lėšų srautai:

- i. apskaičiuojamas laikotarpis, kiek metų reikės vykdyti viešojo subjekto mokėjimus;
- ii. pasinaudojant MS Excel GoalSeek funkcija nepriklausomu kintamuoju reikia pasirinkti viešojo subjekto metinį mokėjimą, o priklausomu kintamuoju – pirmame žingsnyje apskaičiuotą grynąją dabartinę vertę. Atlikus GoalSeek funkcijos skaičiavimus, viešojo subjekto planuojamų mokėjimų sumos grynoji dabartinė vertė turi sutapti su pirmame žingsnyje apskaičiuota grynąja dabartine verte.

Atsakymas į klausimą yra eurai nurodyta planuojamų viešojo subjekto turtinių įsipareigojimų (pagal rizikų padalijimą) suma.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu:

- 1) *planuojamų įsipareigojimų sumos apskaičiavimui yra panaudota standartinė skaičiuoklė, arba*
- 2) *planuojamų įsipareigojimų suma yra apskaičiuota aukščiau nurodytu eiliškumu bei pateikta atvira redagavimui byla, pagal kurios duomenis yra nurodyta planuojamų įsipareigojimų suma.*

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu pateikiant planuojamų įsipareigojimų sumą, nėra panaudota standartinė skaičiuoklė bei nėra pateikti skaičiavimai, kurie pagrįstų atitiktį aukščiau nurodytoms taisyklėms.

4. klausimas “Partnerystės projekto vertė

Nagrinėjamas klausimas yra aktualus dėl šių žemiau nurodomų teisės aktų nuostatų:

- pagal Viešųjų pirkimų įstatymo 9 str. 1 d., numatomo pirkimo vertė yra perkančiosios organizacijos numatomos sudaryti pirkimo sutarties vertė, skaičiuojama imant visą mokėtiną sumą be pridėtinės vertės mokesčio, įskaitant visas pirkimo sutarties pasirinkimo ir atnaujinimo galimybes,
- pagal Koncesijų įstatymo 2 str. 8 d., numatoma darbų koncesijos sutarties pirkimo vertė yra nustatoma vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo 9 str.,
- pagal 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 2014/23/ES dėl koncesijos sutarčių suteikimo 8 str. 2 p., koncesijos vertę sudaro perkančiosios organizacijos

ar perkančiojo subjekto sutarties vykdymo laikotarpiu apskaičiuotos koncesininko pajamos, neįskaitant PVM, kurios bus gautos kaip atlygis už darbus ir paslaugas, kurie yra koncesijos dalykas, taip pat už prekes, susijusias su tokiais darbais ir paslaugomis. Pagal šios direktyvos 8 str. 3 p., koncesijos numatoma vertė turi būti apskaičiuojama taikant koncesijos dokumentuose nurodytą objektyvų metodą, o pagal 8 str. 2 p., jei koncesijos suteikimo metu koncesijos vertė yra daugiau nei 20 % didesnė už jos numatomą vertę, galiojanti apskaičiuota vertė yra koncesijos vertė koncesijos suteikimo metu.

PP vertė yra apskaičiuojama pagal skirtingas taisykles, priklausomai nuo to, koks pasirinktas PP įgyvendinimo būdas (A.5. klausimas):

- pasirinkus VŽPP kaip PP įgyvendinimo būdą, numatoma PP vertė yra lygi planuojamų viešojo subjekto turtinių įsipareigojimų (pagal rizikų padalijimą) diskontuotai sumai (E.3. klausimas);
- pasirinkus koncesiją kaip PP įgyvendinimo būdą, numatoma PP vertė yra lygi IP nurodytų veiklos pajamų ir finansavimo šaltinių diskontuotai sumai per planuojamą PP trukmę.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu:

- 1) *PP vertės apskaičiavimui yra panaudota standartinė skaičiuoklė, arba*
- 2) *PP vertė yra apskaičiuota pagal aukščiau nurodytas taisykles bei pateikta atvira redagavimui byla, pagal kurios duomenis yra nurodyta PP vertė.*

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu pateikiant PP vertę, nėra panaudota standartinė skaičiuoklė bei nėra pateikti skaičiavimai, kurie pagrįstų atitiktį aukščiau nurodytoms taisyklėms.

F. Duomenys apie rinkos tyrimą bei privačių subjektų atrankos būdus.

1. klausimas „Duomenys apie partnerystės projektą įgyvendinančios institucijos atliktus/suplanuotus atlikti veiksmus siekiant užtikrinti privačių subjektų dalyvavimą partnerystės projekto įgyvendinime“

Norint sėkmingai įgyvendinti PP rekomenduojama ištirti realią rinkos situaciją, įvertinant rinkos dalyvių patirtį bei lūkesčius. Siekiant užtikrinti privačių subjektų dalyvavimą PP įgyvendinime, rekomenduojama rinkos tyrimą atlikti iki savivaldybės tarybos ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimo priėmimo dėl PP įgyvendinimo. Atsakant į šį klausimą, reikia pasirinkti tinkamą atsakymą iš nurodytų pasirinkčių ir trumpai pristatyti situaciją. Taip pat reikia nurodyti ar privatus subjektas išreiškė susidomėjimą PP bei privataus subjekto pateiktas pastabas/pastebėjimus PP įgyvendinimui. Jei rinkos tyrimas nebuvo atliktas, turi būti pateiktas planuojamas viešinimo planas, kuriame būtų pateikta informacija apie planuojamus atlikti veiksmus, susijusius su privačių subjektų dalyvavimu PP įgyvendinime.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu PP įgyvendinančioji institucija ėmėsi veiksmų ir ištyrė esamą rinkos situaciją, įvertino potencialių rinkos dalyvių patirtį ir lūkesčius bei pateikė informaciją apie privačių subjektų susidomėjimą projektu arba jei rinkos tyrimas nebuvo atliktas PP įgyvendinančioji institucija pateikė viešinimo planą, kuriame pateikta informacija yra pakankama įvertinti PP įgyvendinančios institucijos planuojamus atlikti veiksmus.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu PP įgyvendinančioji institucija nesiėmė veiksmų ištirti esamos situacijos rinkoje, nepateikė informacijos apie rinkoje veikiančius potencialius dalyvius, jų patirtį, lūkesčius arba nepateikė viešinimo plano arba pateiktame viešinimo plane nepakanka informacijos įvertinti PP įgyvendinančios institucijos planuojamų atlikti veiksmų.

2.klausimas „Bendrieji duomenys apie privačių subjektų rinkos pajėgumą“

Atsakyti į šį klausimą galima tik atlikus realų rinkos tyrimą. Jei iki PK pildymo rinkos tyrimas nebuvo atliktas, į šį klausimą atsakymas neteikiamas.

3. klausimas „Duomenys apie privačių subjektų pajėgumą įgyvendinant partnerystės projektą“

Atsakyti į šį klausimą galima tik atlikus realų rinkos tyrimą. Reikia nurodyti kiek potencialių rinkos dalyvių (Lietuvoje ir tarptautinėje rinkoje) gali įgyvendinti PP pagal planuojamą partnerystės apimtį. Jei iki PK pildymo rinkos tyrimas nebuvo atliktas, į šį klausimą atsakymas neteikiamas.

Atsakymai į 2 ir 3 klausimus yra vertinami teigiamai jei buvo atliktas rinkos tyrimas ir pateikti duomenys apie privačių subjektų rinkos pajėgumą. Jei rinkos tyrimas nebuvo atliktas atsakymai į šiuos klausimus nėra vertinami.

Atsakymai į šiuos klausimą yra vertinami neigiamai (teikiama neigiama nuomonė) jei rinkos tyrimas buvo atliktas, tačiau nepateikti duomenys apie privačių subjektų pajėgumą įgyvendinti PP.

4 klausimas „Pasirinktas privataus subjekto atrankos būdas“

Atsakant į šį klausimą reikia nurodyti pasirinktą optimalų privataus subjekto atrankos būdą ir pagrįsti tokio būdo pasirinkimą.

Investicijų įstatymo 15² str. 13 d. numatyta, kad paslaugos ir darbai, kuriems sudaroma VŽPP sutartis, perkami vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymu.

Viešųjų pirkimų įstatymo 42 str. 1 d. nurodyta, kad paslaugos ir darbai gali būti perkami taikant šiuos būdus:

- 1) atvirąjį konkursą;
- 2) ribotąjį konkursą;
- 3) konkurencinį dialogą;
- 4) derybas: skelbiamas ir neskelbiamas.

7 lentelė. Viešojo pirkimo būdų lyginamasis teisinis vertinimas

	Atvirasis konkursas	Ribotasis konkursas	Skelbiamos derybos	Neskelbiamos derybos	Konkurencinis dialogas
Galimybė riboti tiekėjų skaičių.	Nėra. Kiekvienas suinteresuotas tiekėjas turi teisę teikti pasiūlymą.	Leidžiama atranka kvalifikacinių kriterijų pagrindu. Kviečiamų pateikti pasiūlymus (po atrankos kvalifikacinių reikalavimų pagrindu) kandidatų skaičius negali būti mažesnis nei penki.	Leidžiama atranka kvalifikacinių kriterijų pagrindu. Kviečiamų pateikti pasiūlymus (po atrankos kvalifikacinių reikalavimų pagrindu) kandidatų skaičius negali būti mažesnis nei trys.	Gali kviešti ir vieną kandidatą.	Leidžiama atranka kvalifikacinių kriterijų pagrindu. Kviečiamų pradėti konkurencinį dialogą (po atrankos kvalifikacinių reikalavimų pagrindu) kandidatų skaičius negali būti mažesnis nei trys.
Derybos dėl pirkimo sąlygų	Pirkimo dokumentų keitimas bei derybos dėl jų negalimi. Pirkimo dokumentų paaiškinimai ar patikslinimai (tiekėjų prašymu ar perkančiosios organizacijos iniciatyva) yra	Pirkimo dokumentų keitimas bei derybos dėl jų negalimi. Pirkimo dokumentų paaiškinimai ar patikslinimai (tiekėjų prašymu ar perkančiosios organizacijos iniciatyva) yra leidžiami. Pirkimo	Leidžiama derėtis dėl visų sąlygų. Perkančioji organizacija gali nustatyti derybų pakopas, kad būtų galima, vadovaujantis pirkimo dokumentuose nustatytais kriterijais, mažinti pasiūlymų	Leidžiama derėtis dėl visų sąlygų.	Galimas dialogas dėl visų pirkimo sąlygų. Jis tęsiamas tol, kol perkančioji organizacija gali nustatyti jos poreikius atitinkantį vieną ar kelis sprendinius.

	leidžiami. Pirkimo dokumentų tikslinimo atveju atitinkamai turi būti patikslintas skelbimas apie pirkimą. Pirkimo dokumentų paaiškinimai turi būti siunčiami visiems pirkimo dokumentus įsigijusiems tiekėjams.	dokumentų tikslinimo atveju atitinkamai turi būti patikslintas skelbimas apie pirkimą. Pirkimo dokumentų paaiškinimai turi būti siunčiami visiems pirkimo dokumentus įsigijusiems tiekėjams.	skaičių.		
Derybos po pasiūlymo pateikimo	Draudžiamos.	Draudžiamos.	Leidžiamos. Perkančioji organizacija turi laikytis tam tikrų principų, pvz., su kiekvienu tiekėju derėtis atskirai, visiems tiekėjams taikyti vienodus reikalavimus ir pan.	Leidžiamos. Perkančioji organizacija turi laikytis tam tikrų principų, pvz., su kiekvienu tiekėju derėtis atskirai, visiems tiekėjams taikyti vienodus reikalavimus ir pan.	Pasiūlymai rengiami dialogo metu pateiktų ir patikslintų sprendinių pagrindu. Tiekėjai, perkančiosios organizacijos prašymu, gali paaiškinti, patikslinti ar smulkiai apibūdinti galutinį pasiūlymą su sąlyga, kad dėl to nebus pakeisti esminiai pasiūlymo ar kvietimo pateikti pasiūlymą reikalavimai.

8 lentelė. Viešojo pirkimo būdų tinkamumo privataus subjekto atrankai teisinis vertinimas

Pirkimo būdas	Tinkamumas PP
Atviras konkursas	Šis tradicinių viešųjų pirkimų atveju įprastas būdas itin retai naudojamas PP ir yra priskirtinas prie labiau išimtinių nei įprastų pirkimo būdų PP. Taip yra todėl, kad VPSP reikalauja derybų etapo, lankstumo, o atviro konkurso procedūromis šių reikalavimų nėra galimybės įgyvendinti. Šis pirkimo būdas taikytinas tik tais atvejais, kai PP skirtas labai aiškiai ir detaliam specifiкуotų viešųjų paslaugų perdavimui privačiam subjektui, kai nėra poreikio vykdyti derybų dėl PP įgyvendinimo sprendinių. Taip pat šis pirkimo būdas taikytinas tik VPSP Pirkimams, kuriuose yra mažai tikėtinas daugiau nei trijų tiekėjų dalyvavimas konkurse ir kuris nereikalauja iš tiekėjų didelių laiko ir žmogiškųjų išteklių investicijų pasiūlymo parengimo etape, nes nesant išankstinės atrankos procedūros, nelaimėjusi dalis tiekėjų, kurie investuos laiką ir išteklius į detalių pasiūlymų parengimą, finansinius skaičiavimus, bus atmesti. Atsižvelgiant į tai, kad pasiūlymų parengimas pirkimui yra kur kas sudėtingesnis procesas, nei pasiūlymų rengimas tradiciniams viešiesiems pirkimams, atviras konkursas taikytinas tik itin standartiniams PP, kurie nesąlygotų neproporcingų privataus subjekto investicijų į pasiūlymo rengimą. Galimas naudojimas replikuojant jau įvykusių PP modelį, kartojant jau vykdytus ir sėkmingai pasibaigusius konkursus perduodant privačiam subjektui standartinių paslaugų teikimą <i>pvz. gatvių apšvietimo ar gatvių priežiūros PP, kurie būtų vykdomi ne pirmą kartą.</i>
Ribotas konkursas	Šis pirkimo būdas kaip ir atviras konkursas yra retai taikomas PP dėl tų pačių priežasčių, kaip ir atviras konkursas. Ribotą konkursą rekomenduojama pasirinkti tais pačiais atvejais kaip ir atvirą konkursą, tik kai tikėtinas didesnis (penkių ir daugiau) dalyvių skaičius. Atsižvelgiant į PP sudėtingumą, didelę investicijų vertę, penkių kandidatų poreikis taip pat yra sąlyga, ribojanti šio pirkimo būdo taikymo galimybes, todėl naudojamas tik standartinių pirkimų atveju, daugiausia pirkimams, kuriais yra perduodamos tik paslaugos ir nėra infrastruktūros statybos perdavimo privačiam subjektui. Riboto konkurso procedūros nesuteikia galimybių pirkimo vykdymo etape keisti specifikaciją, keisti VPSP sutarties projekto sąlygų ir pan., tad taikytinas tik tais atvejais, kai viešasis subjektas labai aiškiai ir detaliam žino savo poreikius, gali išsamiai specifiкуoti perduodamas privačiam subjektui paslaugas ir įvertinti pasiūlymus be derybų/dialogo su tiekėju. Riboto konkurso būdo sąlyginis pranašumas prieš atviro konkurso procedūras tas, kad sudaro galimybes tiekėjams nepatirti didelių sąnaudų rengiant

Pirkimo būdas	Tinkamumas PP
	pasiūlymus ir dar nežinant, ar pateks tarp tinkamą kvalifikaciją turinčių tiekėjų, kadangi dalyviai tik po kvalifikacinės atrankos įpareigojami pateikti detalius pasiūlymus. Galimas naudojimas replikuojant jau vykdytus PP ir sėkmingai pasibaigusius konkursus, kuriuose yra didelis rinkos dalyvių skaičius, perduodant privačiam subjektui standartinių paslaugų teikimą (<i>pvz., gatvių apšvietimo ar gatvių priežiūros VPSP projektai</i>).
Skelbiamos derybos	Nors bendrąja prasme derybos yra laikytinas išimtinis viešųjų pirkimų būdas, tačiau PP šis būdas taikytinas dažnu atveju. Kai viešasis subjektas žino savo poreikius, t.y. žino jai priimtina techninį sprendimą ir turi galimybę jį aprašyti, tačiau taip pat nori užsitikrinti tam tikrą lankstumą dėl siūlomo sprendimo įgyvendinimo būdų, derantis dėl kainos ir kitų pasiūlymo sąlygų, tuomet šis pirkimo būdas yra tinkamas. Šis pirkimo būdas tinkamas PP taip pat dėl to, kad vykdomas etapais, o tai užtikrina, kad pirmuose etapuose neatrinkti subjektai nepatirs nepagrįstai didelių pasiūlymo rengimo išlaidų. Nors nėra detalių Europos Sąjungos teisės aktuose nustatytų derybų vykdymo eigą reglamentuojančių procedūrų, bet kuriuo atveju jų vykdymas turi tenkinti bendruosius pirkimų vykdymo principus: nediskriminavimo, skaidrumo, proporcingumo, lygiateisiškumo ir abipusio pripažinimo. VPĮ numato, kad skelbiamos derybos gali būti vykdomos esant bent vienai iš žemiau nurodytų sąlygų. 1. Jeigu atviram, ribotam konkursui ar konkurenciniam dialogui visi pateikti pasiūlymai nepriimtini arba nevisiškai atitinka pirkimo dokumentuose nustatytus reikalavimus, o pirkimo sąlygos iš esmės nekeičiamos. 2. Išimtinis atveju, kai dėl perkamų prekių, paslaugų ar darbų pobūdžio arba su tuo susijusios rizikos viešasis subjektas negali iš anksto prognozuoti visos kainos. 3. Jeigu perkamų paslaugų pobūdis neleidžia nustatyti pakankamai tikslios perkamų paslaugų specifikacijos, kuri padėtų išrinkti geriausią pasiūlymą atviro ar riboto konkurso būdu. 4. Jeigu yra perkami darbai, reikalingi tik moksliniams tyrimams, eksperimentams ar mokslo sričiai plėtoti ir jeigu šiais darbais nesiekama ekonominės naudos ar padengti tyrimų ar plėtojimo išlaidų. PP tenkina 2 ir 3 sąlygas, tad esant bent vienai jų, šis pirkimo būdas gali būti pasirinktas VPSP atveju.
Neskelbiamos	Šis išimtinis pirkimų būdas bendrąja prasme nėra tinkamas būdas PP, nes jis ne

Pirkimo būdas	Tinkamumas PP
derybos	tik neužtikrina pirkimo viešumo ir skaidrumo, bet taip pat VPSP atveju nebus tenkinamos šio būdo taikymo sąlygos, nustatytos VPI. VPI numato, kad neskelbiamos derybos gali būti vykdomos esant bent vienai iš žemiau nurodytų sąlygų. 1. Jeigu atviram ar ribotam konkursui ar konkurenciniam dialogui pateikti pasiūlymai visi nepriimtini arba nevysiškai atitiko pirkimo dokumentuose nustatytus reikalavimus, o pirkimo sąlygos iš esmės nekeičiamos, ir į derybas kviečiami visi vykusiame atvirame, ribotame konkursui ar konkurenciniam dialogui pasiūlymus pateikę tiekėjai, atitinkantys viešojo subjekto nustatytus minimalius kvalifikacijos ir pasiūlymų pateikimo reikalavimus. 2. Jeigu, paskelbus atvirą ar ribotą konkursą, apskritai nebuvo gauta pasiūlymų arba nebuvo gauta tinkamų pasiūlymų, o pirminės pirkimo sąlygos iš esmės nekeičiamos ir jei Europos Komisijos prašymu jai pateikiama ataskaita apie šiuo pagrindu atliekamą ar atliktą Pirkimą. 3. Jeigu dėl techninių ar meninių priežasčių arba dėl priežasčių, susijusių su išimtinių teisių apsauga, prekes pateikti, paslaugas pateikti ar darbus atlikti gali tik konkretus tiekėjas. 4. Jeigu neišvengiamai būtina pirkimą atlikti ypač skubiai dėl įvykio, kurio viešasis subjektas negalėjo numatyti, kai tokio pirkimo neįmanoma atlikti atviro, riboto konkurso ar skelbiamų derybų būdais VPI nustatytais terminais. Aplinkybės, kuriomis grindžiama ypatinga skuba, jokių būdų negali priklausyti nuo viešojo subjekto. PP šis būdas gali pasirenkamas tik išimtiniais atvejais, o dažniausiai – kai tenkinama 1 sąlyga.
Konkurencinis dialogas	Vienas populiariausių kompleksiniams sudėtingiems pirkimams PP taikomų būdų. Šis būdas tinkamas tuomet, kai įgyvendinami ypač dideli ir kompleksiniai PP, o jų realizavimas teisiniu, finansiniu ar (ir) techniniu aspektais pačiam viešajam subjektui, prieš tai nepasikonsultavus su potencialiais tiekėjais, nėra pakankamai aiškus arba ne toks efektyvus, koks galėtų pasiūlyti pasikonsultavus su privačiais rinkos dalyviais. Konkurencinis dialogas PP tinkamas, kadangi sudaro prielaidas deryboms ir lankstumui, priimti inovatyvius / skirtingus viešojo subjekto poreikius tenkinančius sprendimus. Šis pirkimo būdas tinkamas PP taip pat (kaip ir skelbiamų derybų būdas) ir dėl to, kad vykdomas etapais, o tai padeda pirmuose etapuose neatrinktiems subjektams nepatirti nepagrįstai didelių pasiūlymų parengimo išlaidų. VPI numato, kad konkurencinis dialogas gali būti vykdomas esant bent vienai

Pirkimo būdas	Tinkamumas PP
	iš žemiau nurodytų sąlygų. 1. Negalima objektyviai nustatyti pirkimo objekto techninių reikalavimų, kurie tenkintų viešojo subjekto poreikius arba tikslus: 1.1. negalima apibrėžti techninių priemonių, taikytinų viešojo subjekto norimam tikslui pasiekti (pvz.: kokias technologijas naudojant gali būti gilinama prieplauka); 1.2. negalima nustatyti, kuris iš galimų sprendinių patenkins viešojo subjekto poreikius (pvz.: kokį technologinį būdą efektyviausia pasirinkti atliekoms perdirbti į šiluminę energiją). 2. Negalima objektyviai apibrėžti pirkimo objekto teisinio statuso ar jo finansinės sandaros (pvz.: nėra aišku kokia dalimi privatūs subjektai yra pajėgūs finansiškai prisidėti prie PP, todėl negalima numatyti ar tai bus koncesija ar viešojo pirkimo sutartis): 2.1. kai norima pritraukti investicijas į viešąją infrastruktūrą, suteikiant papildomas teises naudotis šiai infrastruktūrai priskirtu žemės sklypų pajamas iš trečiųjų asmenų generuojančiai veiklai (pvz., socialiniam būstui priskirtame žemės sklype pastatyti ir komercinės patalpas); 2.2. perduodant viešąsias paslaugas (priežiūrą) ilgam laikotarpiui. Spręsdamas, ar pirkimą vykdyti konkurencinio dialogo ar skelbiamų derybų būdu, viešasis subjektas konkurencinio dialogo būdą turėtų pasirinkti tuomet, kai derybų procedūra yra nepakankamai lanksti, t. y. nėra galimybių objektyviai nustatyti techninių reikalavimų (parengti deryboms vykdyti reikalaujamos techninės paslaugų specifikacijos), teisinės, finansinės VPSP organizacijos struktūros. Vadovaujantis Europos Komisijos išaiškinimu dėl konkurencinio dialogo⁴, teisinės ir finansinės sandaros neapibrėžtumu laikomi atvejai, kai paslaugų teikimas (viešosios infrastruktūros priežiūra) privačiam subjektui perduodamas ilgam terminui. Tačiau sąlygų, leidžiančių pagrįsti konkurencinio dialogo naudojimą, buvimą turi pagrįsti pats Pirkimą vykdomasis viešasis subjektas.

Viešųjų pirkimų įstatymas skatina perkančiąsias organizacijas viešajam pirkimui skaidriai vykdyti rinktis atviro arba riboto konkurso procedūras. Atkreiptinas dėmesys, kad atviro ar riboto konkurso metu (skirtingai nei renkantis kitus pirkimo būdus) derybos nėra galimos, o įgyvendinant PP

⁴ Explanatory note – competitive dialogue – classic directive, EK. Nuoroda internete:

http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/explan-notes/classic-dir-dialogue_en.pdf

galimybė derėtis dėl darbų apimtys, paslaugų teikimo sąlygų, kitų VPSP sutarties nuostatų yra vienas iš esminių sėkmingo projekto įgyvendinimo kriterijų. Todėl kaip palankiausi pirkimo būdai siekiant derėtis ir susitarti dėl tam tikrų itin svarbių bei dažnai specifinių VPSP sutarties sąlygų, PP įgyvendinant VŽPP būdu, turėtų būti laikomi skelbiamos derybos ir konkurencinis dialogas (jei atitinka aukščiau nurodytus reikalavimus).

9 lentelė. Skelbiamų derybų ir konkurencinio dialogo lyginamojo teisinio vertinimo apibendrinimas

Skelbiamos derybos	Konkurencinis dialogas
1. Negalima nustatyti pakankamai tikslios perkamų paslaugų specifikacijos. 2. Dėl perkamų prekių, paslaugų ar darbų pobūdžio arba su tuo susijusios rizikos viešasis subjektas negali prognozuoti visos kainos.	1. Negalima objektyviai nustatyti pirkimo objekto techninių reikalavimų. 2. Negalima objektyviai apibrėžti pirkimo objekto teisinio statuso ar jo finansinės sandaros.

Atsižvelgiant į tai, kas buvo išdėstyta, laikytina, kad konkurenciniam dialogui būdingas mažesnis PP teisinis, finansinis ar techninis apibrėžtumas. Derybų atveju PP apibrėžtumas yra didesnis, tačiau nėra aiški PP kaina ar tiksli paslaugų specifikacija.

Vadovaujantis Europos Komisijos išaiškinimu dėl konkurencinio dialogo⁵, konkurencinis dialogas taikytinas esant:

1) Techniniam sudėtingumui:

- a) jei perkančioji organizacija negali apibrėžti techninių būdų, kaip pasiekti reikalingų tikslų;
- b) perkančioji organizacija negali nustatyti, koks sprendimas iš kelių galimų alternatyvų labiausiai atitinka jos tikslus.

2) Teisniam ir finansiniam sudėtingumui VPSP atveju:

- a) koncesijų atveju, kai norima į viešąją infrastruktūrą pritraukti investicijų suteikiant papildomas teises naudotis šiai infrastruktūrai priskirtu žemės sklypu pajamas iš trečiųjų asmenų generuojančiai veiklai (pvz., mokyklai priskirto žemės sklypo panaudojimas sporto ar komercijos veiklai);
- b) VŽPP atveju perduodant viešąsias paslaugas (priežiūrą) ilgam laikotarpiui.

Vadovaujantis Europos Komisijos išaiškinimu dėl konkurencinio dialogo, teisinės ir finansinės sandaros neapibrėžtumu laikomi atvejai, kai paslaugų teikimas (viešosios infrastruktūros priežiūra) privačiam subjektui perduodamas ilgam terminui.

Siekiant pasirinkti pirkimo būdą PP, įgyvendinamuose koncesijos būdu, pirmiausia reikalinga įvertinti suteikiamos koncesijos rūšį. Koncesijų įstatymas numato dvi koncesijos rūšis – paslaugų koncesiją ir darbų koncesiją:

1. Paslaugų koncesija – privačiam subjektui suteikiamas leidimas vykdyti ūkinę komercinę veiklą, susijusią su infrastruktūros objektų projektavimu, statyba, plėtra, atnaujinimu, pakeitimu, remontu, valdymu, naudojimu ir (ar) priežiūra, teikti viešąsias paslaugas, valdyti ir (ar) naudoti valstybės/savivaldybės turtą.

⁵ EK išaiškinimas dėl konkurencinio dialogo, papildantis dokumentą CC/2005/04, 2005 10 04 (EK išaiškinimas dėl konkurencinio dialogo).

2. Darbų koncesija – sudaroma VPSP sutartis dėl darbų, nurodytų Viešųjų pirkimų įstatyme, pirkimo ir kai pagrindinis PP dalykas yra darbai, o paslaugų teikimas tik papildo privataus subjekto įsipareigojimą atlikti darbus. Tokios VPSP sutarties pagrindu privačiam subjektui kaip atlyginimas už atliktus darbus suteikiama arba tik teisė eksploatuoti infrastruktūros objektą, kuris yra tokių darbų rezultatas, arba suteikiama tokia teisė ir papildomai mokamas atlyginimas.

Pažymėtina, kad pagal Investicijų įstatymą VPSP yra valstybės arba savivaldybės institucijos ir privataus subjekto įstatymuose nustatyti bendradarbiavimo būdai, kuriais valstybės arba savivaldybės institucija perduoda jos funkcijoms priskirtą veiklą privačiam subjektui, o privatus subjektas investuoja į šią veiklą ir jai vykdyti reikalingą turtą, už tai gaudamas įstatymų nustatytą atlyginimą. Kadangi valstybės arba savivaldybės veikla yra viešųjų paslaugų teikimas, VPSP atveju pagrindinis pirkimo objektas yra paslaugos vykdyti tam tikrą veiklą pirkimas. Turto sukūrimas ar atnaujinimas yra priemonė, reikalinga paslaugai teikti. Atsižvelgiant į tai, PP įgyvendinant koncesijos būdu, vykdant pirkimą reikia vadovautis Koncesijos įstatymo nuostatomis, reglamentuojančiomis paslaugų koncesijos suteikimą.

Koncesijos įstatyme reglamentuojami du pirkimo būdai:

1. Atviro viešo konkurso būdas.
2. Koncesijos suteikimas be konkurso.

Jei PP modelis yra koncesija, privatus subjektas turi būti atrenkamas atviro viešo konkurso būdu ir tik esant itin retoms išimtims, numatytoms Koncesijų įstatymo 17 str., pirkimas gali būti vykdomas be konkurso.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu laukelyje yra nurodytas atrankos būdas ir jis yra taikytinas bei tinkamas atsižvelgiant į pasirinktą PP įgyvendinimo būdą (VžPP arba koncesija).

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu laukelis nėra užpildytas ir nėra pateiktas paaiškinimas arba pateiktas paaiškinimas nepakankamas teigiamam vertinimui.

G.Duomenys apie asmenis, atsakingus už partnerystės projekto įgyvendinimą.

1. klausimas „Ar paskirti už partnerystės projekto įgyvendinimą atsakingi asmenys?“

Šioje dalyje PP įgyvendinančioji institucija turi pateikti informaciją apie turimos PP įgyvendinančios komandos suformavimą bei specialistų turimas kompetencijas. PP komanda – PP įgyvendinančios institucijos vadovo sprendimu paskirta asmenų grupė, kurios veiklos paskirtis – tinkamas PP rengimas ir įgyvendinimas.

Visi PP įgyvendinimo etapai – nuo organizacinio iki VPSP sutarties įgyvendinimo⁶ – bei šių etapų veiklos glaudžiai susiję ir darantys įtaką galutiniam PP rezultatui, todėl PP įgyvendinančios institucijos sudaryta komanda (paskirti atsakingi asmenys) kiekviename PP įgyvendinimo etape turi skirti pakankamą dėmesį.

Skiriant atsakingus asmenis PP įgyvendinanti institucija ypatingą dėmesį turi skirti jų turimai patirčiai, žinioms ir pan. Pavyzdžiui, laiku neidentifikavus, kad PP įgyvendinančios institucijos paskirtas teisės klausimais atsakingas asmuo neturi derybinių įgūdžių, tai gali lemti, kad VPSP sutartis nebus sudaryta maksimaliai palankiomis sąlygomis PP įgyvendinančiam subjektui bei visuomenei; arba paskirus už privataus subjekto atrankos dokumentų rengimą asmenį, neturintį atitinkamos patirties, atrankos procesas gali užtrukti dėl atrankos sąlygų aiškinimo ar skundų.

Taisyklėse yra numatyta, kad PP rengimui ir įgyvendinimui koordinuoti PP įgyvendinanti institucija turi paskirti arba priimti, arba viešo konkurso būdu atrinkti atsakingą asmenį (projekto vadovą) ir, jeigu reikia, asmenų grupę (projekto valdymo grupę), atskaitingą projektų vadovui, kurie, be kitų priskirtų PP rengimo ir įgyvendinimo funkcijų, dalyvauja komisijų ir (ar) darbo grupių, sudarytų dėl PP įgyvendinimo (pavyzdžiui, reikalingų dokumentų parengimo, viešųjų pirkimų organizavimo), veikloje. Nepaskyrus atsakingo asmens (projekto vadovo), negali būti pradėtas rengti IP ir PK.

PP įgyvendinimo komanda sudaroma atsižvelgiant į kiekvieno PP paskirtį ir specifiką. Komandą gali sudaryti tiek PP įgyvendinančios institucijos darbuotojai, tiek ir specifinių žinių ir gebėjimų turintys pavaldžių institucijų/įstaigų atstovai ar išoriniai ekspertai.

Bendrosios kompetencijos, kurias būtina užtikrinti formuojant kiekvieną PP įgyvendinimo komandą yra šios:

- projektų valdymo,
- VPSP sutarties valdymo,
- techninės,
- teisinės,
- finansinės,
- dialogo vedimo / derybų,
- komunikavimo,
- darbo komandoje.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu PP įgyvendinanti instituciją yra paskyrusi atsakingus asmenis ir yra nurodytas sprendimas, kuriuo tokie asmenys paskirti.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu PP įgyvendinanti institucija nėra paskyrusi asmenų, atsakingų už PP įgyvendinimą.

⁶ Detaliai visi PP įgyvendinimo etapai yra aprašyti VŠĮ CPVA direktoriaus įsakymu tvirtinamose Metodinėse rekomendacijose privataus subjekto atrankai viešojo ir privataus sektorių PP

2. klausimas „Duomenys apie asmenis, atsakingus už partnerystės projekto įgyvendinimą“

Šioje dalyje nurodomi PP įgyvendinančios institucijos paskirtų asmenų duomenys, o taip pat iš anksto turi būti įvertinta ir apskaičiuota kiek kiekvienas paskirtas asmuo preliminariai skirs darbo laiko darbui su PP bei planuojamas darbo užmokestis už darbo rengiant ir įgyvendinant PP. Jei PP įgyvendinanti institucija viešo konkurso būdu atrinks atsakingą asmenį ar projekto valdymo grupę, turi būti nurodyta planuojamų paslaugų sutarties trukmė, atsakingų asmenų darbo laikas bei paslaugų kainą už darbą rengiant ir įgyvendinant PP. Šie duomenys yra būtini tam, kad PP įgyvendinančioji institucija iš anksto įvertintų ne tik žmogiškųjų išteklių, bet ir laiko bei finansinius poreikius ir PP rengimui bei įgyvendinimui skirtų atitinkamus finansinius išteklius. Taip pat duomenys apie finansinius poreikius yra svarbus, jeigu PP įgyvendinanti institucija nuspręstų kreiptis dėl Europos Sąjungos struktūrinės paramos finansavimo pasiruošimo PP bei privataus subjekto atrankos procedūrų vykdymo veikloms.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu laukeliuose pateikiama visa informacija apie paskirtą projekto vadovą, jo pavaduotoją, teisės, finansų, sutarčių valdymo ir kitus ekspertus. Taip pat atsakymas į klausimą vertinamas teigiamai, jeigu šiuo metu nėra paskirti teisės ir finansų bei kitų sričių ekspertai, tačiau pateikiamas paaiškinimas kaip bus užtikrintas būtinų kompetencijų poreikis (išorinių konsultantų pirkimas, kitų institucijų ar įstaigų pagalba ir pan.).

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu laukeliuose nėra pateikta visa informacija apie paskirtą projekto vadovą, jo pavaduotoją, teisės, finansų, sutarčių valdymo ir kitus ekspertus ir nėra pateiktas paaiškinimas arba pateiktas paaiškinimas nepakankamas teigiamam vertinimui.

3. klausimas „Duomenys apie asmenų, atsakingų už partnerystės projekto įgyvendinimą, patirtį ir kompetencijas“

Vertinant PP įgyvendinimo institucijos paskirtų asmenų kompetenciją, būtina atsižvelgti tiek į turimas teorines žinias, t.y. paskirtas asmuo turi turėti išsilavinimą tam tikroje srityje, būti išklaususiam VPSP mokymų ciklą ir pan. Žemiau pateikiami PP įgyvendinančios institucijos paskirtų asmenų vertinimo balais lentelė:

10 lentelė PP įgyvendinančios institucijos paskirtų asmenų vertinimo balais lentelė

Eil. Nr.	Balo reikšmė	Veiksniai, lemiantis suteikiamo balo reikšmę
1.	1-3	1.1. Specialistas turi atitinkamą išsilavinimą (pvz.: teisės klausimas – teisės bakalauras ir/ar magistras).
		1.2. Specialistas turi ne mažiau kaip 2 metų darbo patirtį srityje, kurioje yra paskirtas atsakingu asmeniu.
		1.3 Specialistas yra dalyvavęs mokymuose, kurių temos

		tiesiogiai susijusios su jam pavestomis funkcijomis įgyvendinamame PP.
2.	4-6	2.1. Specialistas turi atitinkamą išsilavinimą (pvz.: teisės klausimas – teisės bakalauras ir/ar magistras). 2.2. Specialistas turi ne mažiau kaip 3 metų darbo patirtį srityje, kurioje yra paskirtas atsakingu asmeniu. a. Specialistas per paskutinius 1 metus yra dalyvavęs mokymuose, kurių temos tiesiogiai susijusios su jam pavestomis funkcijomis, įgyvendinamame PP. b. Specialistas yra išklausęs VPSP įvadinius mokymus.
3.	7-8	3.1. Specialistas turi atitinkamą išsilavinimą (pvz.: teisės klausimas – teisės bakalauras ir/ar magistras). 3.2. Specialistas turi ne mažiau kaip 3 metų darbo patirtį srityje, kurioje yra paskirtas atsakingu asmeniu. 3.3. Specialistas per paskutinius 1 metus yra dalyvavęs mokymuose, kurių temos tiesiogiai susijusios su jam pavestomis funkcijomis, įgyvendinamame PP (pvz.: už atrankos dokumentų rengimą atsakingas asmuo yra dalyvavęs mokymuose apie viešuosius pirkimus arba koncesijas). 3.4. Specialistas yra išklausęs VPSP įvadinius mokymus bei mokymus viena iš žemiau nurodytų temų: - IP rengimas; - PK rengimas; - Privataus subjekto atranka VPSP projektuose; - VPSP sutarčių valdymas ir priežiūra.. 3.5. Specialistas yra dalyvavęs bent 1 PP rengime ir / arba įgyvendinime.
4.	9-10	4.1. Specialistas turi atitinkamą išsilavinimą (pvz.: teisės klausimas – teisės bakalauras ir/ar magistras). 4.2. Specialistas turi ne mažiau kaip 5 metų darbo patirtį srityje, kurioje yra paskirtas atsakingu asmeniu. 4.3. Specialistas nuolat dalyvauja mokymuose, kurių

		temos tiesiogiai susijusios su jam pavestomis funkcijomis, įgyvendinamame PP.
		4.4. Specialistas yra išklauses VPSP įvadinis mokymus bei vienus žemiau nurodytų temų: - IP rengimas; - PK rengimas; - Privataus subjekto atranka VPSP projektuose; - VPSP sutarčių valdymas ir priežiūra..
		4.5. Specialistas yra dalyvavęs bent 2 VPSP projektų rengime ir / arba įgyvendinime.
		4.6. Kita patirtis, leidžianti suteikti aukščiausią balo reikšmę.

Pagal aukščiau pateiktą balų priskirimo tvarką PP įgyvendinanti institucija turi įvertinti kiekvieną paskirto asmens kompetenciją. Pažymėtina, kad jeigu paskirto asmens kompetencija įvertinti 6 ir žemesniu nei 6 balai, reiškia, kad PP įgyvendinanti institucija neturi tinkamos kompetencijos specialistų ir ji privalo spręsti klausimą dėl papildomų ekspertų (vidinių arba išorinių). Ypač tai pasakytina apie asmenis, atsakingus už finansinius, teisinius ir techninius klausimus. Priešingu atveju kyla rizika, kad nebus užtikrintas tinkamas PP rengimas bei įgyvendinimas, kas mažina galimybes viešajam subjektui pasiekti didžiausios vertės už pinigus.

PP įgyvendinančiai institucijai rekomenduojama ypač įvertinti finansinio, teisinio ir techninio specialistų kompetenciją, kadangi rengiant PP dokumentus bei atrenkant privatą subjektą būtent šių trijų sričių specialistams tenka didžiausias darbo krūvis bei jie būna atsakingi už PP dokumentų technines, finansines ir teises nuostatas, o taip pat vykdant privataus subjekto atranką – atitinkamai už dialogo arba derybų proceso finansinius, teisinius bei techninius klausimus. Jeigu PP įgyvendinančioji institucija planuoja tam tikrų kompetencijų ekspertines paslaugas pirkti, pirkimų procedūra turi būti pradėta arba lygiagrečiai rengiant IP bei PK, arba nedelsiant po to, kai buvo gauta teigiama CPVA nuomonė dėl IP ir PK atitikimo metodinėms rekomendacijoms, kaip tai yra numatyta Taisyklėse.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu PP įgyvendinančios institucijos paskirtų asmenų bei ekspertų kompetencija yra įvertinta aukštesniu balu kaip 6.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu PP įgyvendinančios institucijos paskirtų asmenų bei ekspertų kompetencija yra įvertinta 6 ir žemesniu balu ir nėra pateiktas paaiškinimas arba pateiktas paaiškinimas nepakankamas teigiamam vertinimui.

H. Partnerystės projektą įgyvendinančios institucijos deklaracija.

Pateikiant atsakymą į šį klausimą, turi būti pateikti PP įgyvendinančios institucijos įgalioto asmens duomenys (vardas, pavardė, PP įgyvendinančiojoje institucijoje vykdomos pareigos), taip pat šio asmens parašas, pasirašymo vieta ir data.

Nurodant atstovavimo pagrindą, turi būti nurodoma, pagal kokį dokumentą asmuo yra įgaliotas pasirašyti PP įgyvendinančiosios institucijos vardu (įstaigos įstatai, įsakymas, pavedimas, kt.). Asmuo, kuris pasirašo deklaraciją, turi būti susipažinęs su PK ir deklaracijos turiniu, taip pat gebėti paaiškinti atsakymą į kiekvieną klausimą, nurodytą klausimyne.

Atsakymas į klausimą yra vertinamas teigiamai, jeigu yra nurodyti visi reikalaujami rekvizitai bei duomenys.

Atsakymas į šį klausimą yra vertinamas neigiamai (teikiama neigiama nuomonė), jeigu nurodyti ne visi reikalaujami rekvizitai bei PP įgyvendinanti institucija pagal papildomą paklausimą per paklausime nustatytą pagrįstą laiką nepatiksino šios klausimyno dalies.
